

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

AOPK ČR

Medlov, Fryšava pod Žákovou horou

22. 9. 2021 (rozšířená verze)

Vojtěch Kodet

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

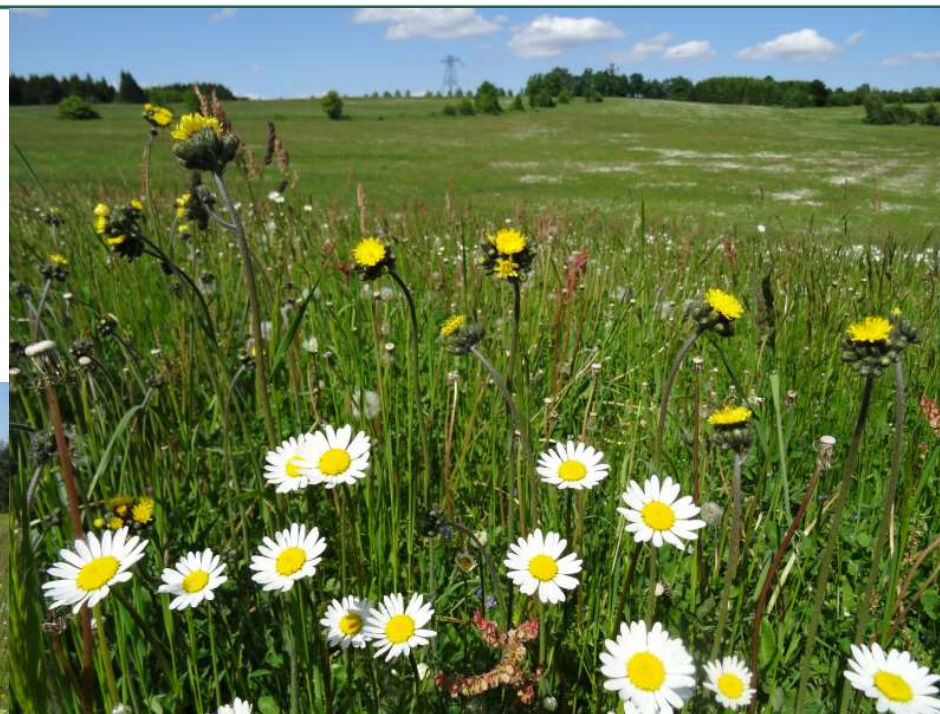
Mozaikovitá krajina Vysočiny, Jihlavsko

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Podzimní barevné meze a remízy, Dyjice, Jihlavsko

Květnaté louky, CHKO Žďárské vrchy

Květnaté mezofilní louky, Rokytno, CHKO Žďárské vrchy

Květnaté podmáčené (pcháčové) a rašelinné louky

Oko rašelinné louky, Rokytno, CHKO Žďárské vrchy

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Homogenní lány polí od obzoru k obzoru, Třebíčsko

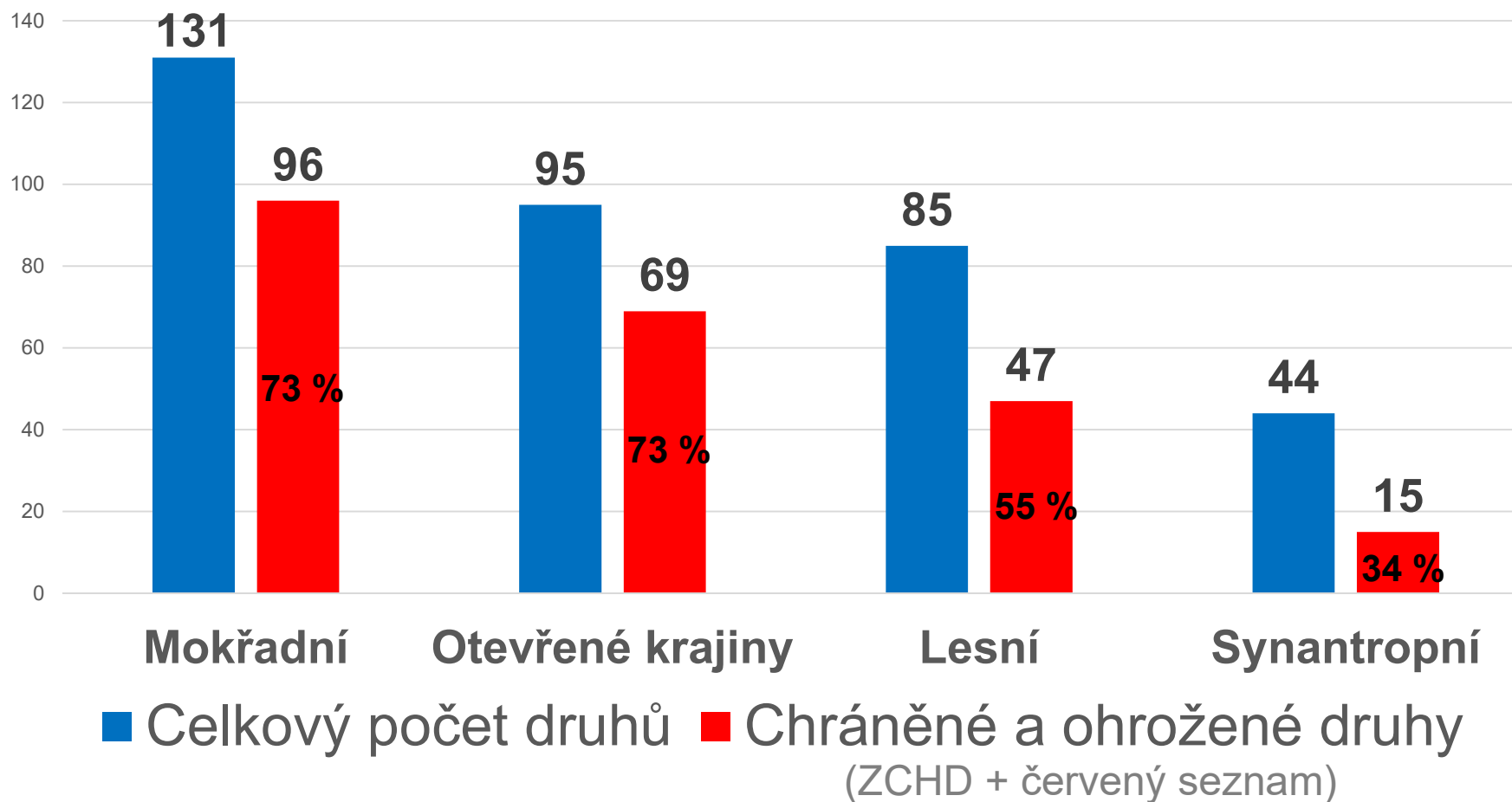
Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Řádky po svahu podporují erozi půdy, Jihlavsko

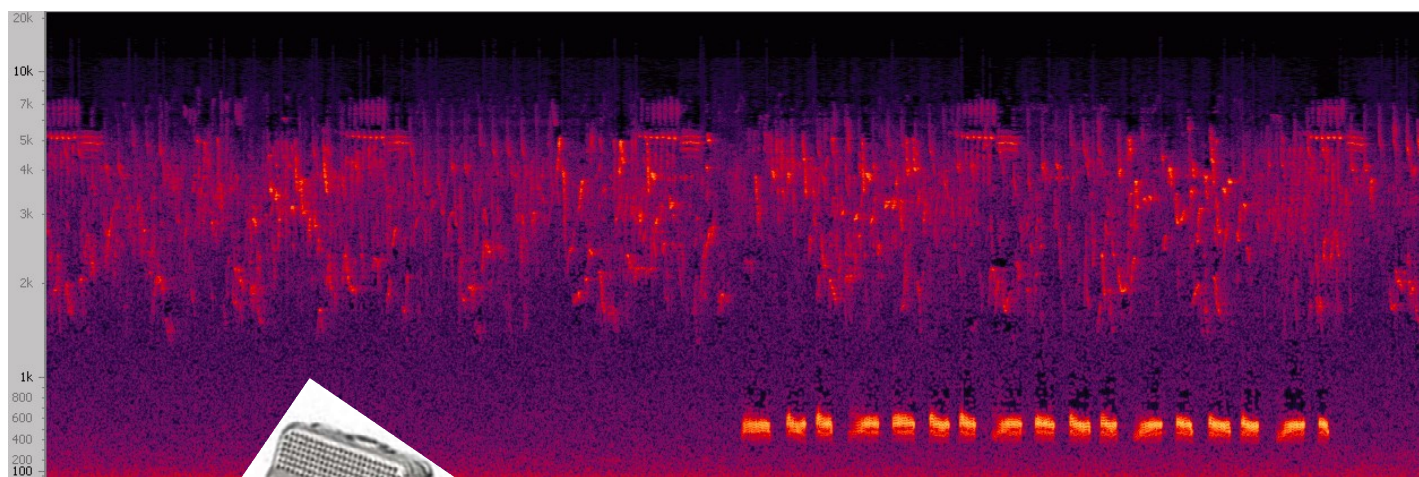

Ptáci na Vysočině

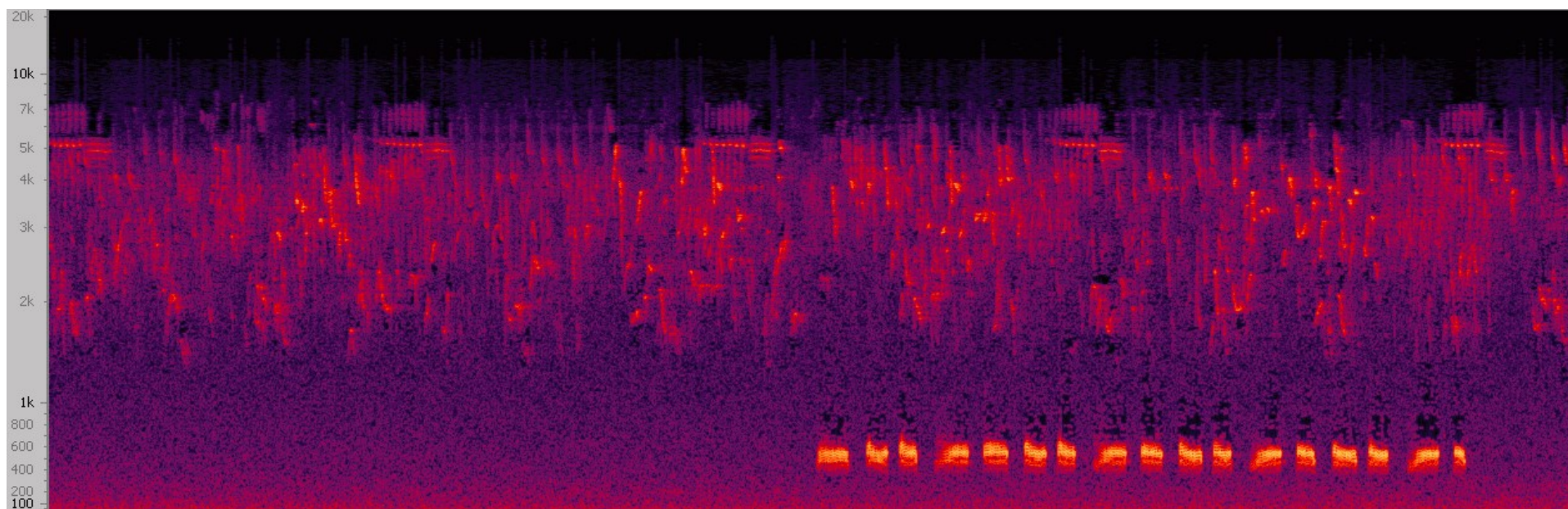

14 let akustického mapování ptáků

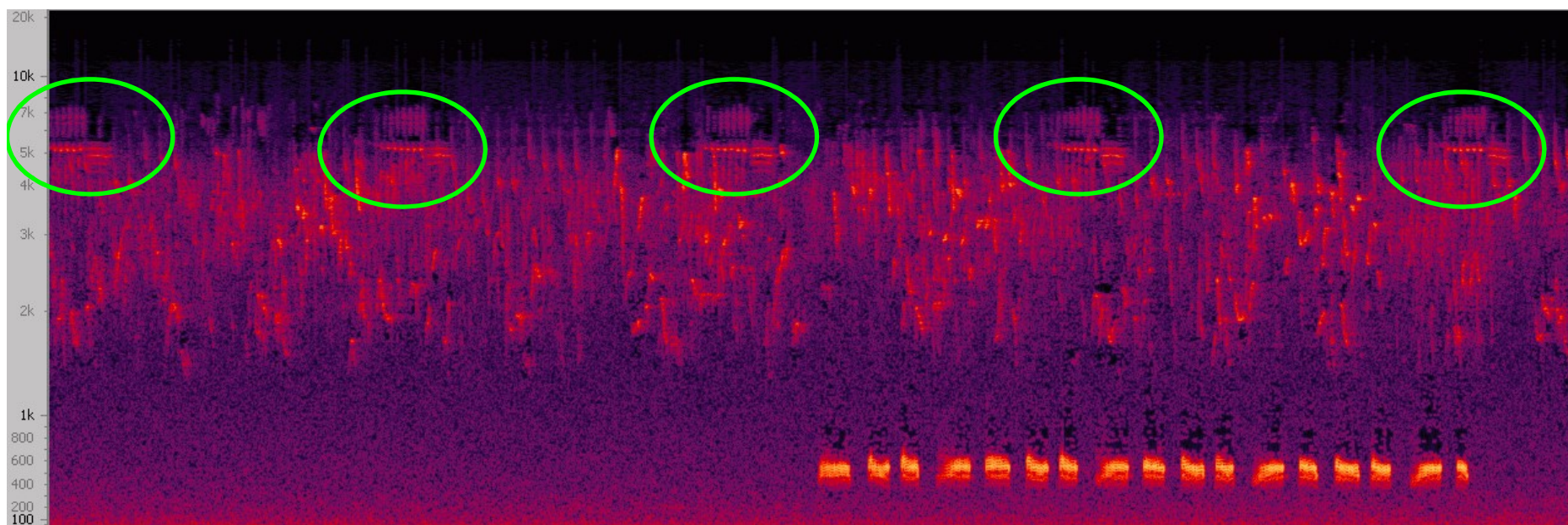

Určování druhů

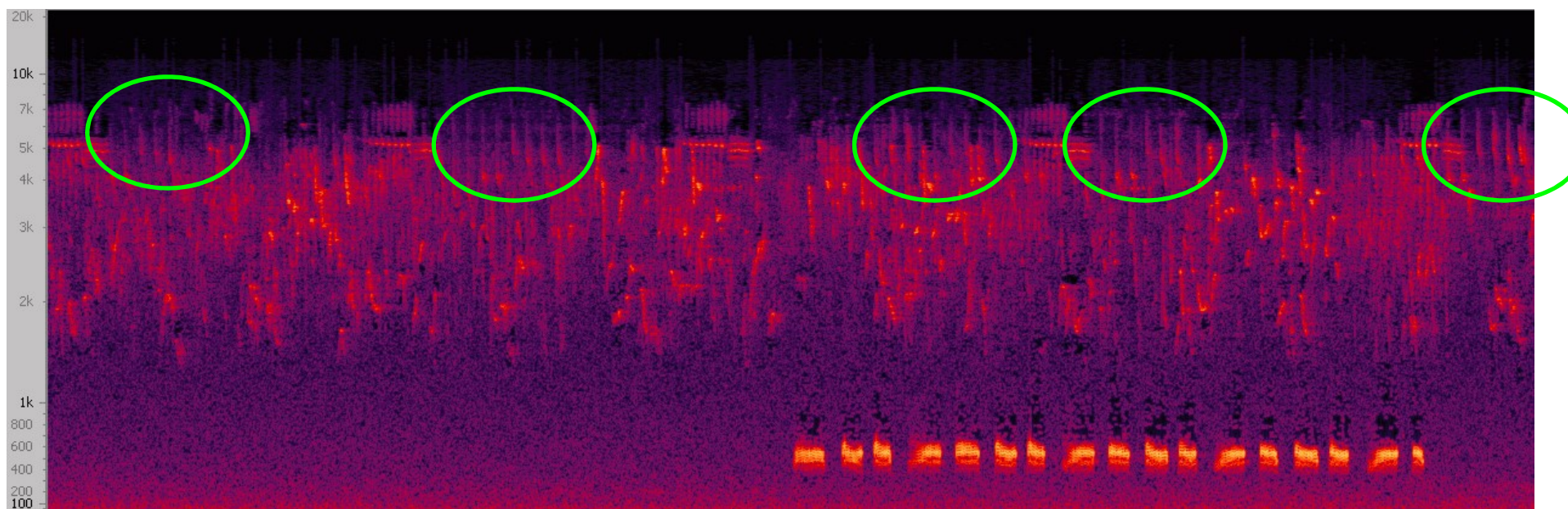
Zvukový záznam je převeden na spektrogram.
Vizuální určování je rychlejší než zvukové.
Kliknutím do obrázku lze též přehrát zvuk.

Spektrogram zvukového záznamu 1 min.

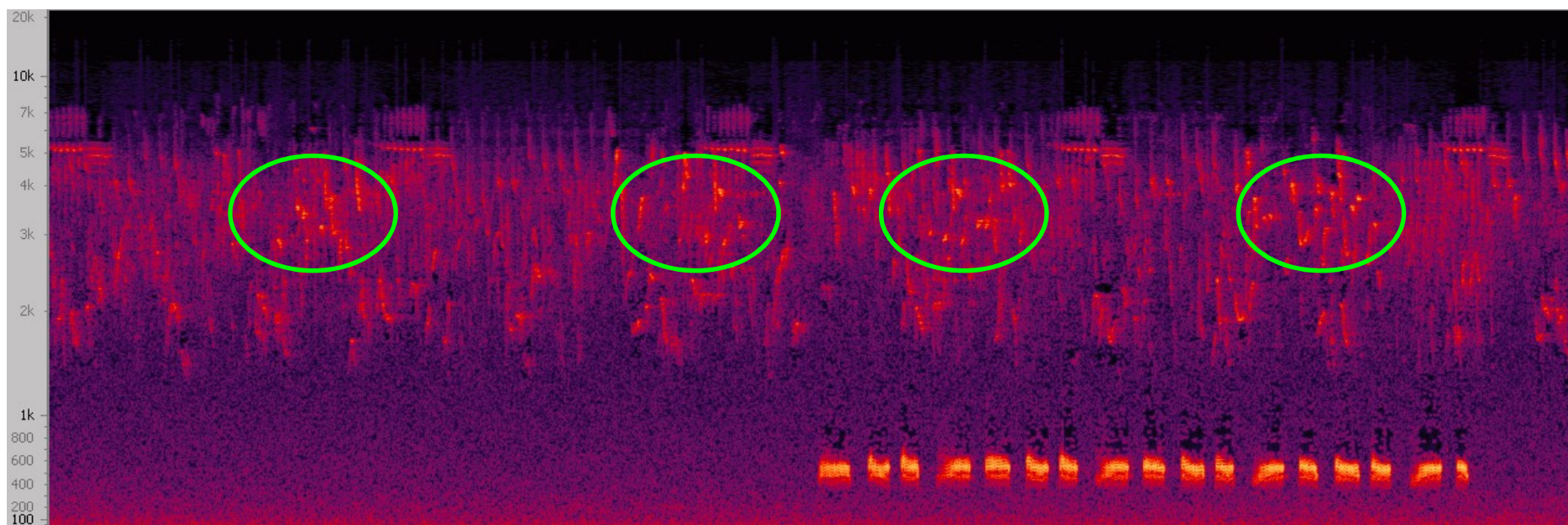
Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Spektrogram zvukového záznamu 1 min.

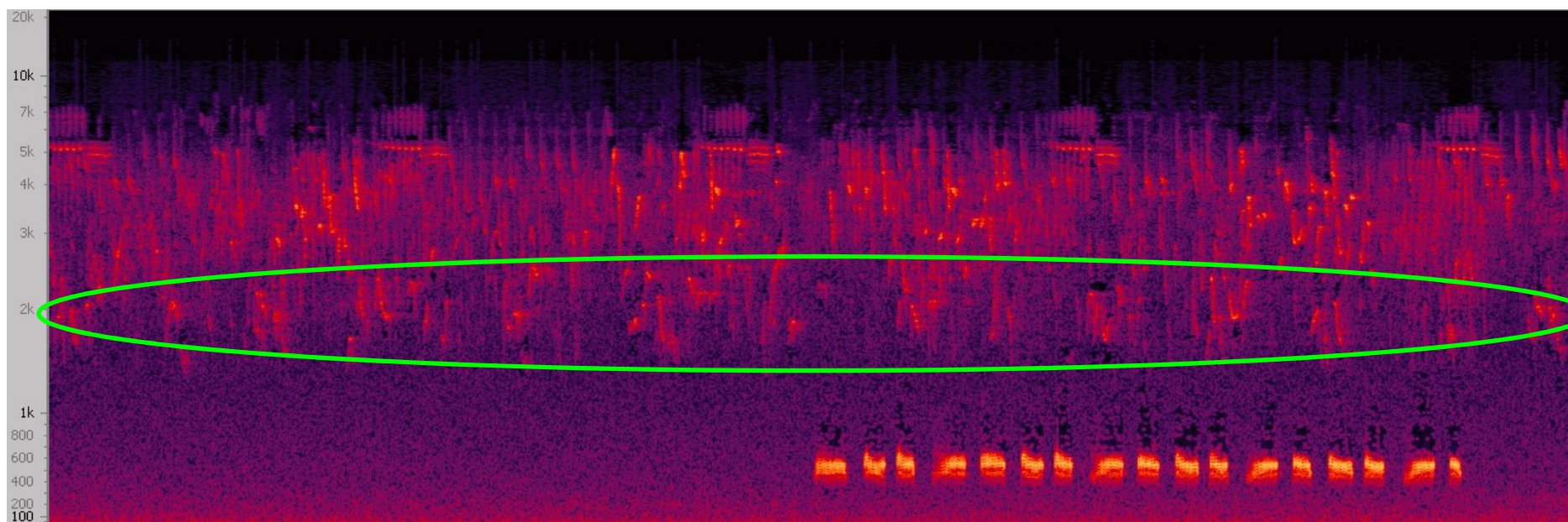
Budníček menší (*Phylloscopus collybita*)

Spektrogram zvukového záznamu 1 min.

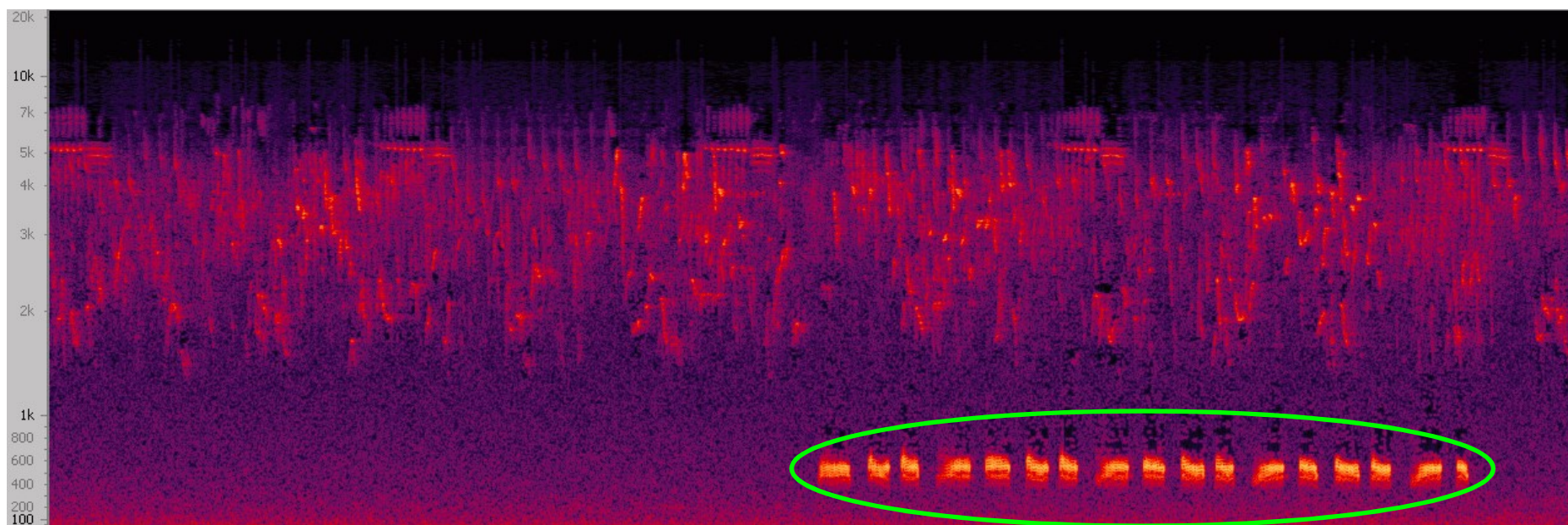
Pěnice černošlavá (*Sylvia atricapilla*)

Spektrogram zvukového záznamu 1 min.

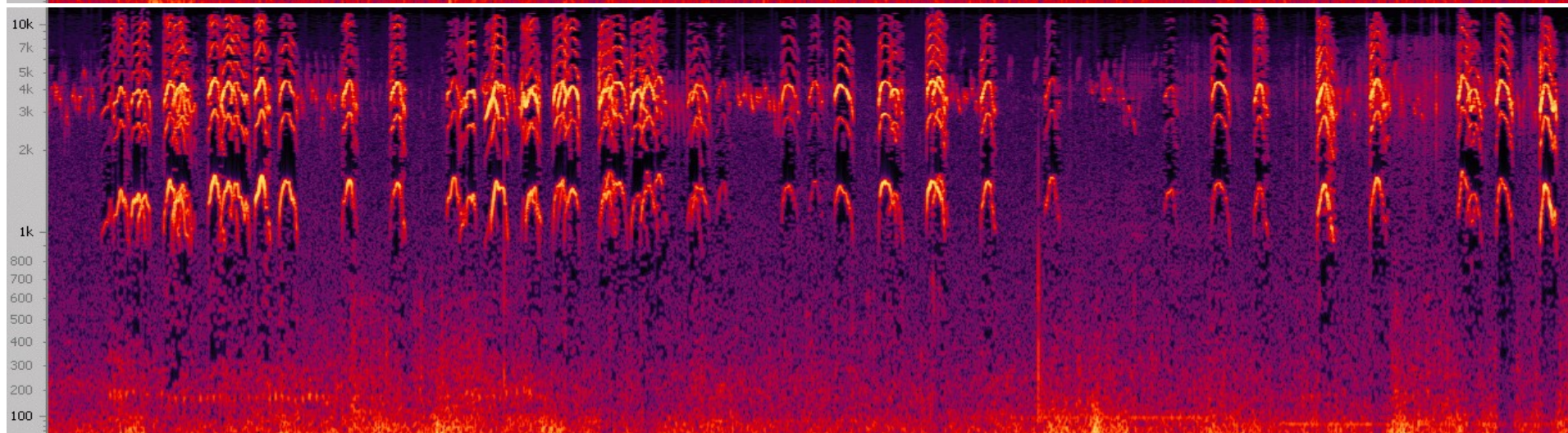
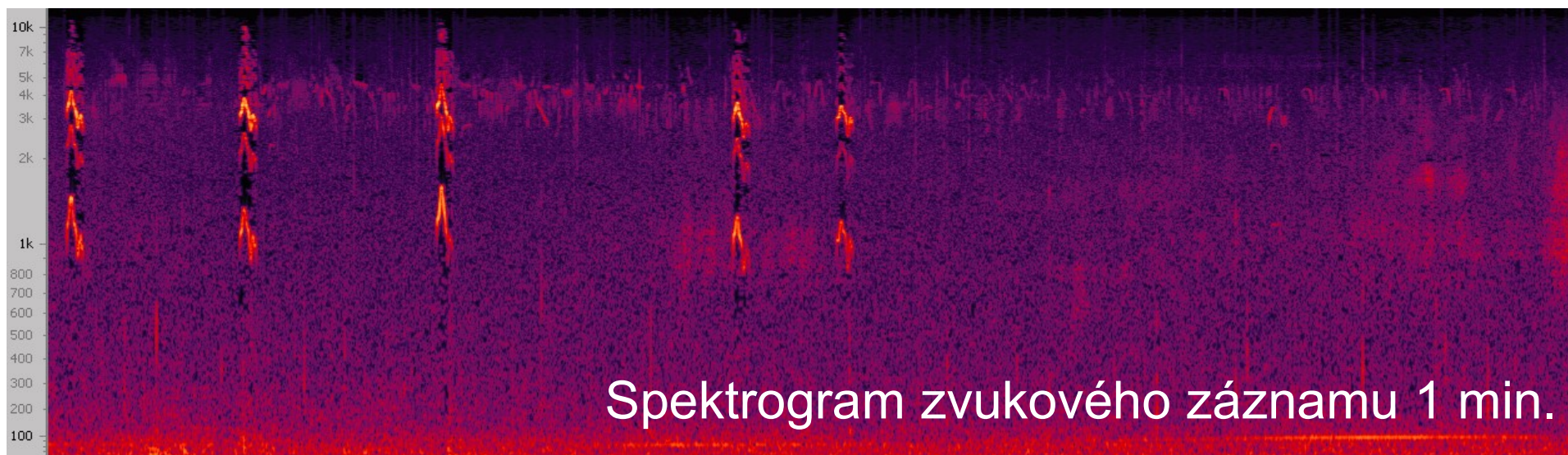
Kos černý (*Turdus merula*)

Spektrogram zvukového záznamu 1 min.

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

Spektrogram zvukového záznamu 1 min.

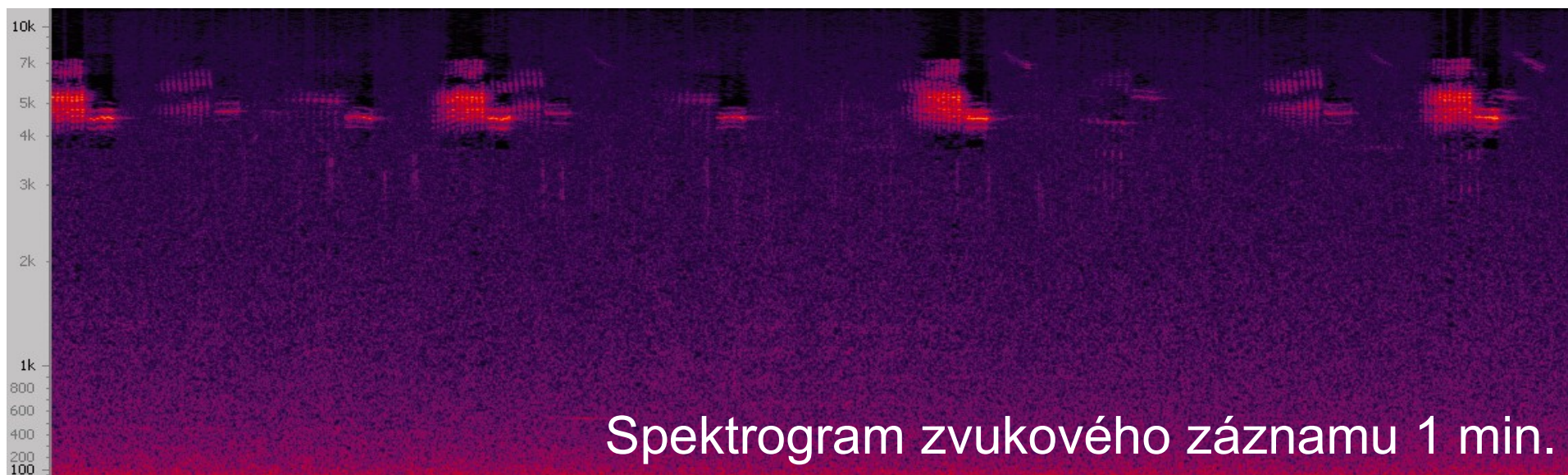

Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*): 1 vol. ex. × více vol. ex.

U některých druhů lze dobře určovat i početnost

A B C A B C A D B A

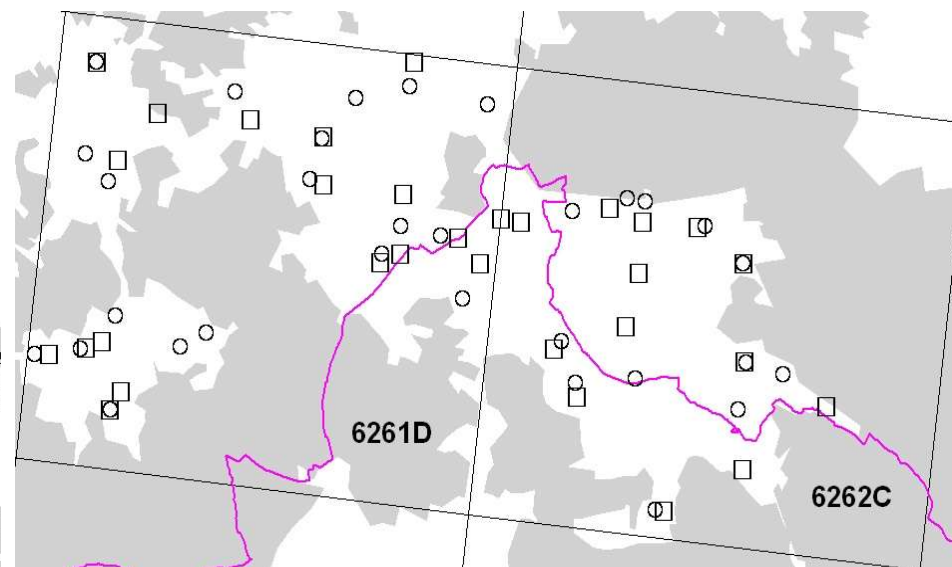
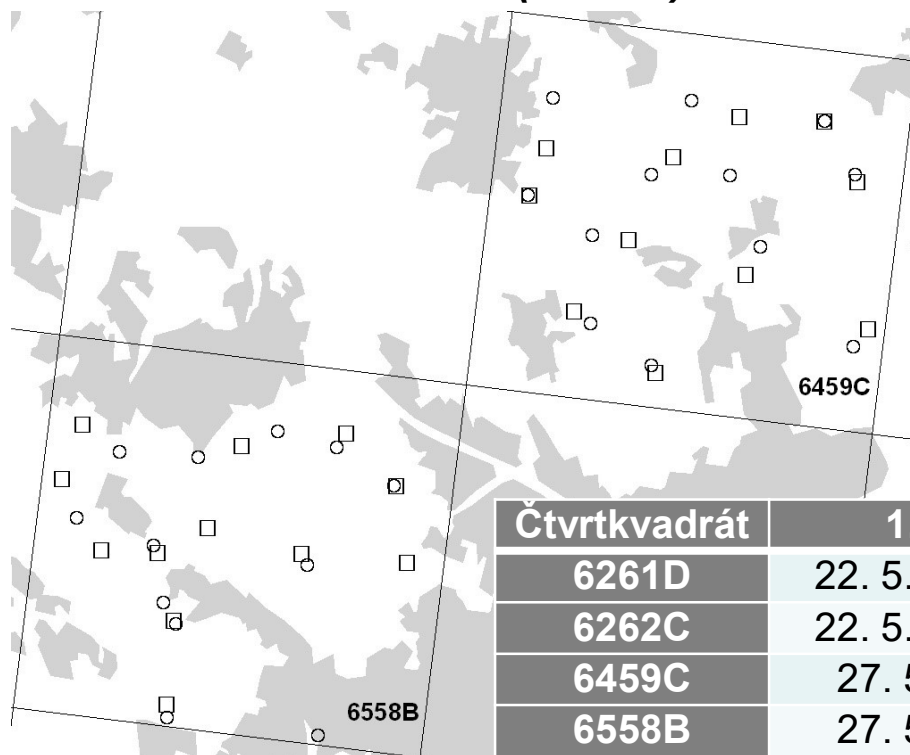

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*): 4 zp. samci současně

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- ◻ = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

**Výsledek:
107 druhů
ptáků**

Plošné nahrávání – 4 vybrané čtvrtkvadráty 2020

Počet zvláště chráněných druhů ptáků	24
- kriticky ohrožené druhy (§§§)	2
- silně ohrožené druhy (§§)	10
- ohrožené druhy (§)	12
Počet druhů národního červeného seznamu ptáků ČR	28
- kriticky ohrožené druhy (nCR)	0
- ohrožené druhy (nEN)	6
- zranitelné druhy (nVU)	14
- téměř ohrožené druhy (nNT)	8
Celkový počet zaznamenaných druhů ptáků	107

Vyhodnocení vzácnosti druhu na Vysočině

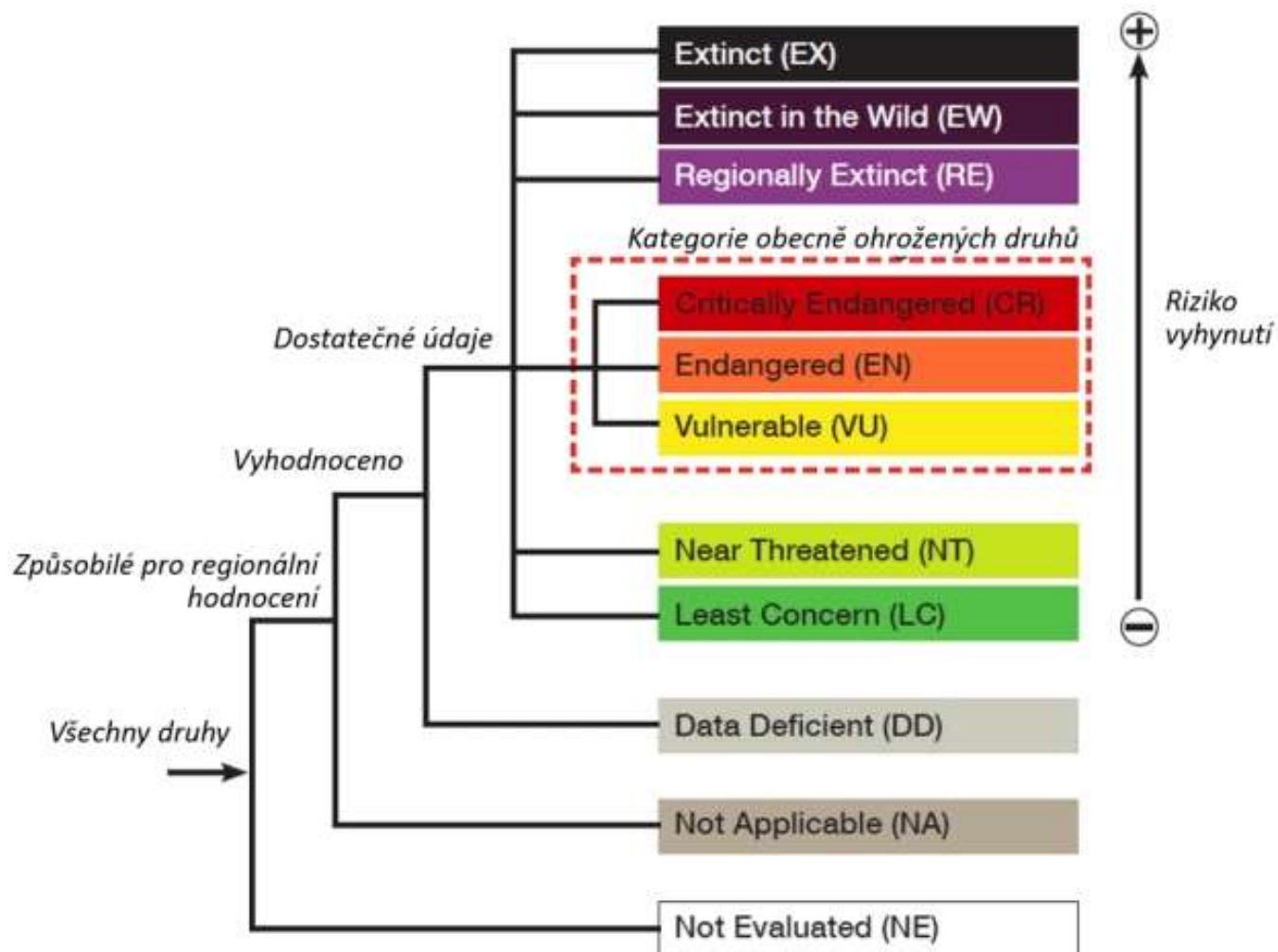
(příklady ptáků otevřené krajiny)

Druhy:

1. **Velmi běžné** (strnad obecný)
2. **Běžné** (káně lesní)
3. **Časté** (křepelka polní, skřivan polní, cvrčilka zelená, pěnice hnědokřídlá)
4. **Méně časté** (bekasina otavní, čejka chocholatá, bažant obecný, linduška luční, bramborníček hnědý, ťuhýk obecný, pěnice pokřovní, pěnice slavíková, vrabec polní)
5. **Řídké** (chřástal polní, koroptev polní, kulík říční, moták lužní, konipas luční, strnad luční, pěnice vlašská, ťuhýk šedý, bramborníček černohlavý)
6. **Vzácné** (vodouš rudonohý, chocholouš obecný)
7. **Velmi vzácné** (poštolka rudonohá, dřemlík tundrový)
8. **Raritní** (drop velký, dytík úhorní, konipas citronový, linduška úhorní)

Regionální červený seznam ptáků Vysočiny

Různé geografické úrovně červených seznamů

Kategorie	Geografická úroveň				
	Celosvětová [wCS]	Kontinentální [cCS]	Evropská unie [eCS]	Národní [nCS]	Regionální [rCS]
CR	wCR	cCR	eCR	nCR	rCR
EN	wEN	cEN	eEN	nEN	rEN
VU	wVU	cVU	eVU	nVU	rVU
NT	wNT	cNT	eNT	nNT	rNT
LC	wLC	cLC	eLC	nLC	rLC
NA	wNA	cNA	eNA	nNA	rNA

Regionální červený seznam ptáků Vysočiny (příklady ptáků otevřené krajiny)

rRE – t'uhýk menší

rCR – bělořit šedý, kalous pustovka, hýl rudý, strnad zahradní

**rEN – čejka chocholatá, chřástal polní, konipas luční, moták lužní,
pěnice vlašská, t'uhýk šedý**

**rVU – bramborníček černohlavý, bramborníček hnědý, koroptev
polní, linduška luční**

rNT – t'uhýk obecný

rLC – cvrčilka zelená, křepelka polní, skřivan polní, strnad obecný

rNA – křepelka japonská

Kategorizace ochrany hnízdišť ptáků na Vysočině

!!! - hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost

!! - hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost

! - hnízdiště zasluhující pozornost

Kategorizace ochrany hnízdišť ptáků na Vysočině

!!! - hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost

= Hnízdiště těchto druhů vyžadují nejpřísnější ochranu. Negativní zásahy do hnízdišť těchto druhů jsou nepřijatelné. Orgány ochrany přírody by měly na Vysočině tato hnízdiště vždy chránit i za cenu kompenzace hospodářské újmy vlastníka.

!! - hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost

= Negativní zásahy do hnízdišť těchto druhů mohou ohrozit místní populaci na Vysočině. Proto je zapotřebí každý takový zásah posuzovat individuálně a snažit se minimalizovat negativní zásahy, případně hledat nějaká kompromisní řešení.

! - hnízdiště zasluhující pozornost

= V případě, že se jedná o hnízdiště těchto druhů, lze v odůvodněných případech připustit zničení hnízdního biotopu, takové jednotlivé případy populaci na Vysočině neohrozí.

Kategorizace ochrany hnízdišť ptáků na Vysočině (příklady ptáků otevřené krajiny)

!!! - hnízdiště zasluhující mimořádně vysokou pozornost
bělořit šedý, hýl rudý, kalous pustovka, strnad zahradní

!! - hnízdiště zasluhující zvýšenou pozornost
bramborníček černohlavý, bramborníček hnědý, čejka
chocholatá, chřástal polní, konipas luční, koroptev polní,
linduška luční, moták lužní, pěnice vlašská, ťuhýk šedý

! - hnízdiště zasluhující pozornost
ťuhýk obecný

Hodnocení nepřírodních stanovišť na základě indikačních druhů ptáků

Seznamy indikačních druhů ptáků
nepřírodních stanovišť ČR

Výsledek hodnocení: Významnost lokality z pohledu existence vhodných podmínek pro výskyt a hnízdění ptáků

Projekt TAČR 2016 => Metodika MŽP

Hodnocení nepřírodních stanovišť na základě indikačních druhů ptáků

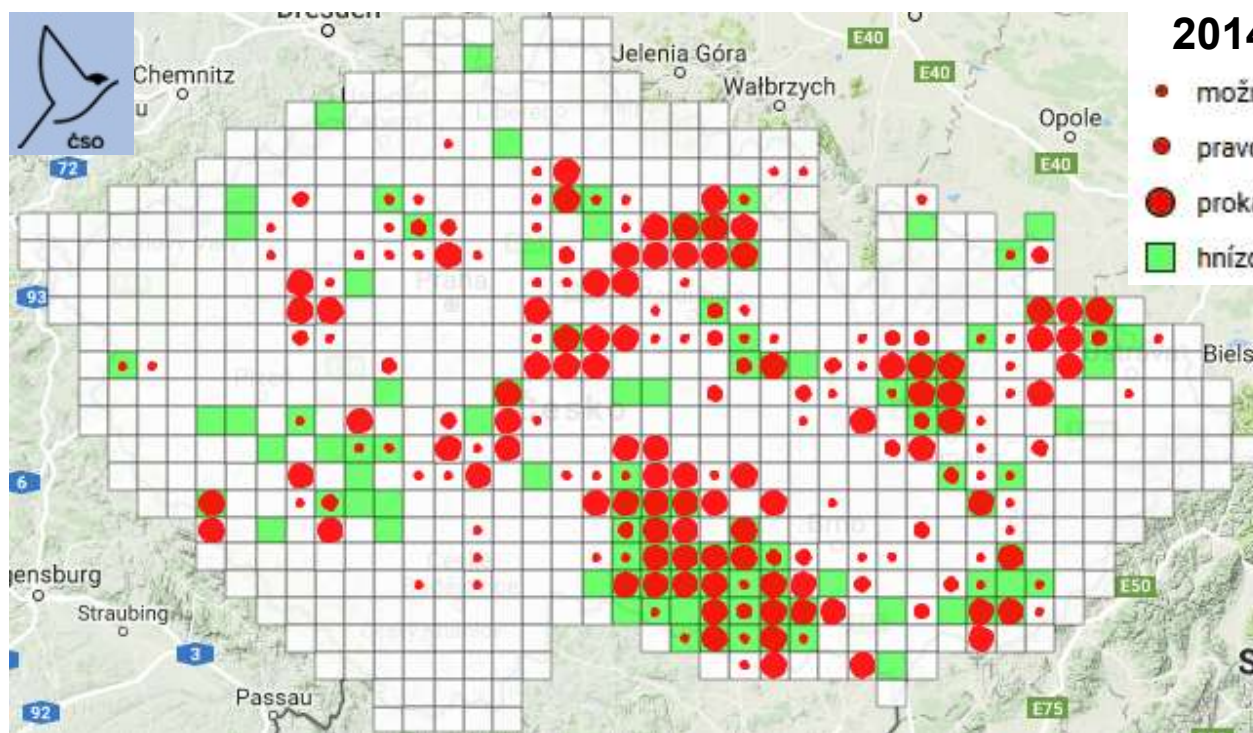
Stanoviště: dle metodiky mapování krajinného pokryvu
Corine Land Cover

Zemědělské plochy

- Orná půda
- Stálé kultury (vinice, ovocné sady, trvalé plodiny...)
- Louky
- Různorodé zemědělské plochy (zahrady, mozaiky...)

Nejvýznamnější druhy ptáků zemědělské krajiny hnízdící v Kraji Vysočina z pohledu ČR

2014 - 2016

- možné hnízdění
- pravděpodobné hnízdění
- prokázané hnízdění
- hnízdění 2001 - 03

atlas.birds.cz

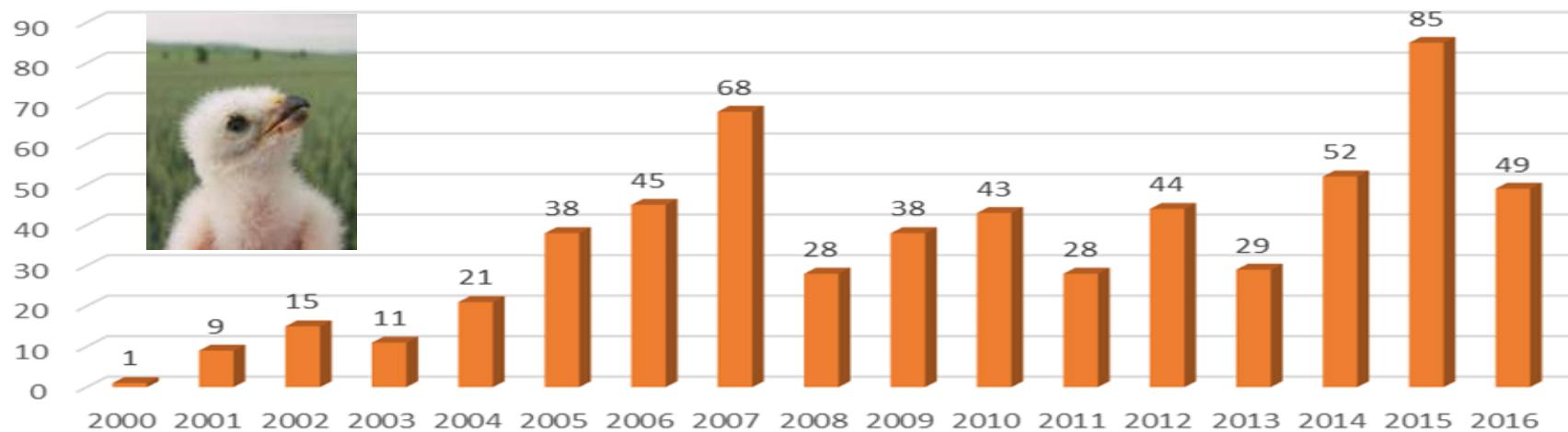
Moták lužní (*Circus pygargus*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Počet dohledaných hnízd motáka lužního v jednotlivých letech

Kunstmüller I. et al.

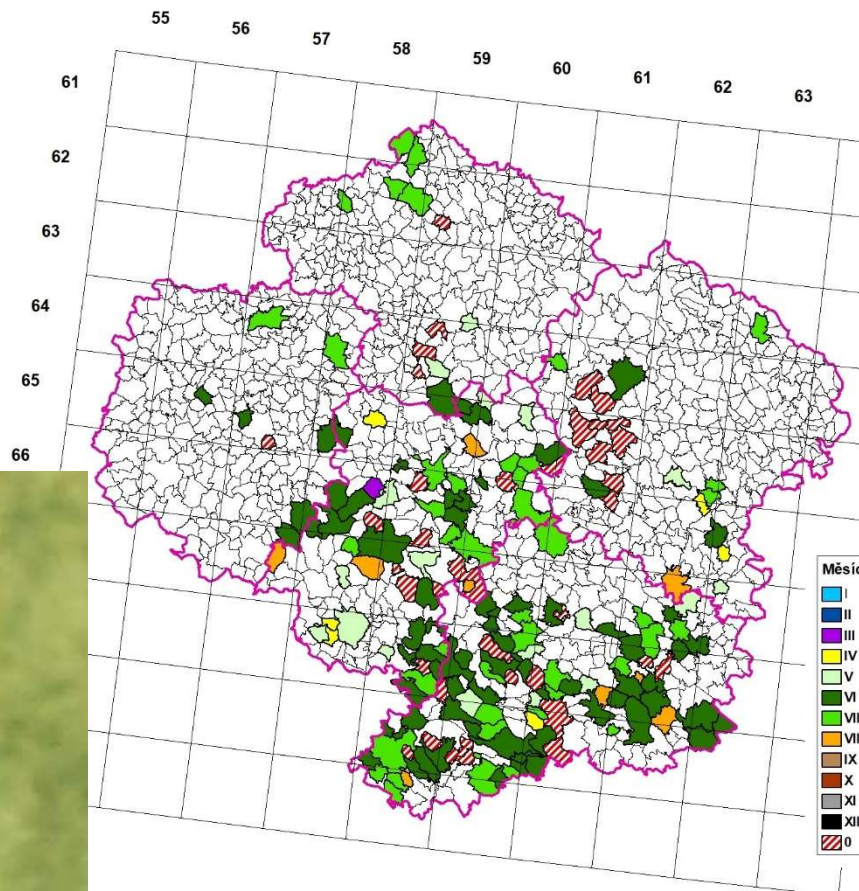

Moták lužní (*Circus pygargus*)

**2001 – 2017: záznamy
v jednotlivých
katastrálních územích
v Kraji Vysočina**

samec

samice

prirodavysociny.cz

Moták lužní (*Circus pygargus*)

Ochrana hnízda motáka lužního, Třebíčsko

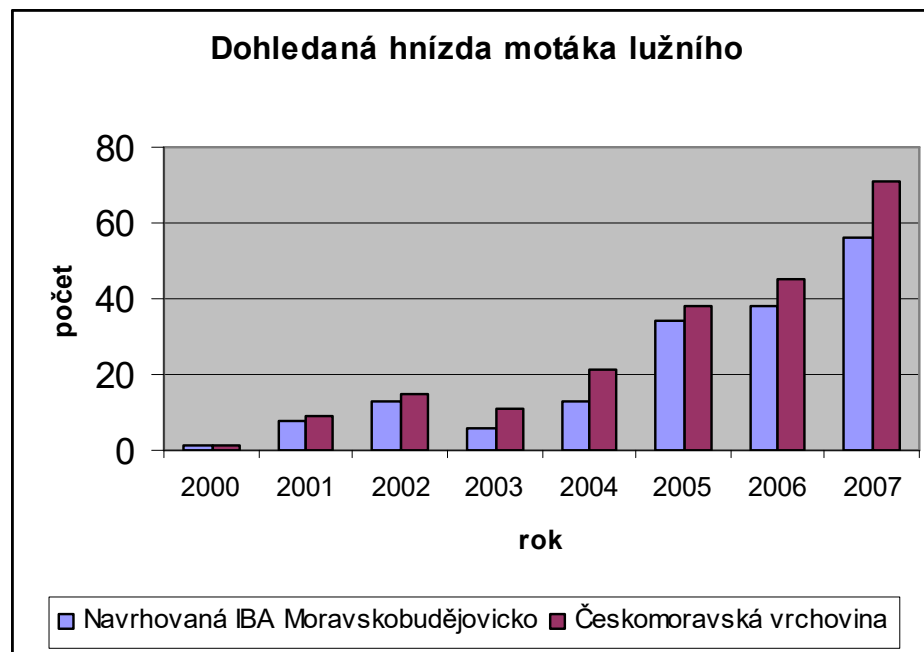
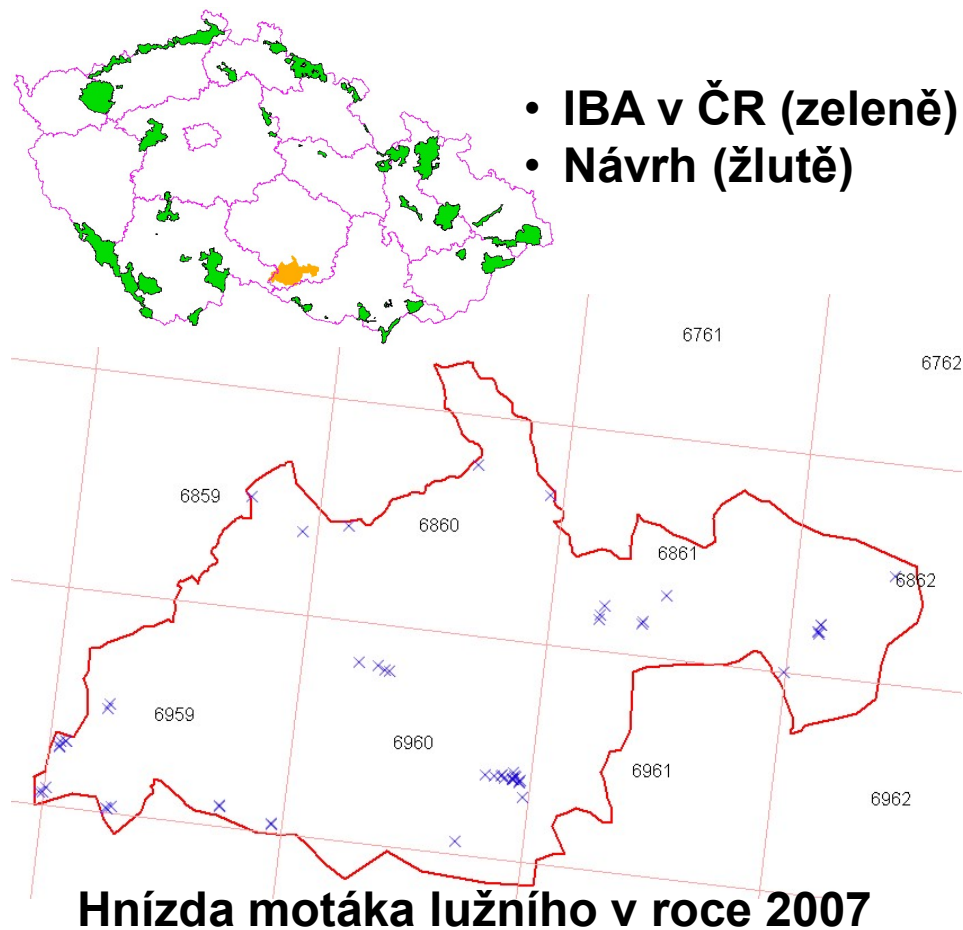
Ochrana hnízda motáka lužního, Třebíčsko

Ochrana hnízda motáka lužního, Třebíčsko

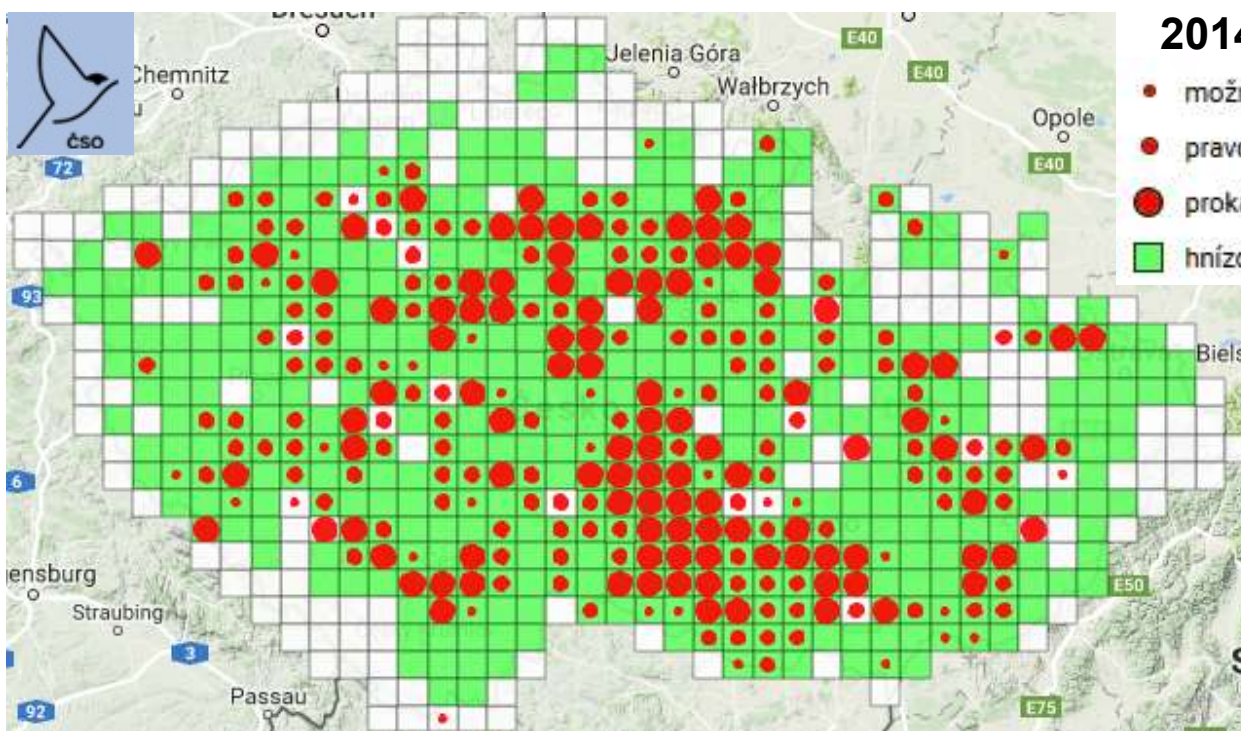
Návrh významného ptačího území Moravskobudějovicko - Important Bird Area (IBA) podle mezinárodních kritérií BirdLife

Každoročně je většina hnízd na Vysočině soustředěna do vymezené oblasti

Nejvýznamnější druhy ptáků zemědělské krajiny hnízdící v Kraji Vysočina z pohledu ČR

2014 - 2016

- možné hnízdění
- pravděpodobné hnízdění
- prokázané hnízdění
- hnízdění 2001 - 03

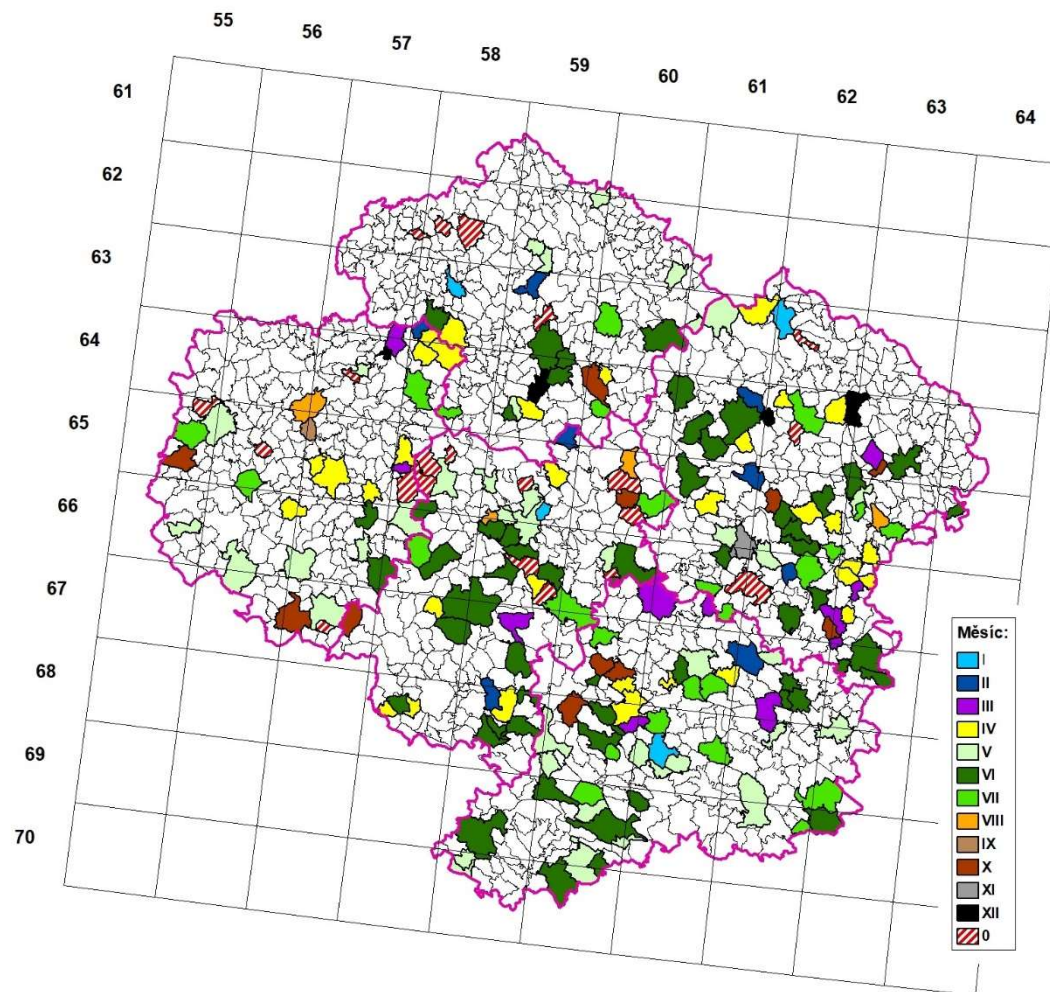

atlas.birds.cz

Koroptev polní (*Perdix perdix*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

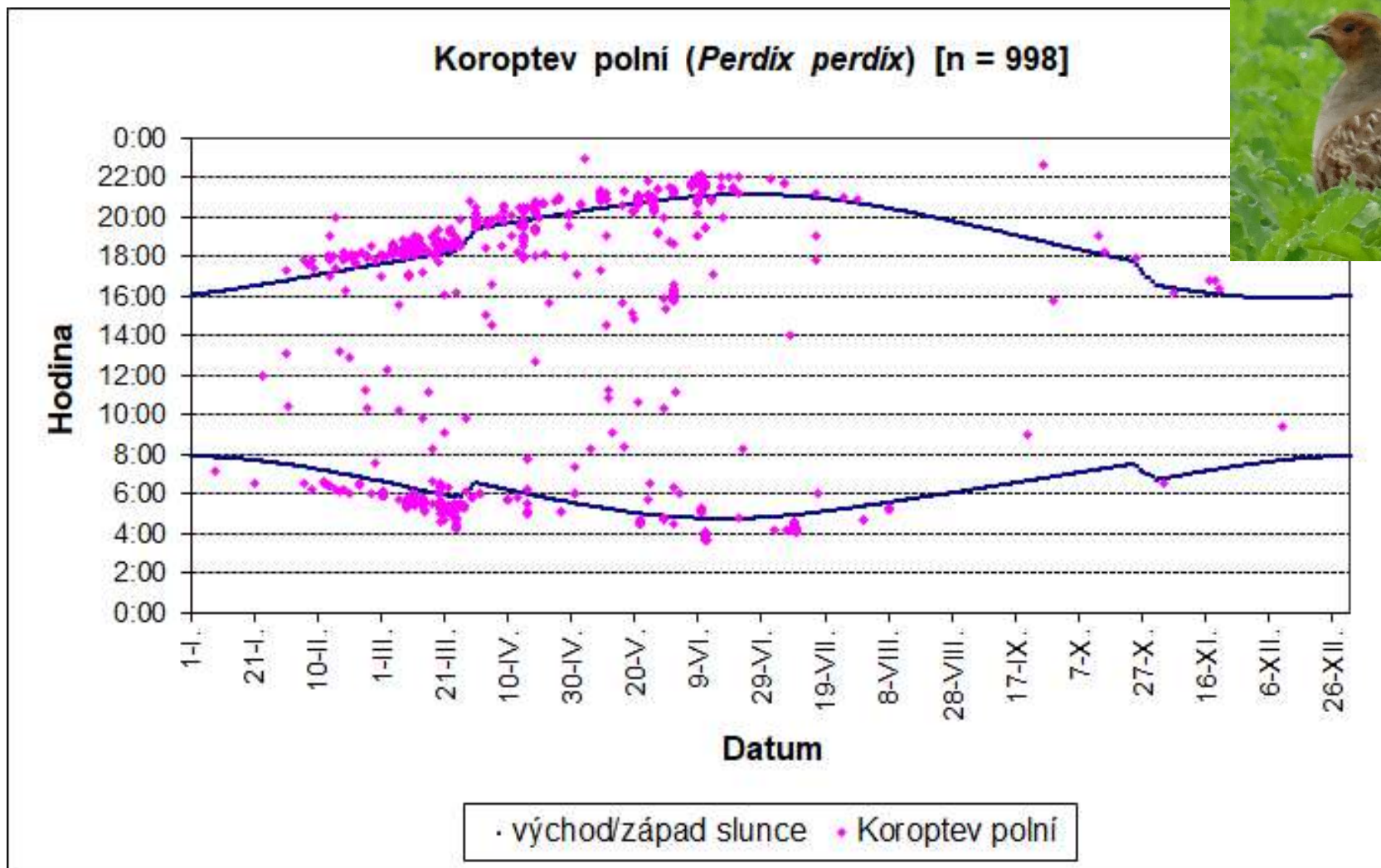

www.prirodavysociny.cz

Koroptev polní (*Perdix perdix*)

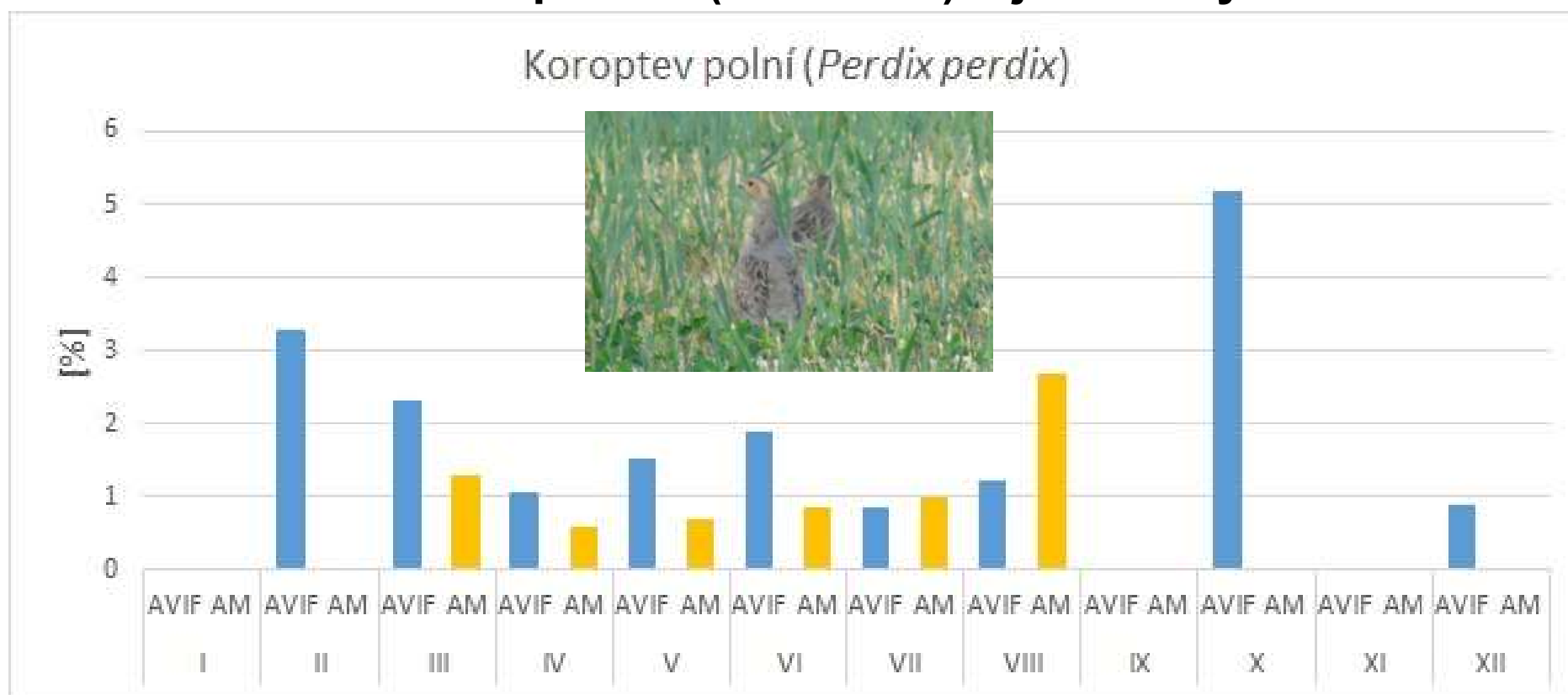
Hlasové záznamy druhu během roku

Koroptev polní (*Perdix perdix*)

Procentuální zastoupení druhu na Vysočině v kompletních seznamech z terénního průzkumu (AVIF: modře) a z akustického mapování (AM: žlutě) v jednotlivých měsících

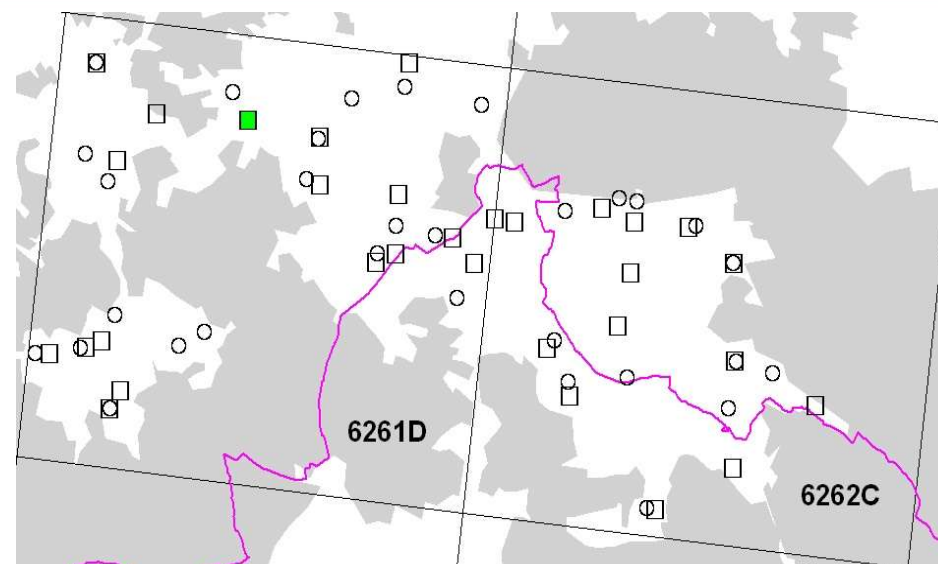
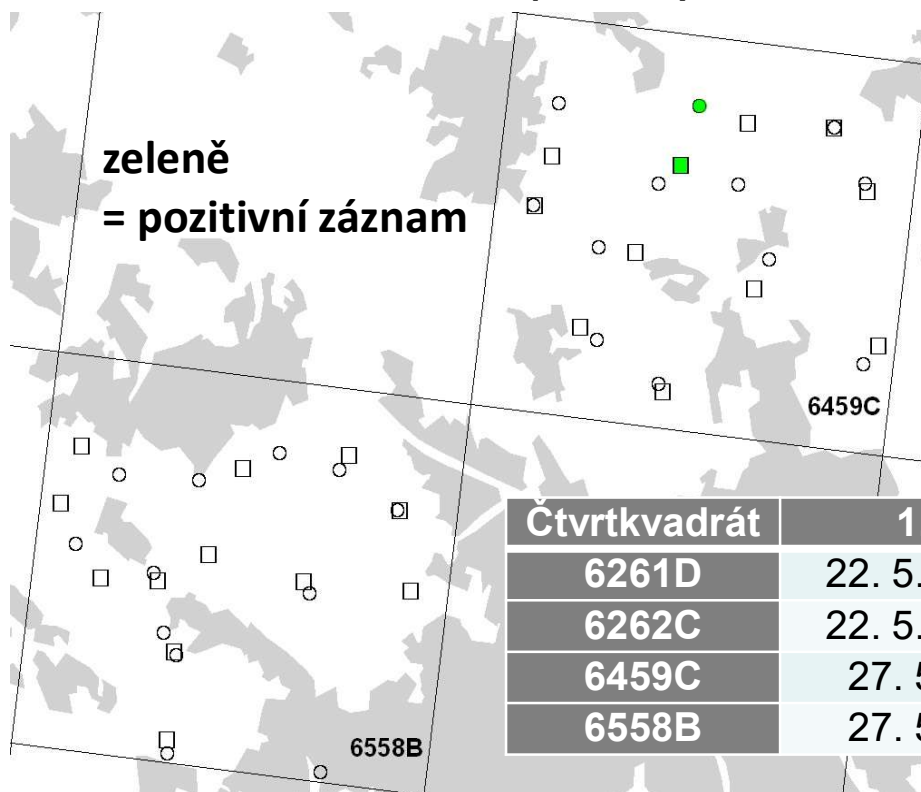
www.prirodavysociny.cz

Koroptev polní (*Perdix perdix*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

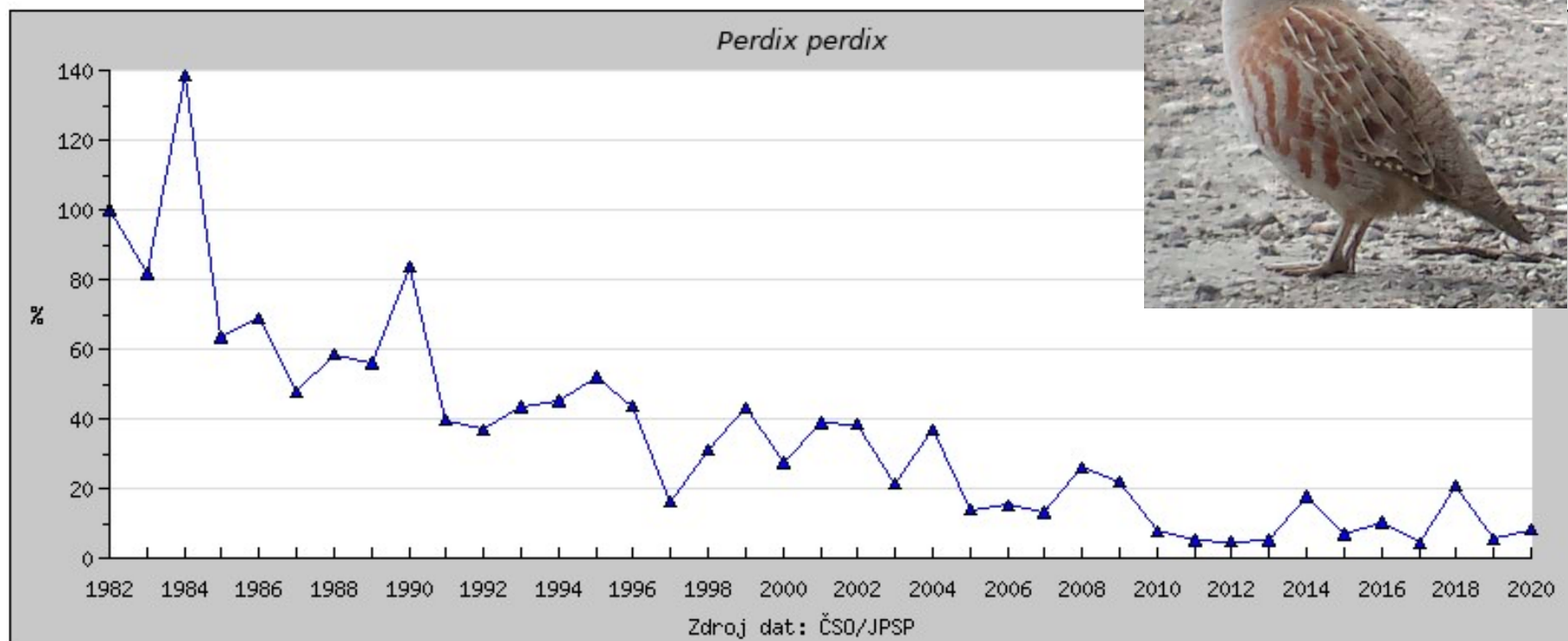
Koroptev polní (*Perdix perdix*)

Trend početnosti v rámci ČR

Koroptev polní (*Perdix perdix*)

Trend: mírný pokles

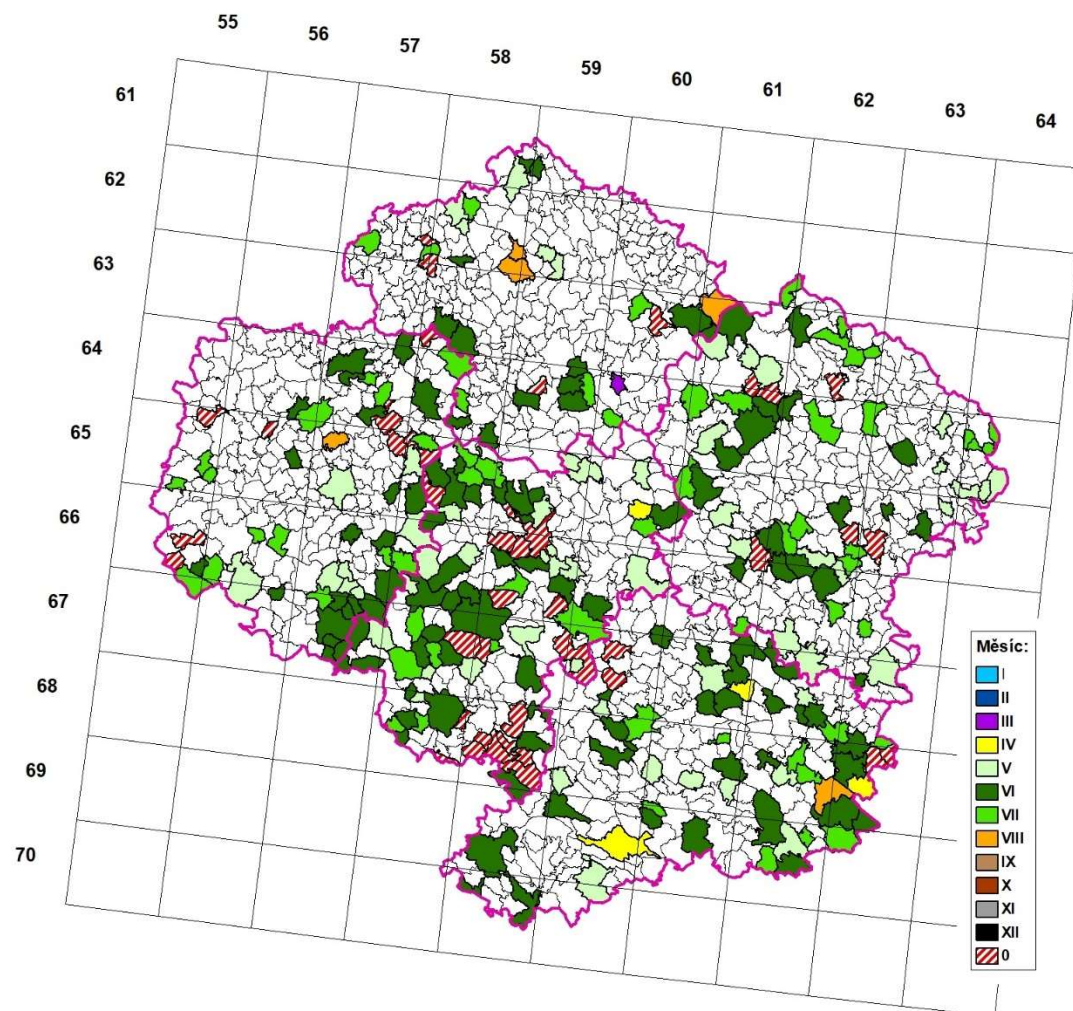

jpsp.birds.cz

Koroptev polní (*Perdix perdix*)

**2001 – 2017:
záznamy v jednotlivých
katastrálních územích
v Kraji Vysočina**

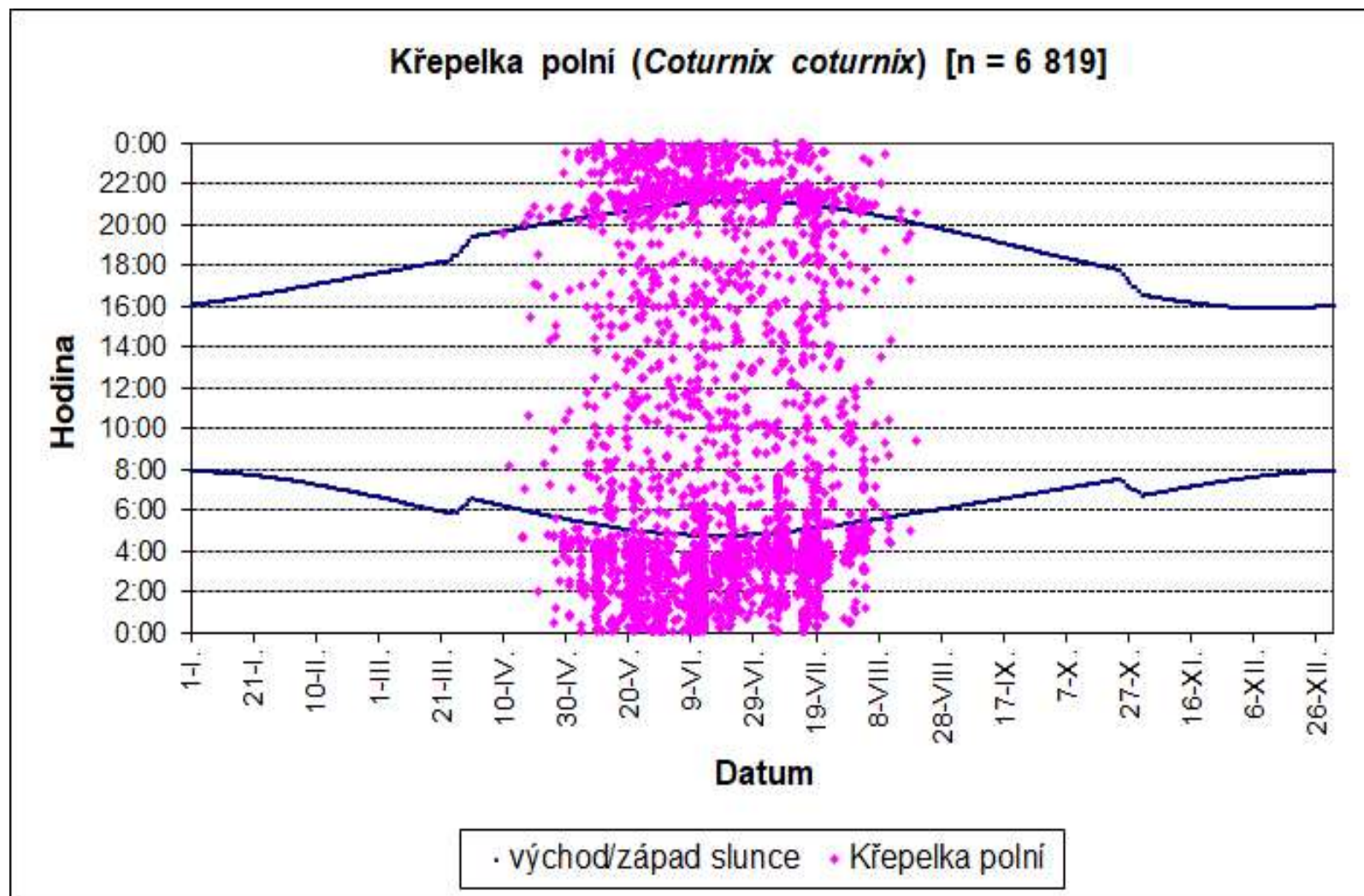

www.prirodavysociny.cz

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

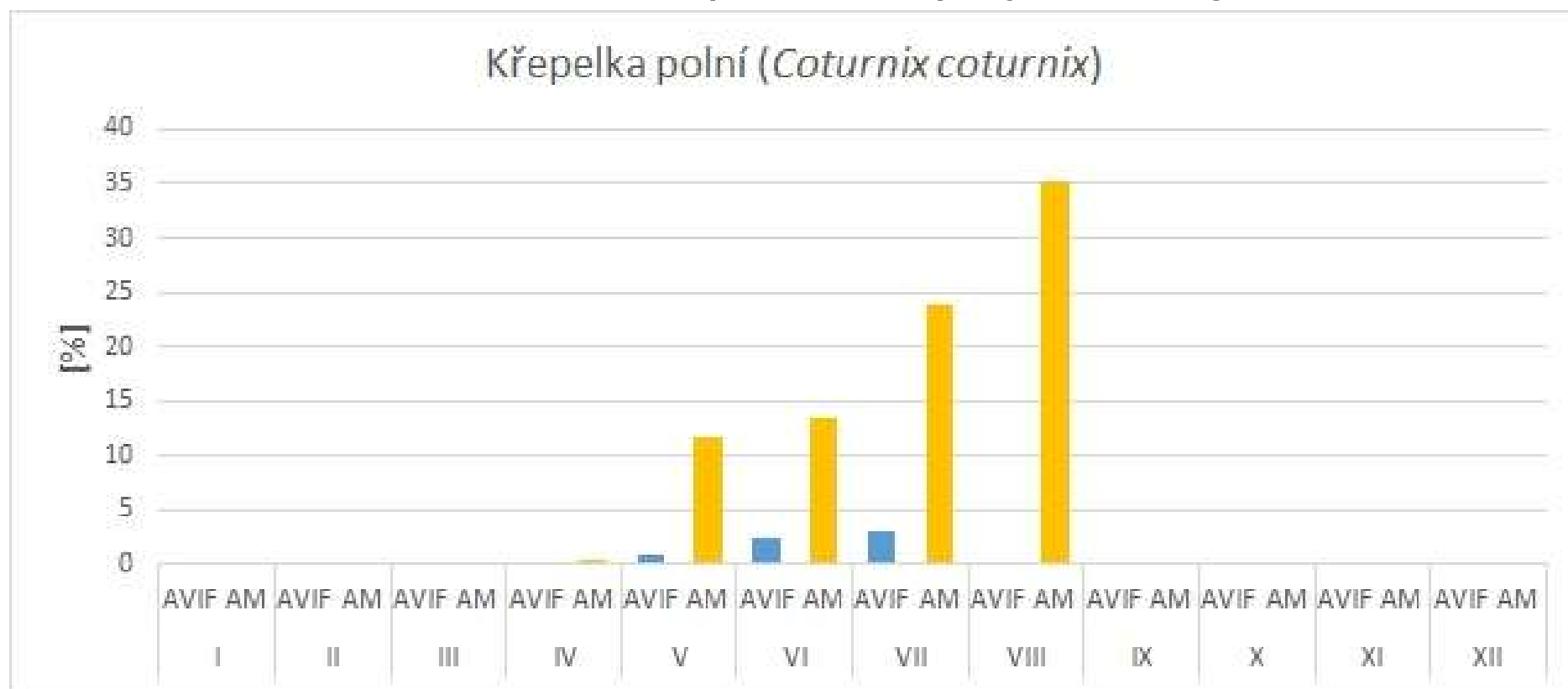
Hlasové záznamy druhu během roku

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

Procentuální zastoupení druhu na Vysočině v kompletních seznamech z terénního průzkumu (AVIF: modře) a z akustického mapování (AM: žlutě) v jednotlivých měsících

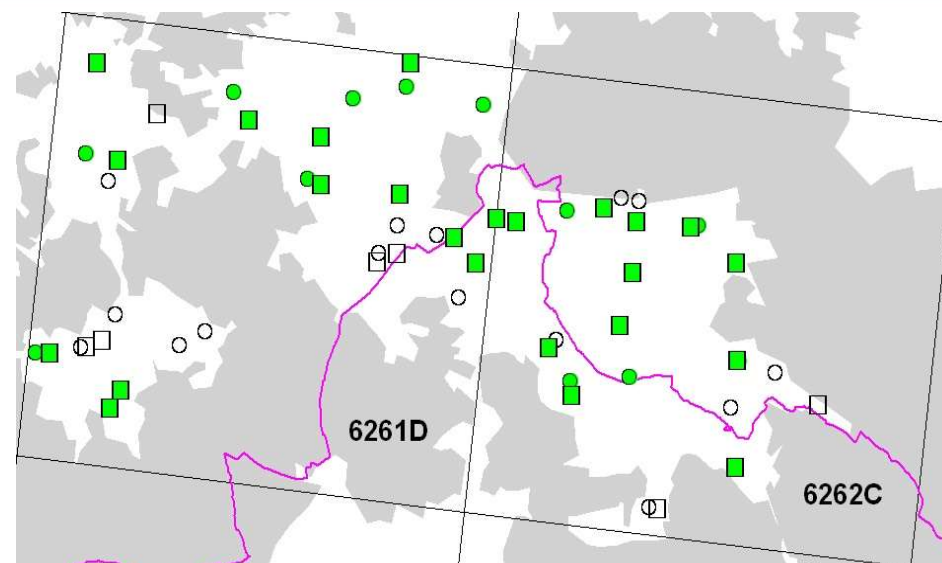
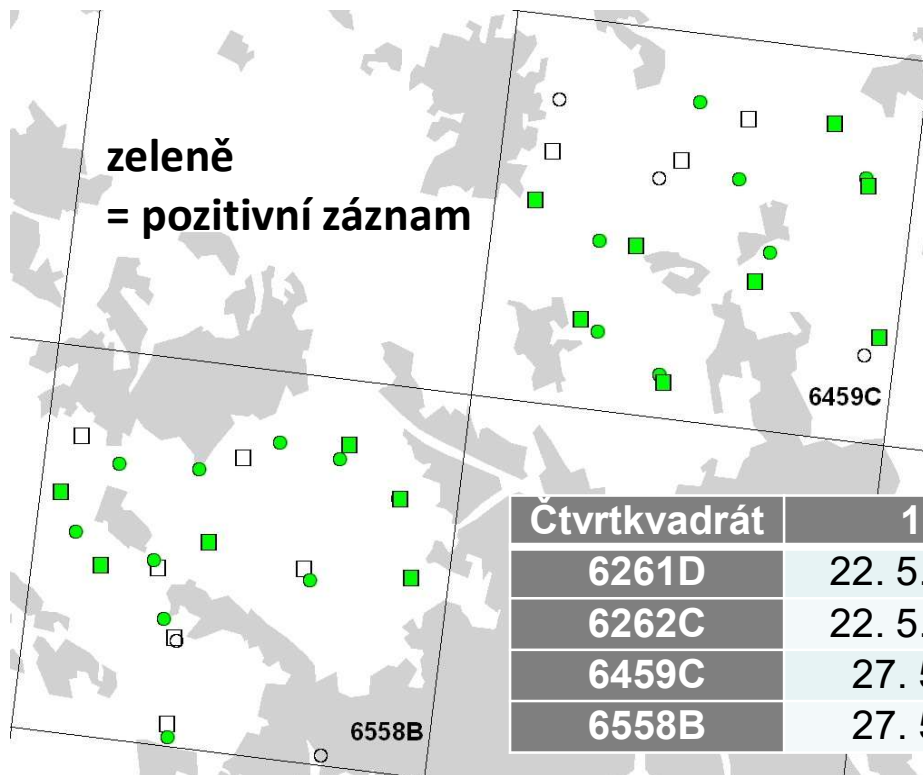
www.prirodavysociny.cz

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

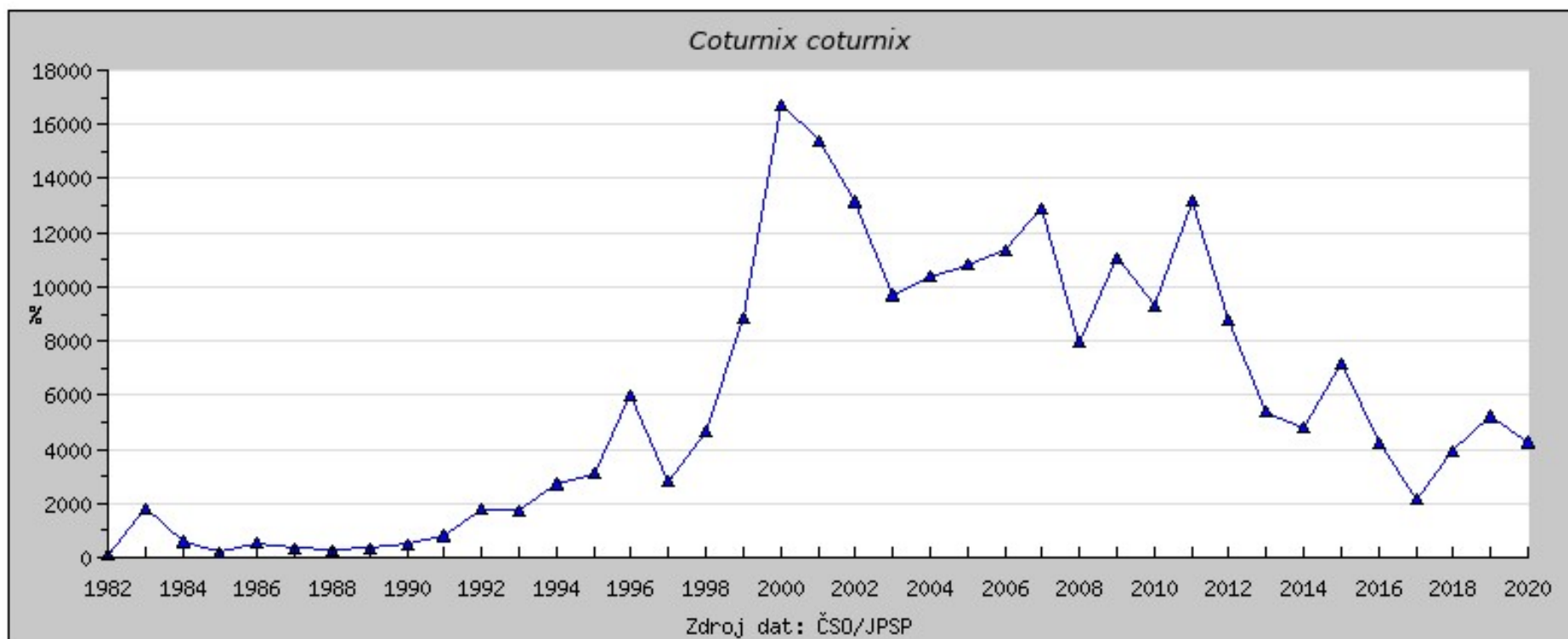
Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

Trend početnosti v rámci ČR

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

Trend: mírný vzestup

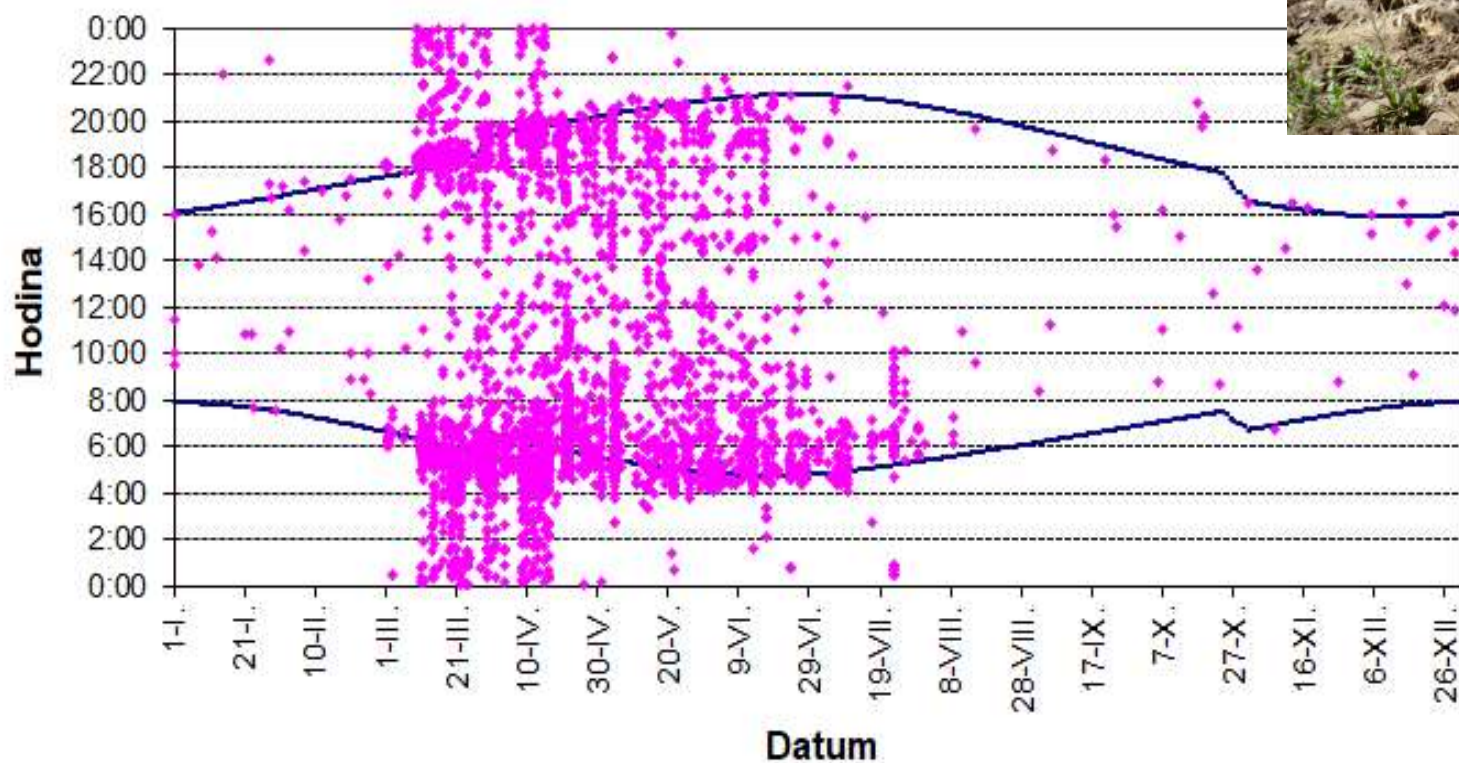

jpsp.birds.cz

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*)

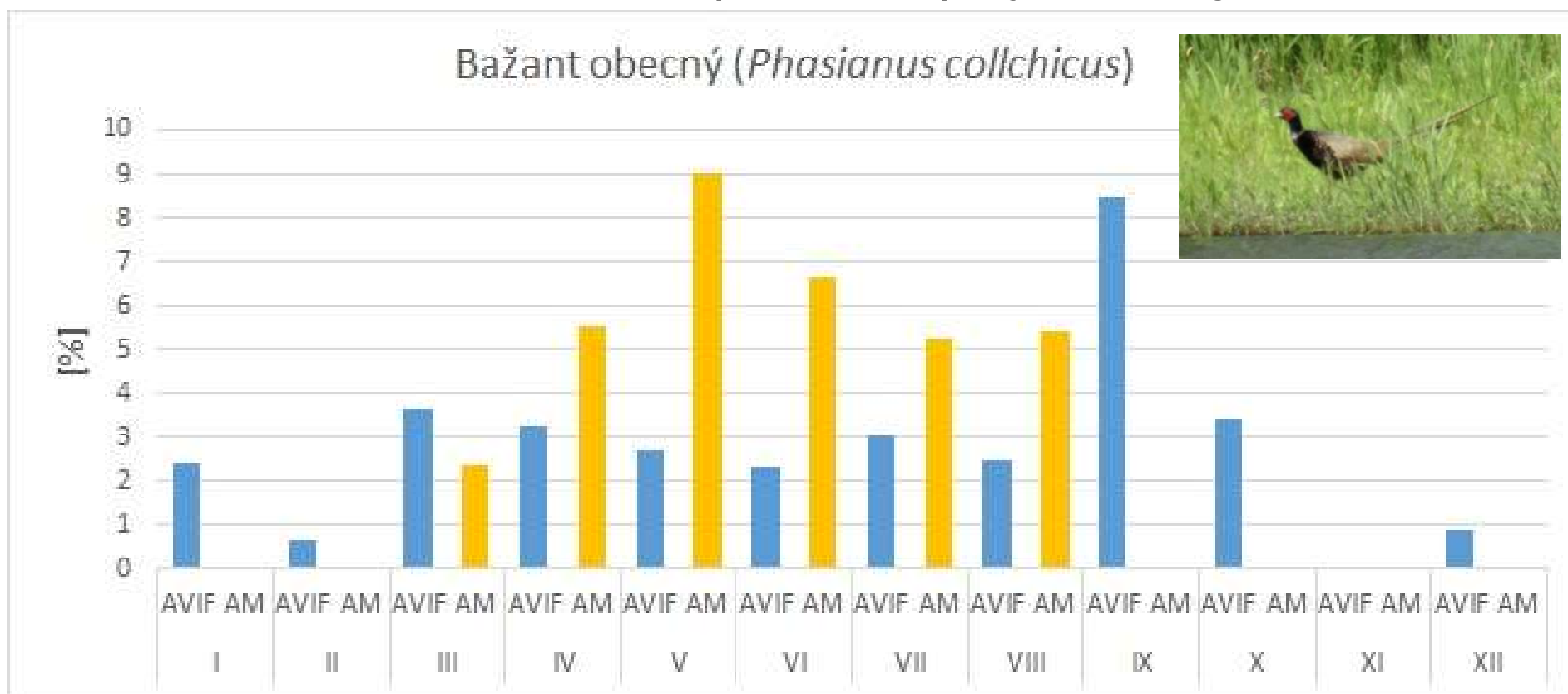
Bažant obecný (*Phasianus colchicus*) [n = 3 820]

Bažant obecný (*Phasianus colchicus*)

Procentuální zastoupení druhu na Vysočině v kompletních seznamech z terénního průzkumu (AVIF: modře) a z akustického mapování (AM: žlutě) v jednotlivých měsících

www.prirodavysociny.cz

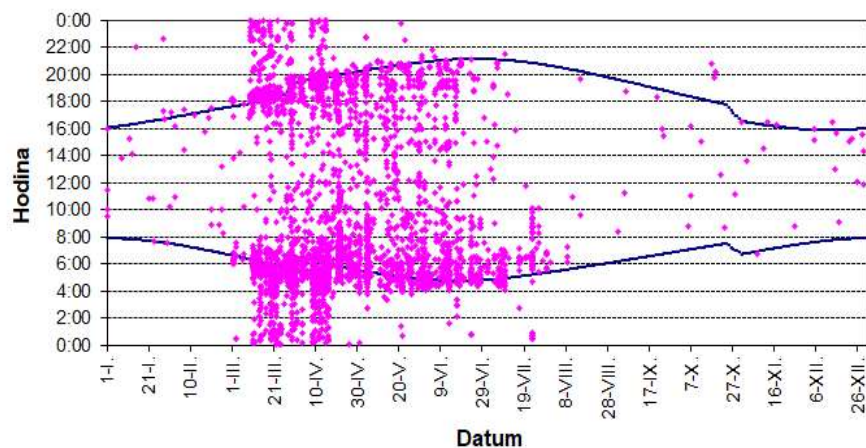
Bažant obecný (*Phasianus colchicus*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

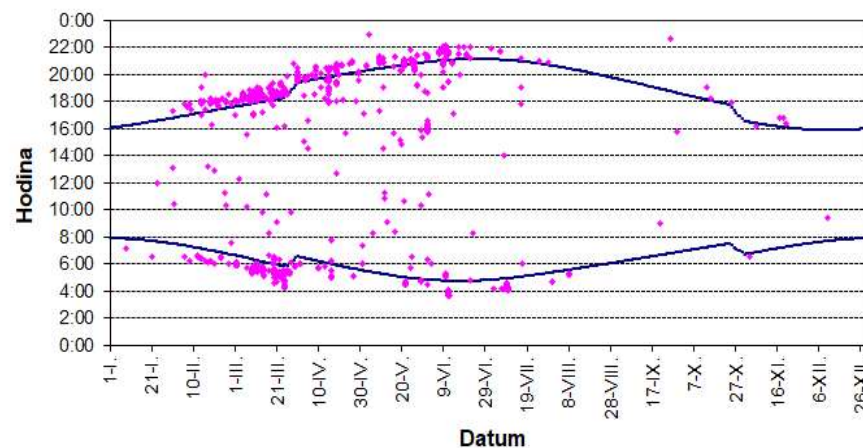

Bažant obecný

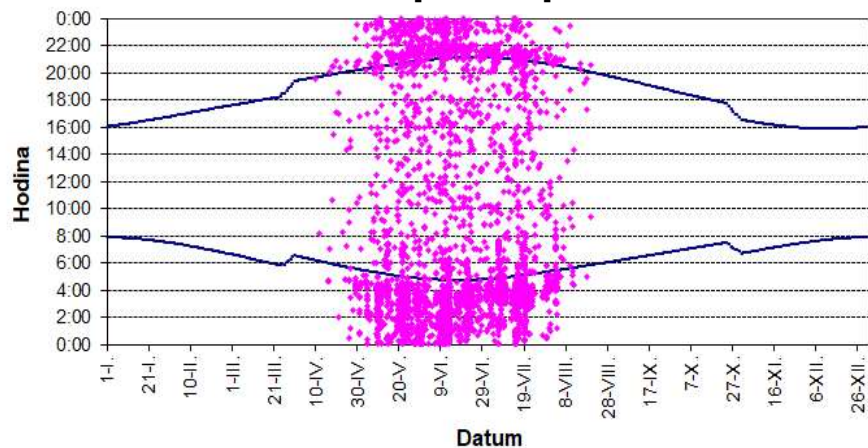
· východ/západ slunce · Bažant obecný

Koroptev polní

· východ/západ slunce · Koroptev polní

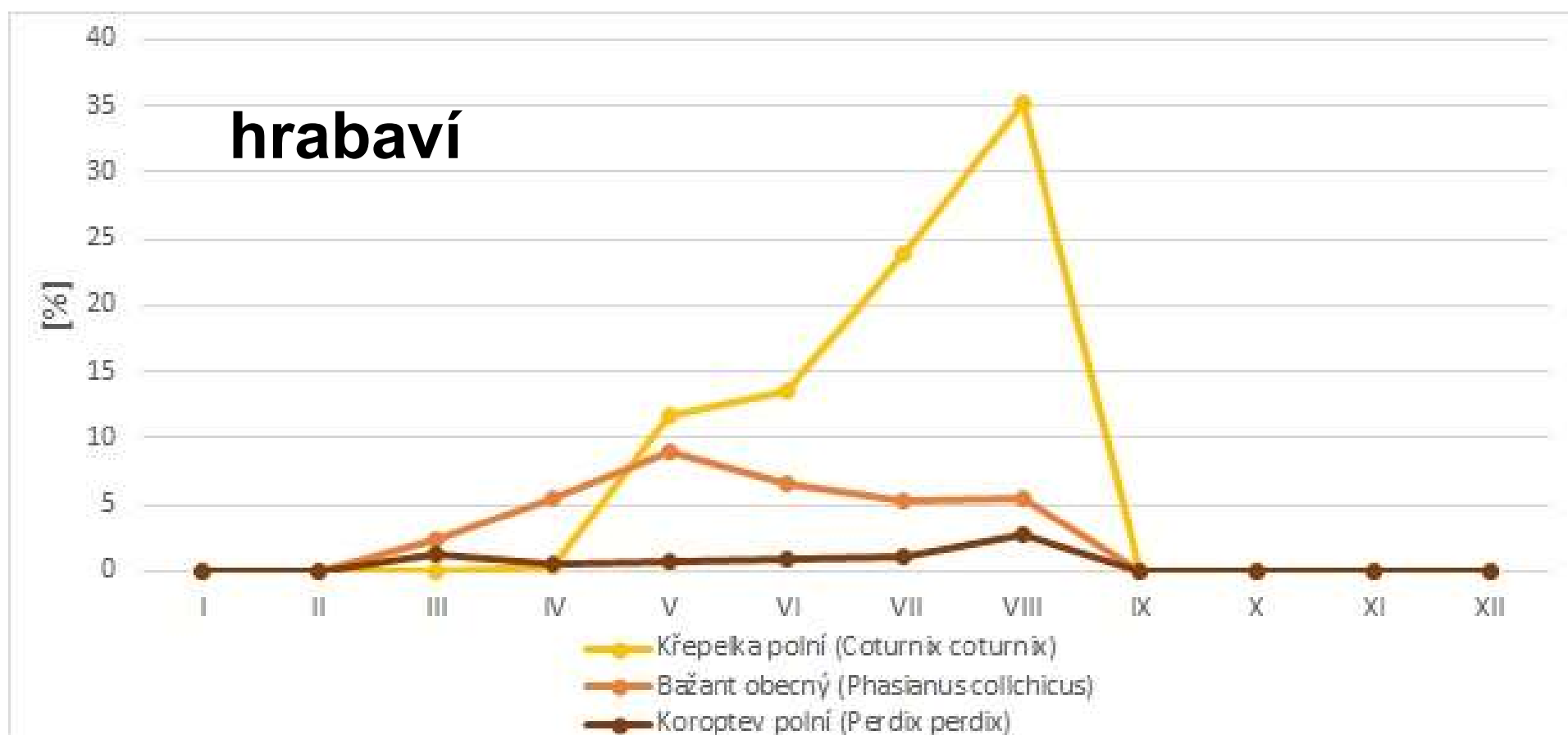
Křepelka polní

· východ/západ slunce · Křepelka polní

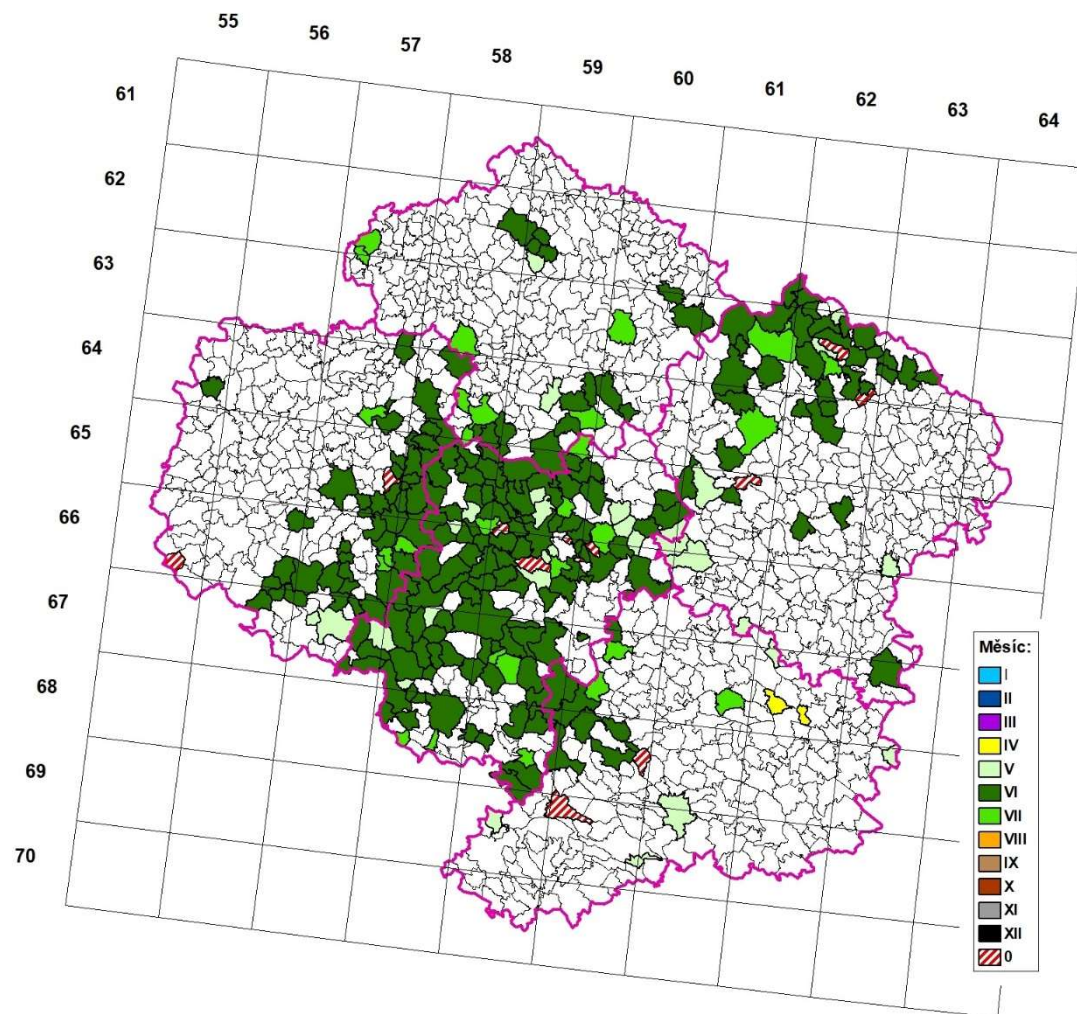

Procentuální zastoupení druhu v kompletních seznamech z akustických nahrávek na Vysočině

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

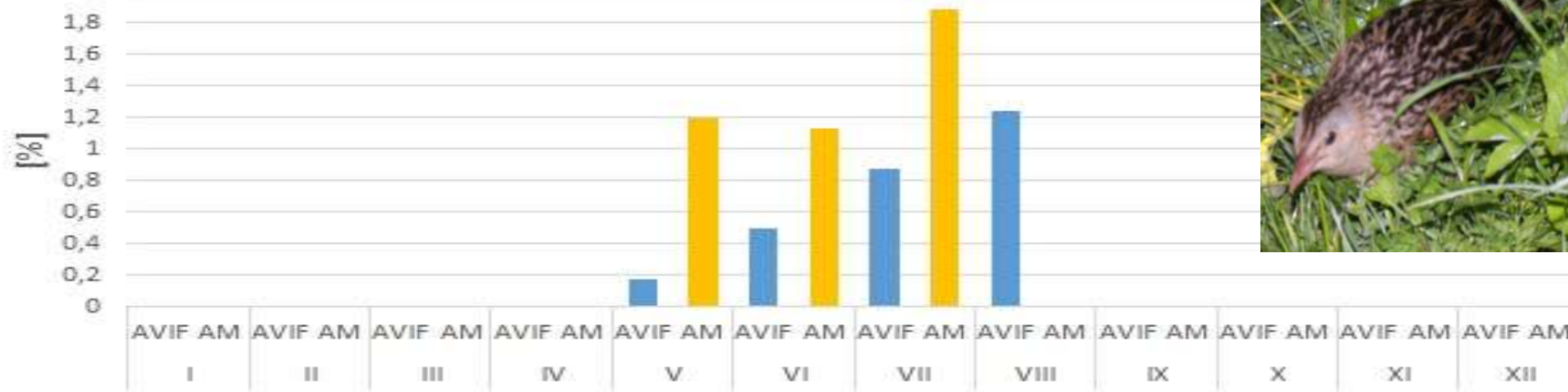
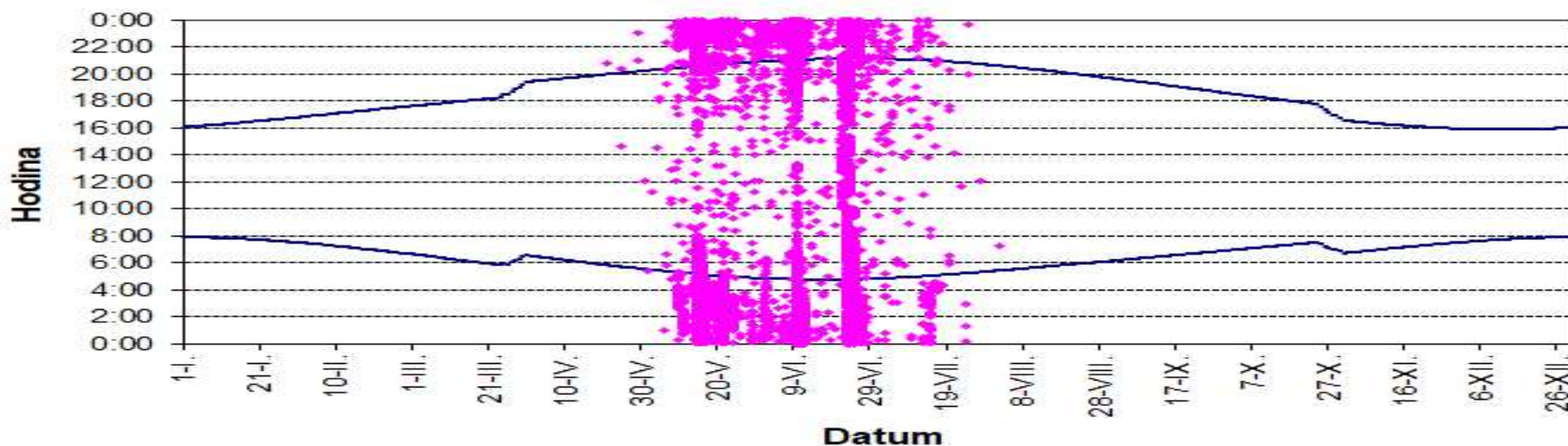
Chřástal polní (*Crex crex*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Chřástal polní (*Crex crex*) [n = 21 635]

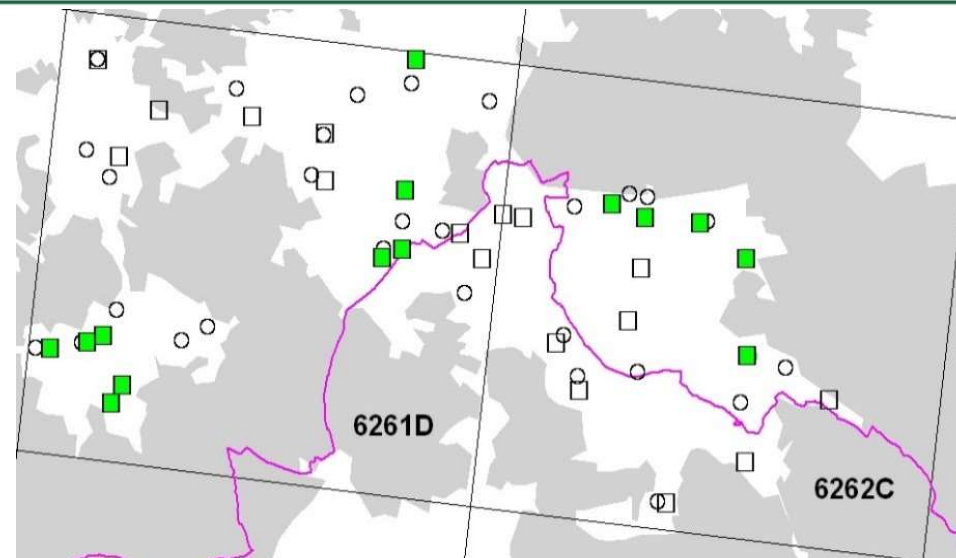
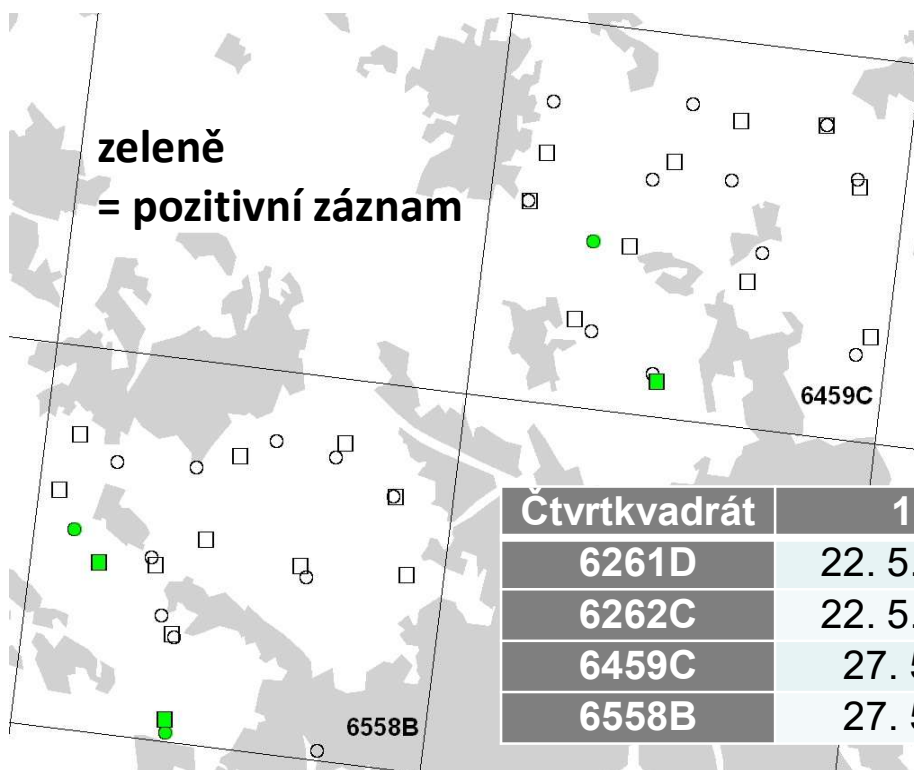

Chřástal polní (*Crex crex*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

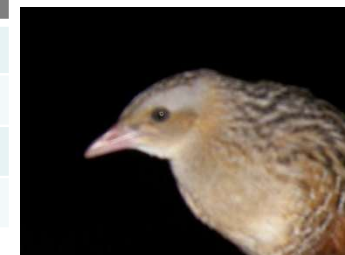
okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

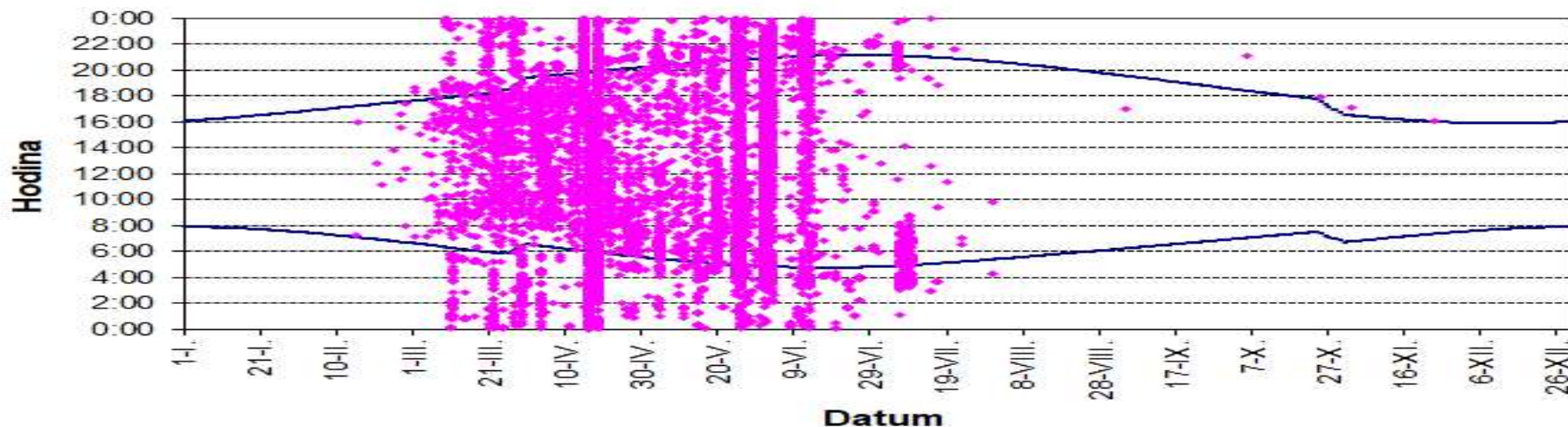
Chřástal polní (*Crex crex*)

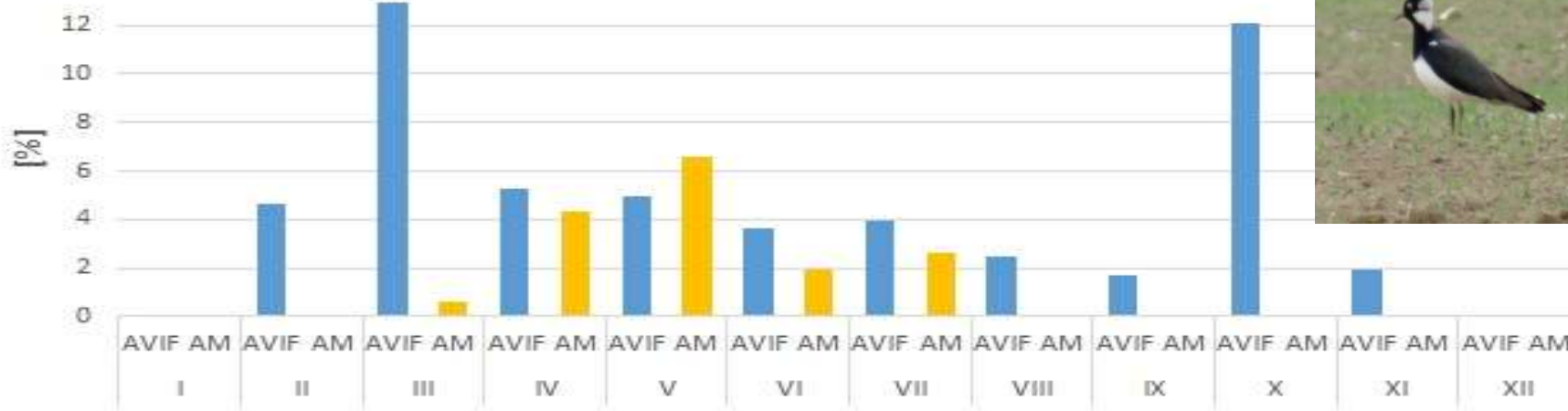
Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*) [n = 11 073]

· východ/západ slunce · Čejka chocholatá

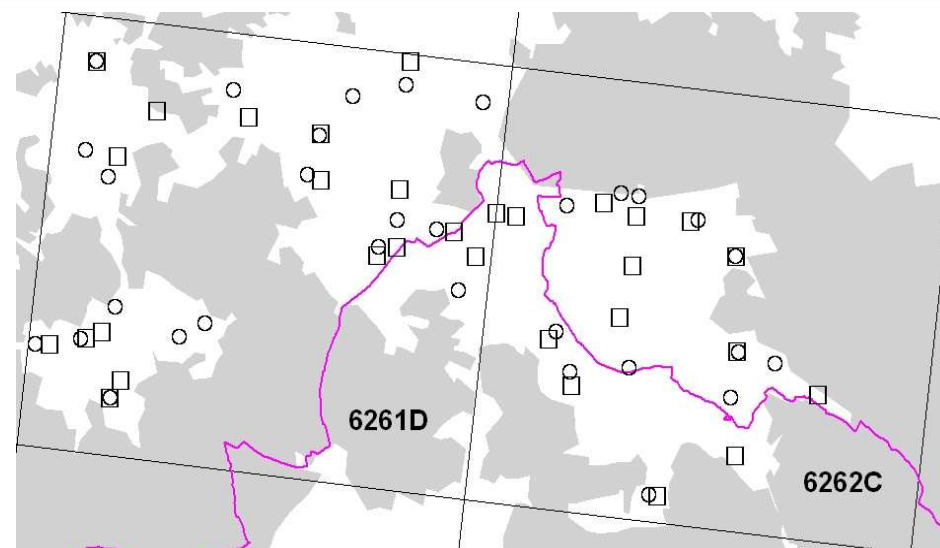
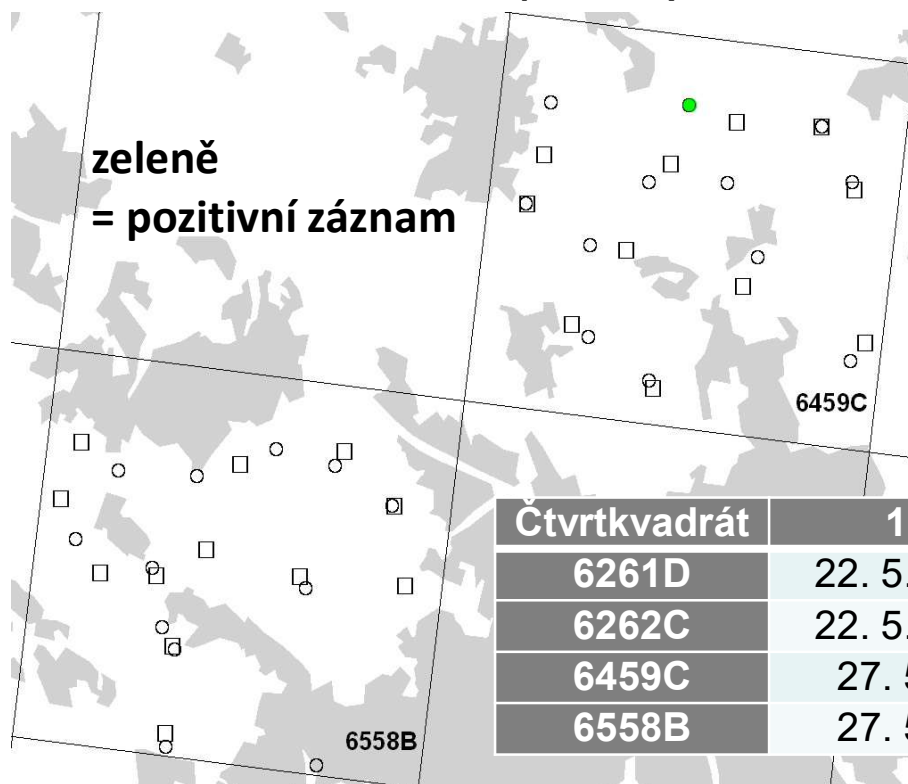

Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrťkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

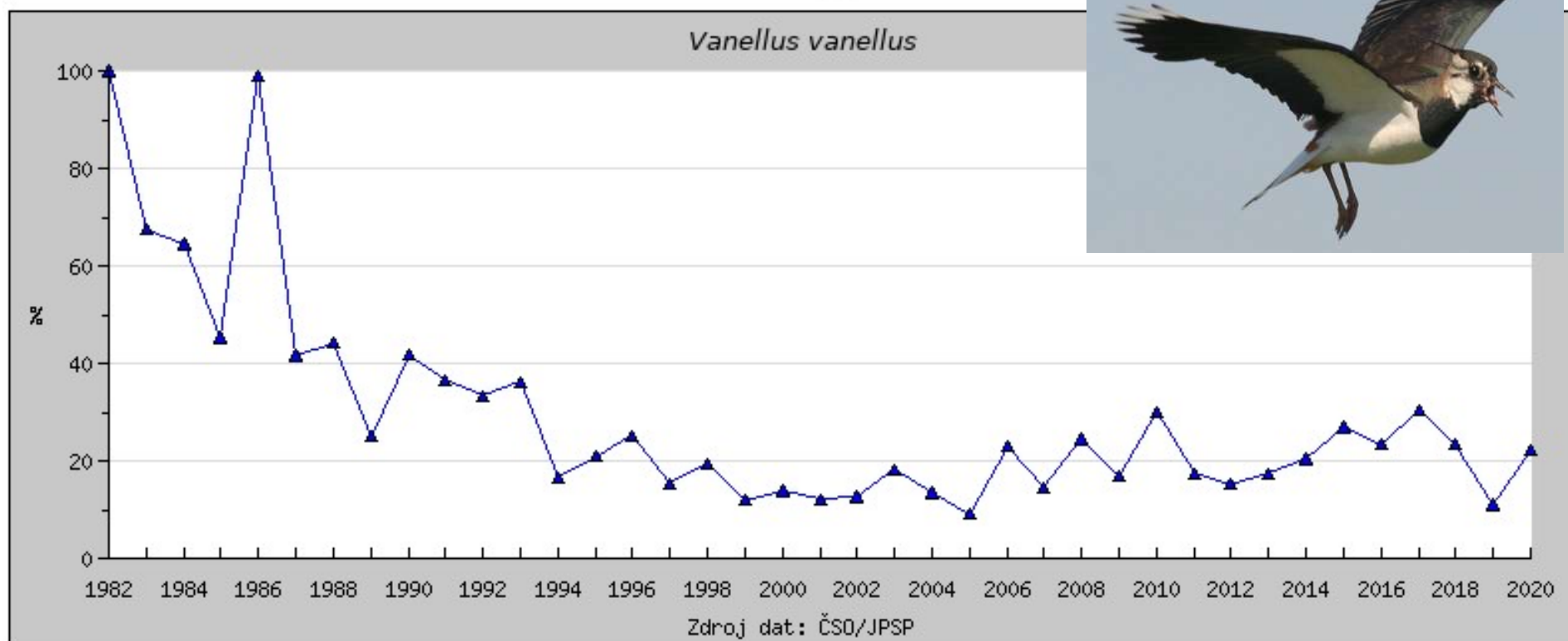
Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*)

Trend početnosti v rámci ČR

Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*)

Trend: mírný pokles

jpsp.birds.cz

Čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

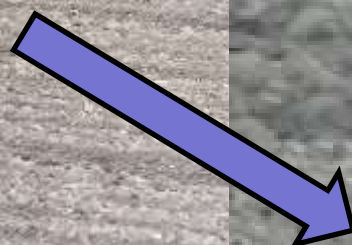
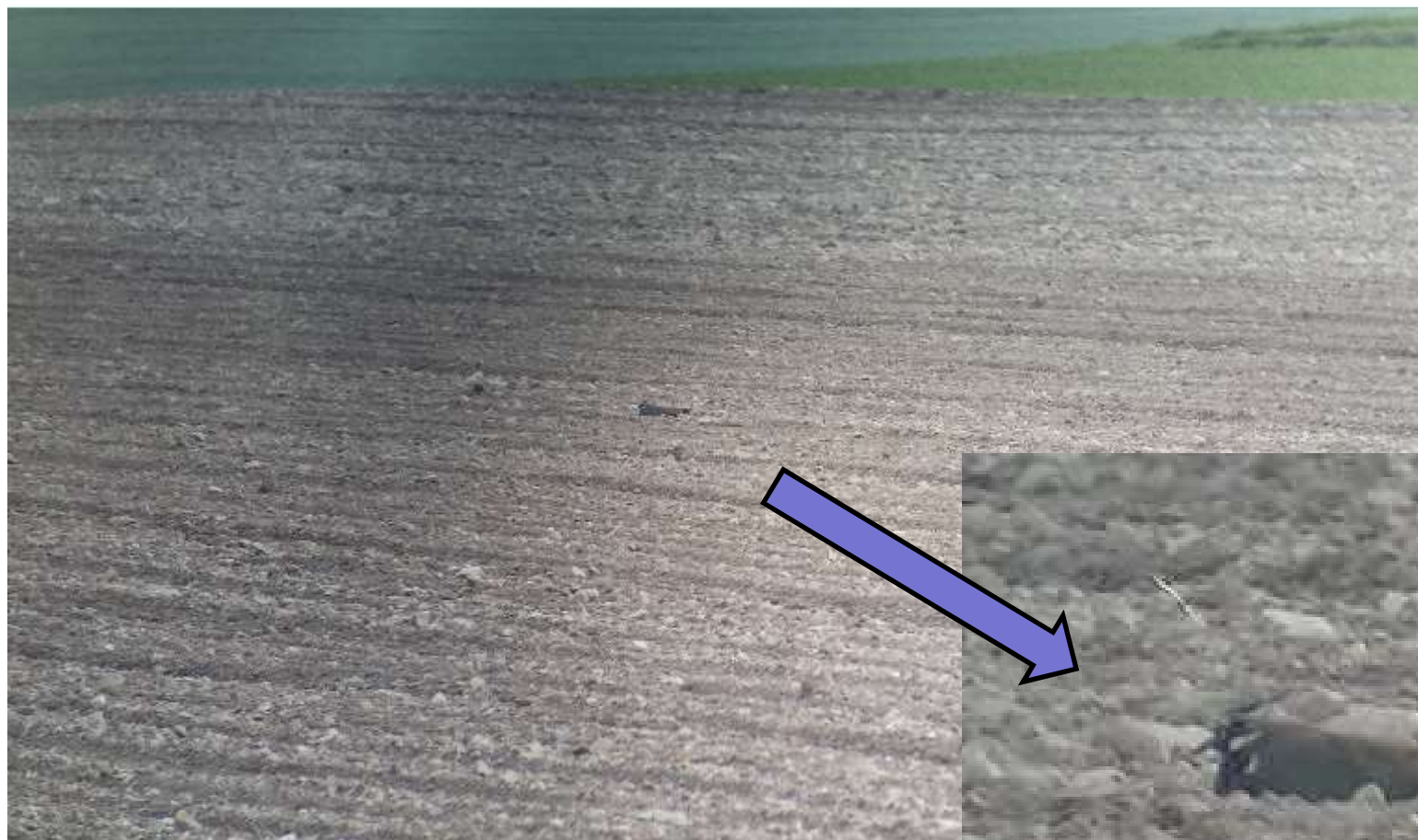
polní mokřiny

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

hnízdо čejky chocholaté, Bradelský vrch, Jihlavsko

Čejka chocholatá na hnízdě, CHKO Žďárské vrchy

**Luční hnízda čejek jsou dnes již vzácností,
r. 2020, niva Nohavického potoka, Herálec**

Hnízdo čejky chocholaté, Havlíčkovobrodsko

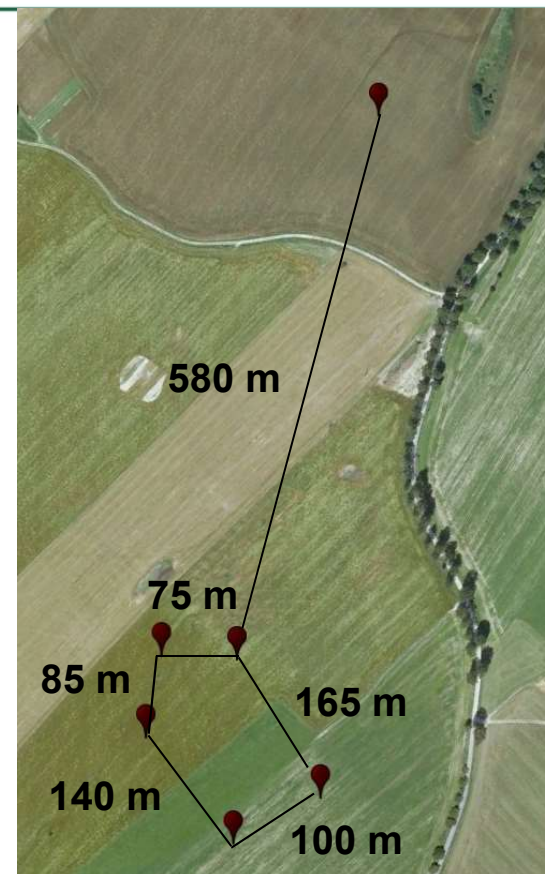
Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Hnízda čejky chocholaté, CHKO Žďárské vrchy

Hnízda čejky chocholaté r. 2019, Vojnův Městec CHKO Žďárské vrchy

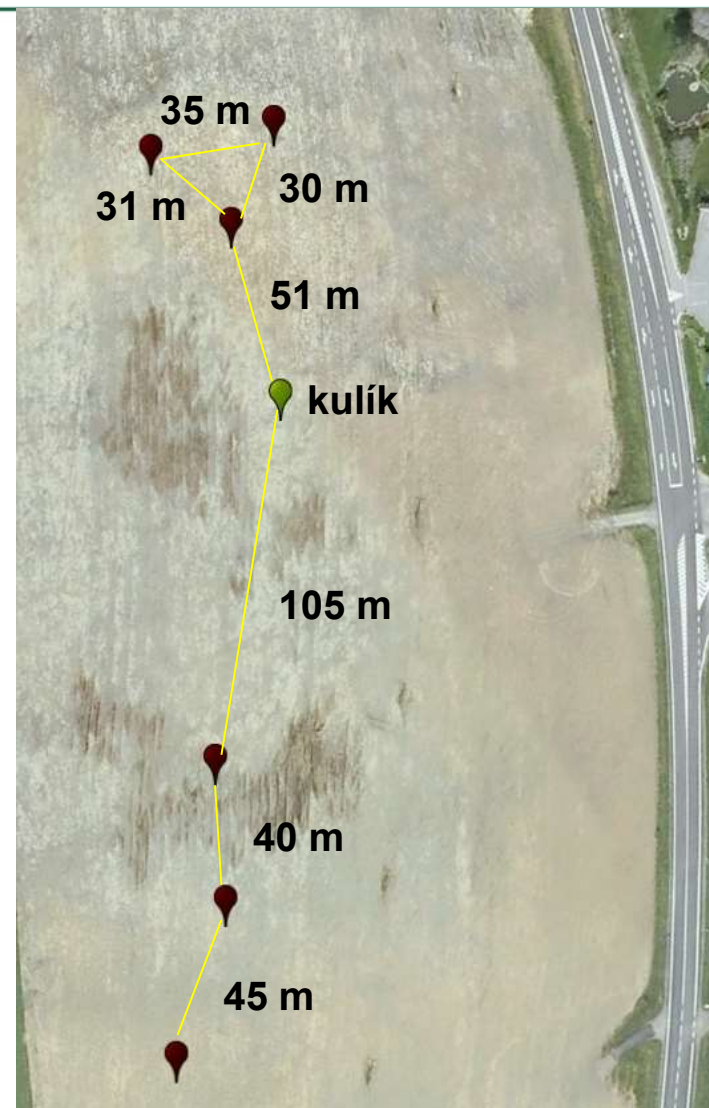

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Čejka chocholatá, CHKO Žďárské vrchy

Hnízda čejky chocholaté, Škrdlovice, CHKO Žďárské vrchy

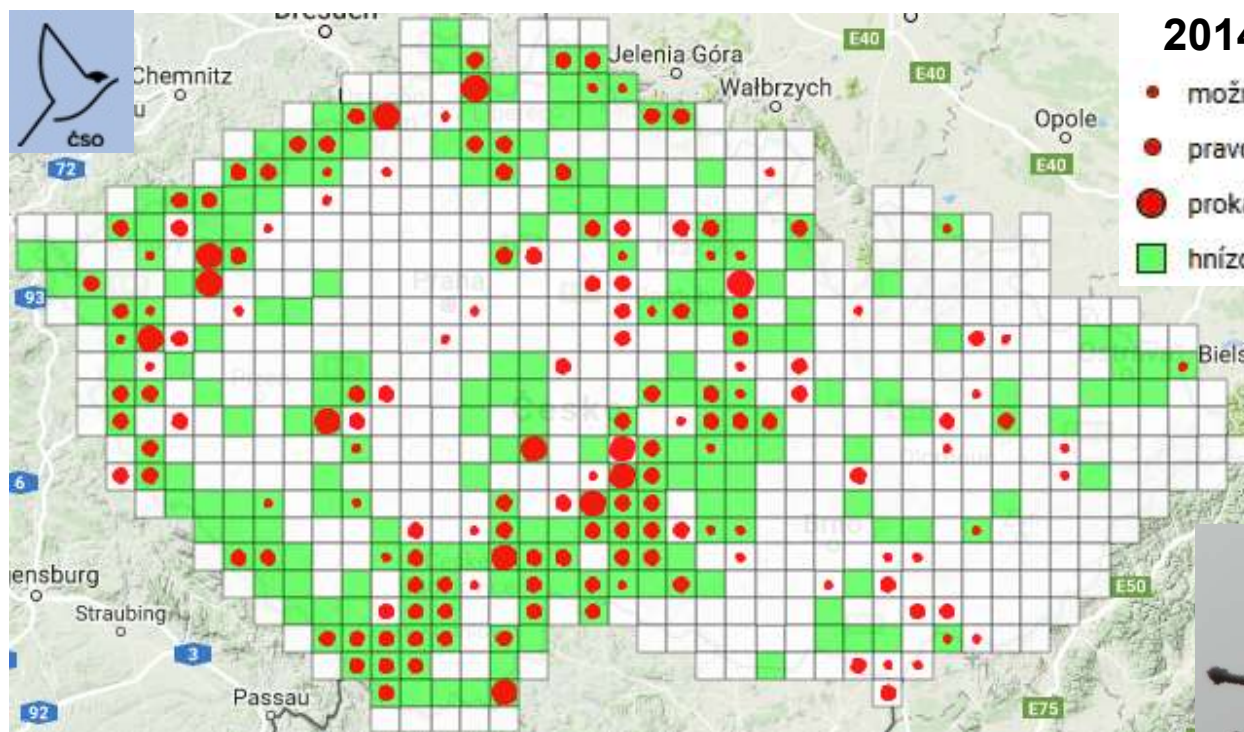
Hnízdo na poli
Škrdlovice
CHKO Žďárské vrchy

Sedící na hnízdě
ryb. Voráč
Jakubov u Moravských Budějovic
Třebíčsko

Nejvýznamnější druhy ptáků zemědělské krajiny hnízdící v Kraji Vysočina z pohledu ČR

2014 - 2016

- možné hnízdění
- pravděpodobné hnízdění
- prokázané hnízdění
- hnízdění 2001 - 03

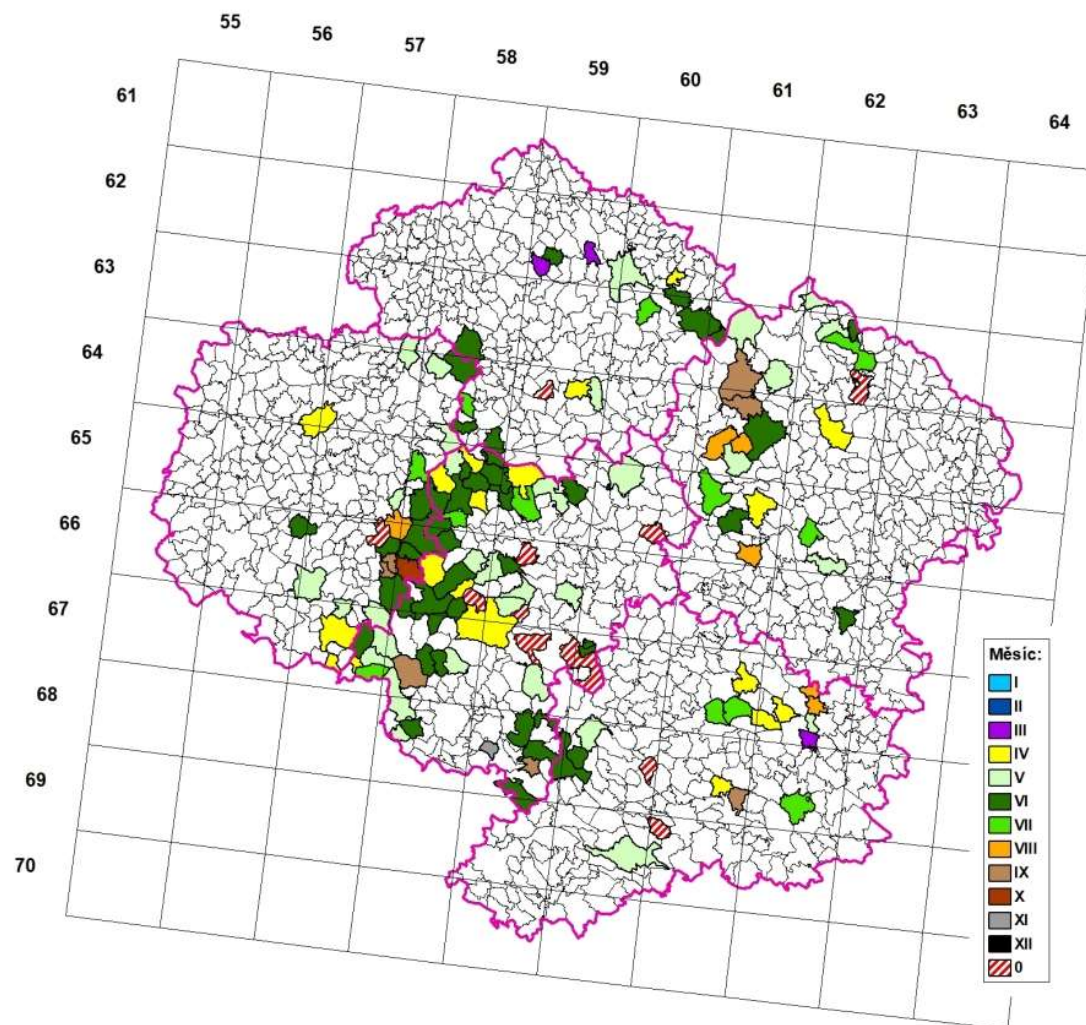
atlas.birds.cz

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysočiny.cz

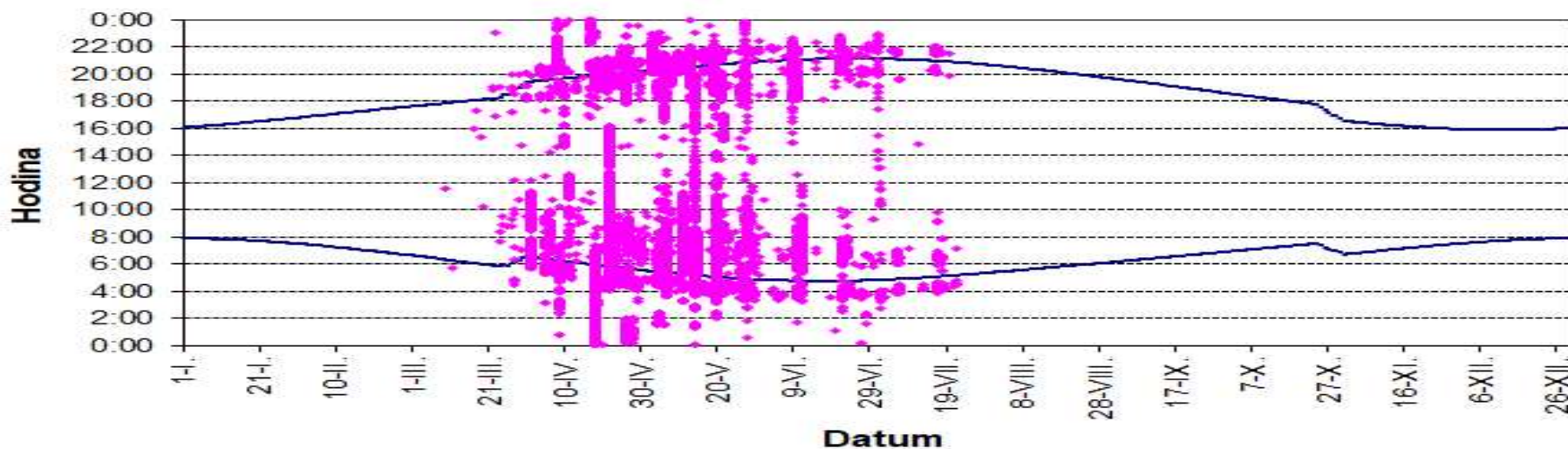
Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

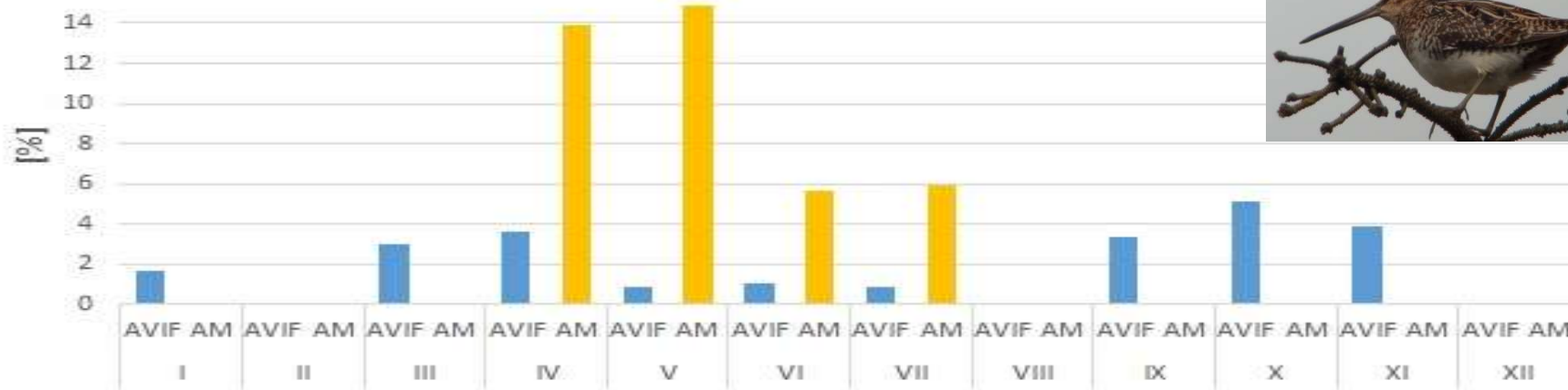
Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) [n = 23 959]

· východ/západ slunce · Bekasina otavní

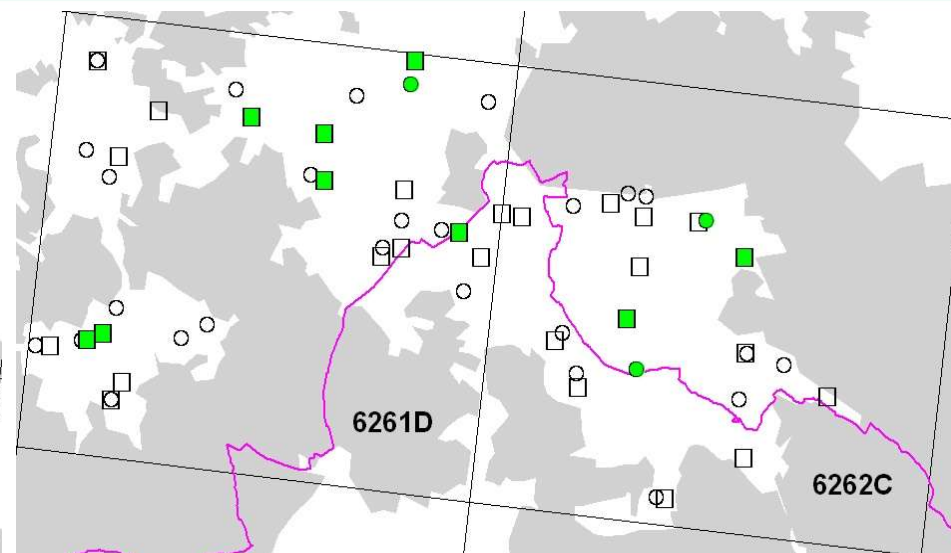
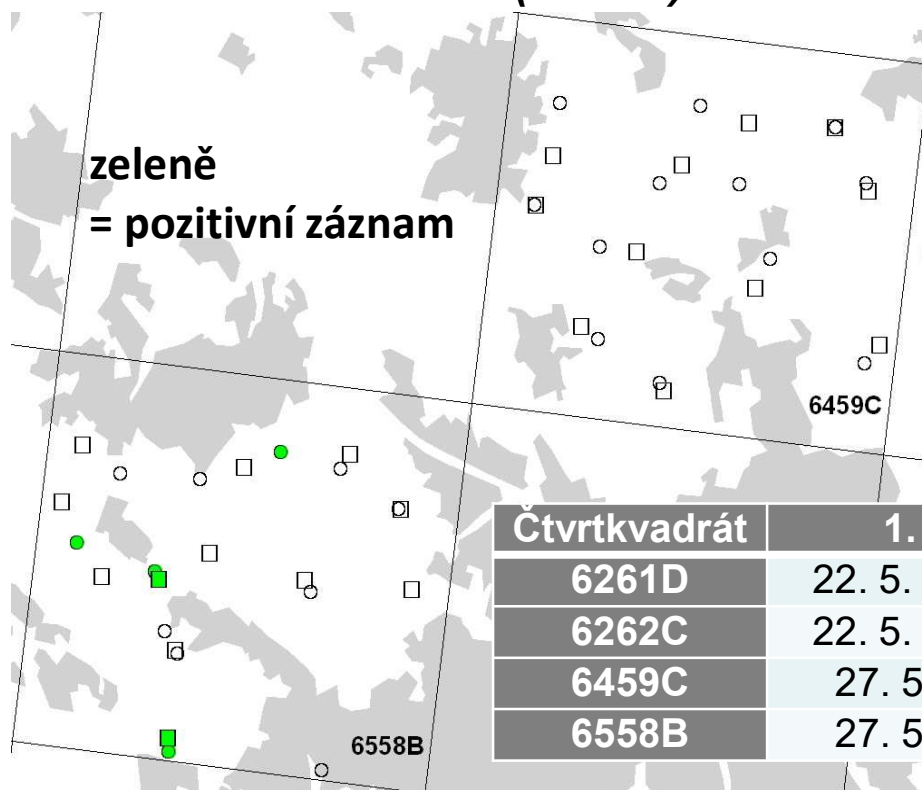

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

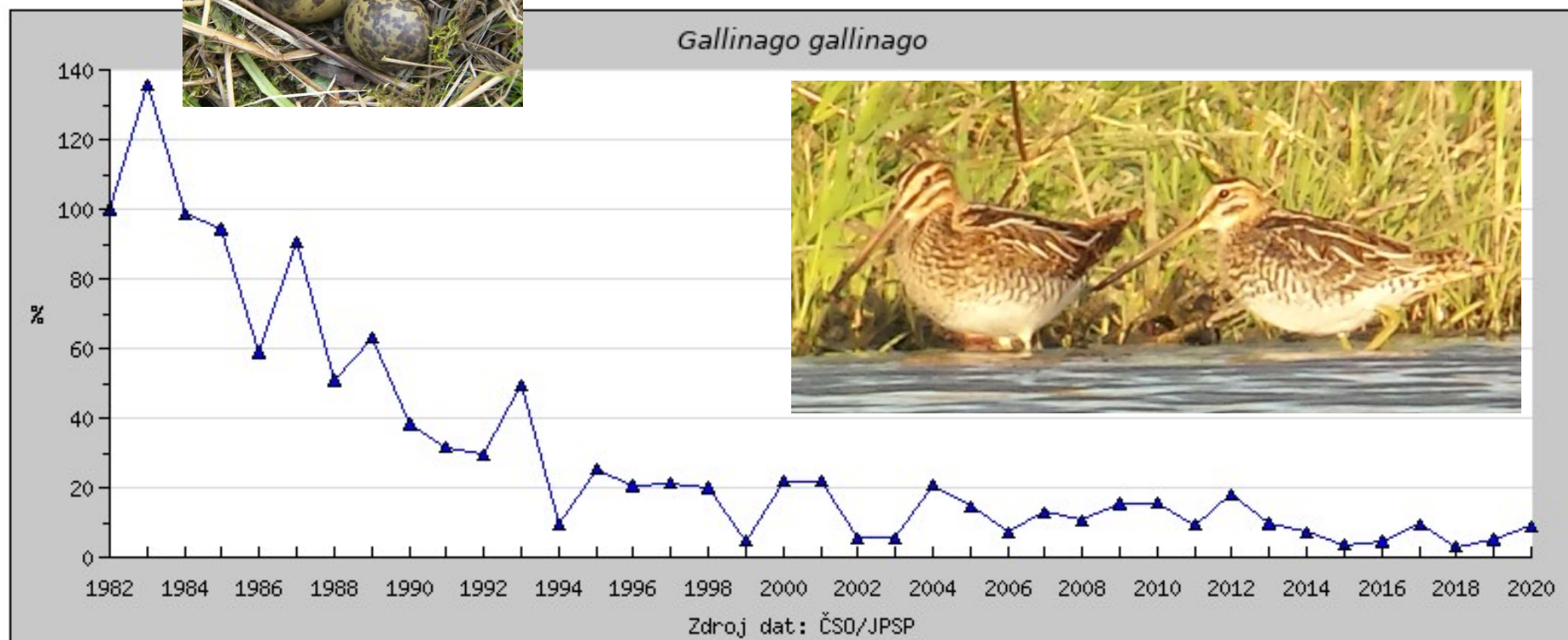
Trend početnosti v rámci ČR

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

Trend: mírný pokles

Gallinago gallinago

jpsp.birds.cz

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Bekasina otavní: vlajkový druh podmáčených a rašelinných luk

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

PR V Lisovech

PR Na Oklice

PR Na Oklice

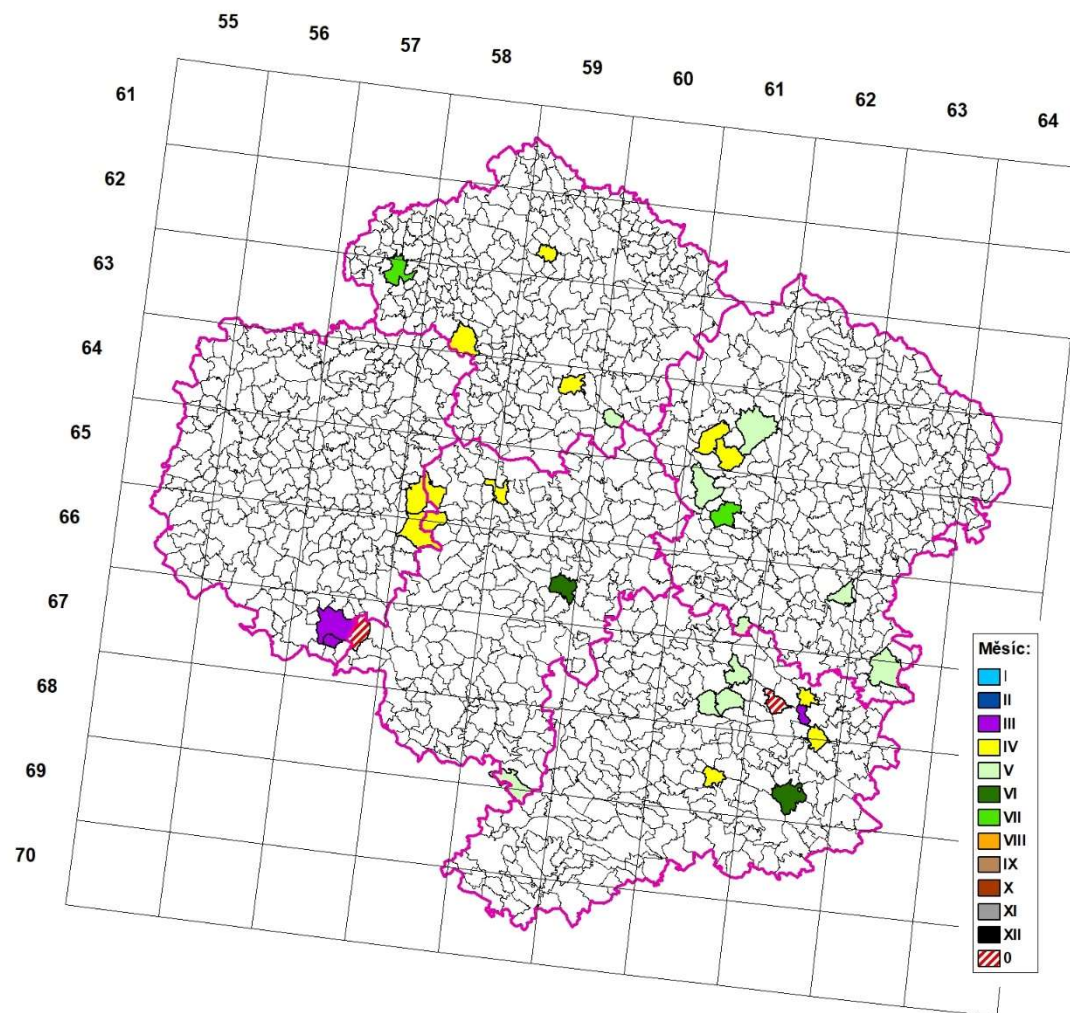
PR Chvojnov

Managementové zásahy, Jihlavsko

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

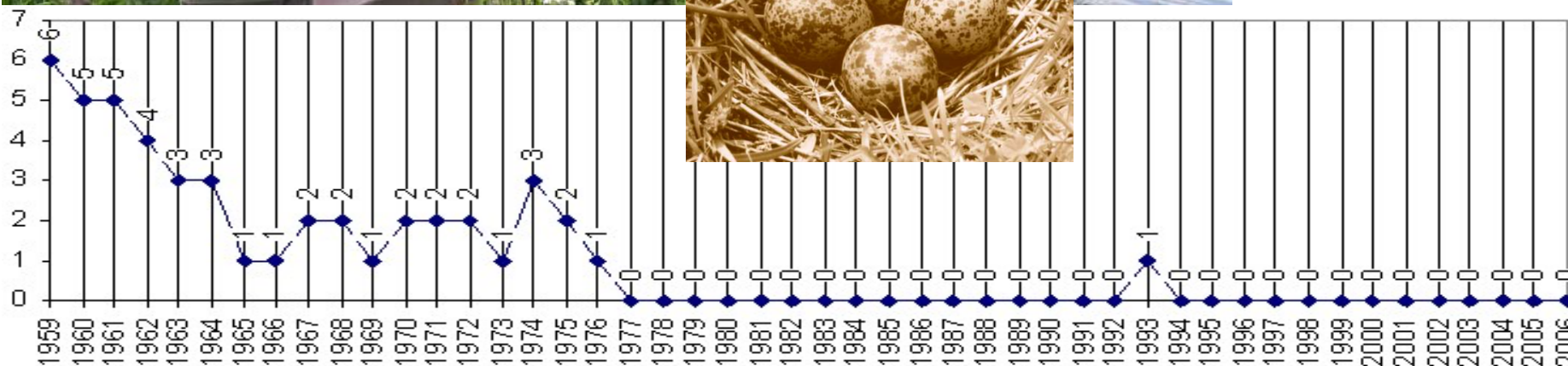
Vodouš rudonohý (*Tringa totanus*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

foto Vladimír Fiala

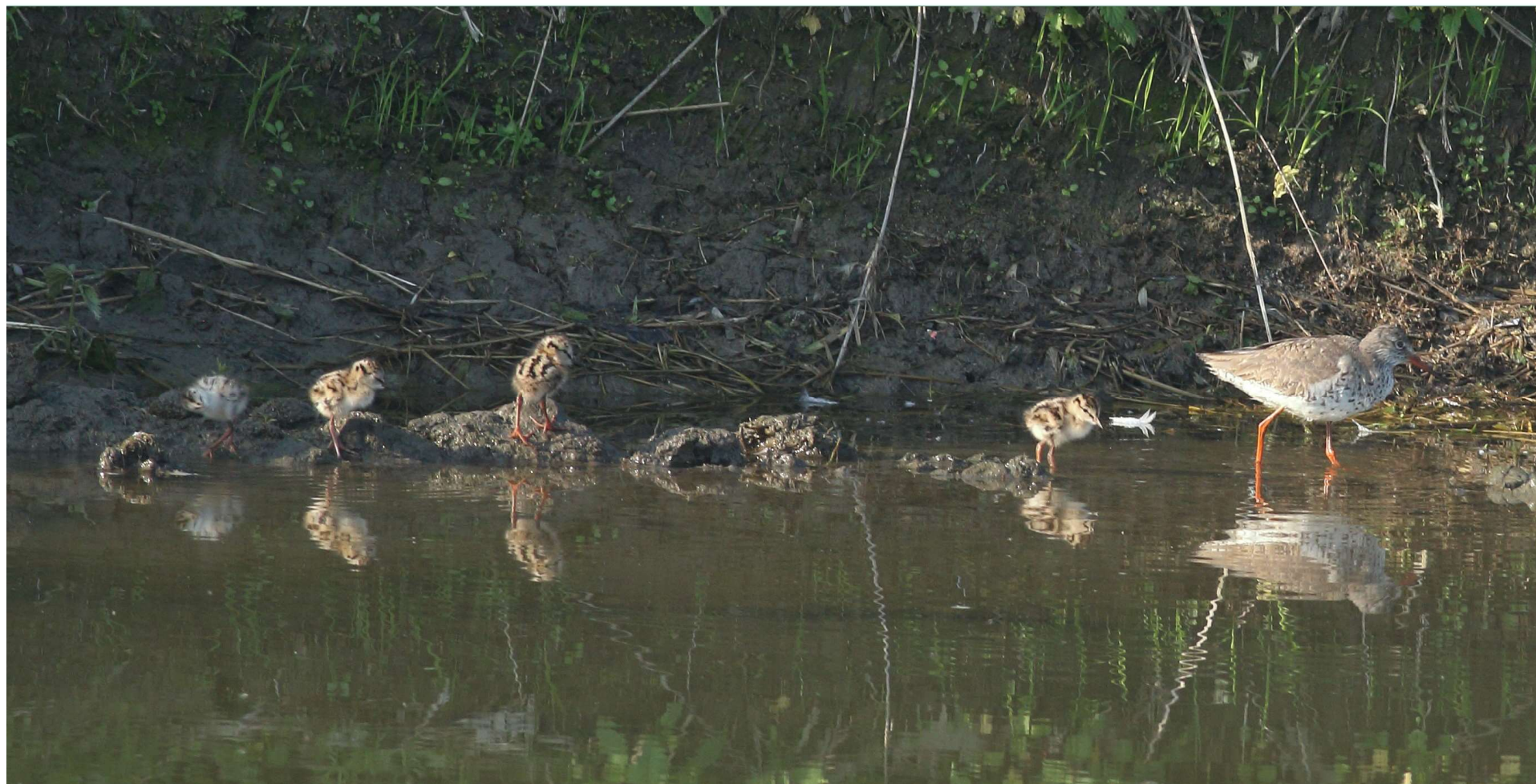
Vodouš rudonohý na loukách u Náměšťských rybníků, Třebíčsko

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

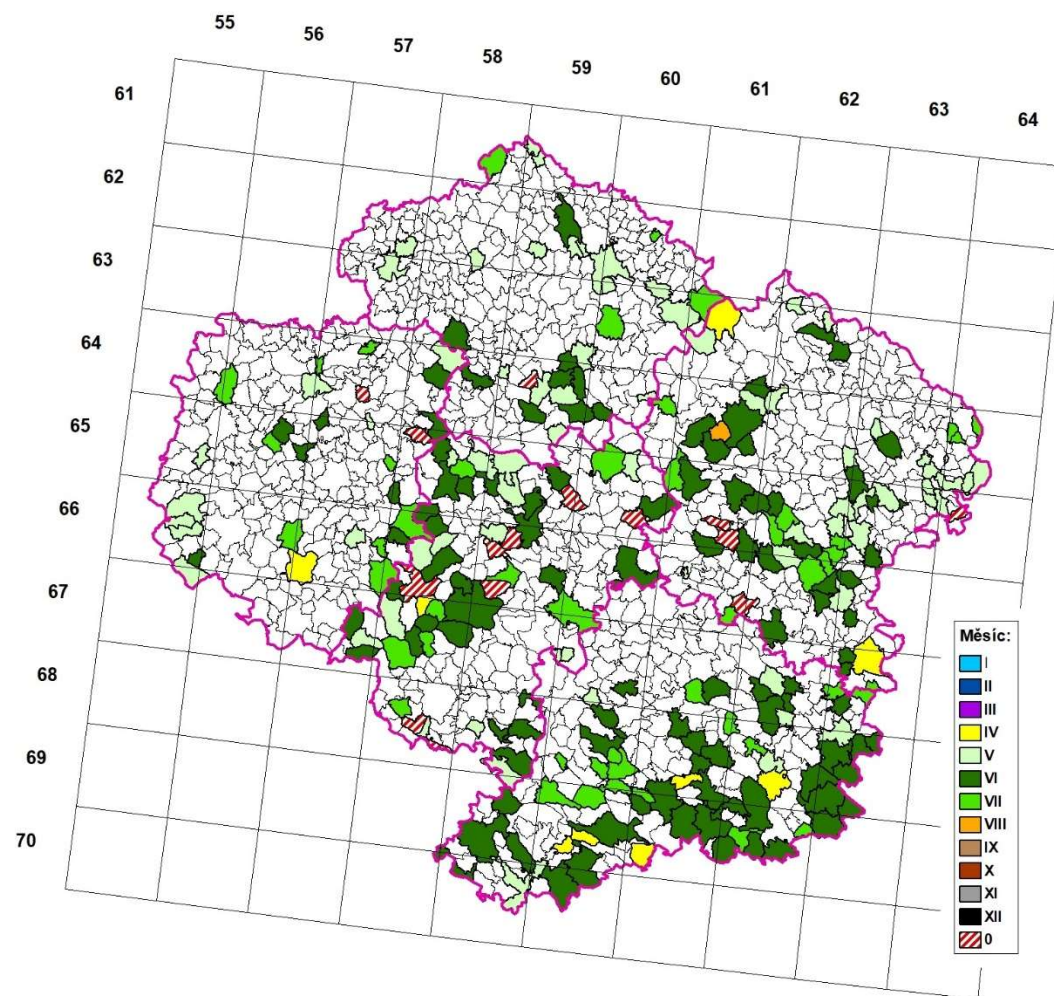
Hnízdění vodoušů rudonohých, 2015, Oslavička, Žďársko

Zátopy, Nové Veselí, CHKO Žďárské vrchy, foto Petr Mückstein

**2001 – 2017:
záznamy v jednotlivých
katastrálních územích
v Kraji Vysočina**

www.prirodavysociny.cz

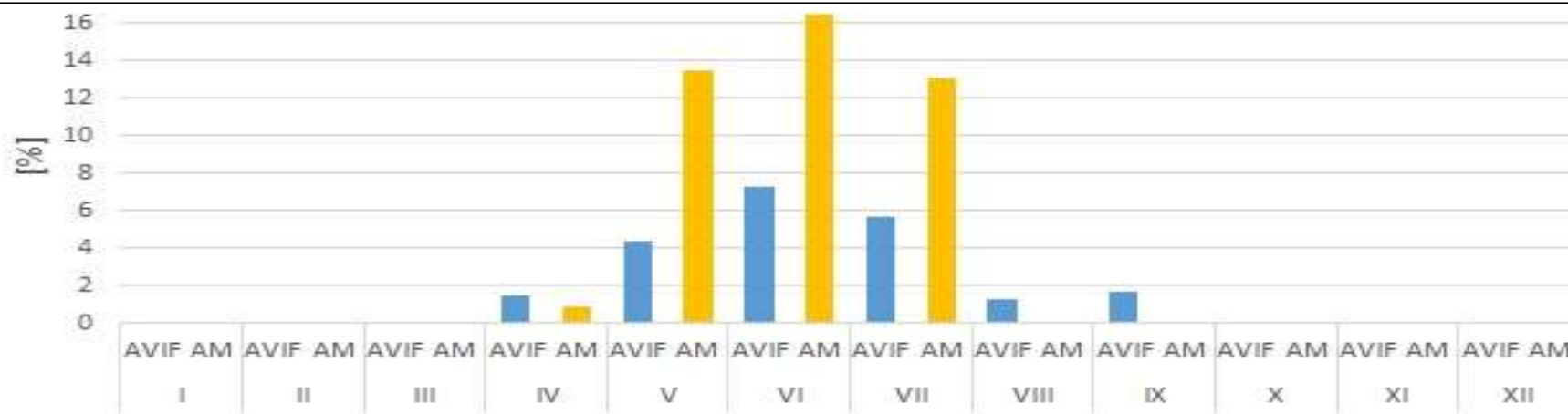
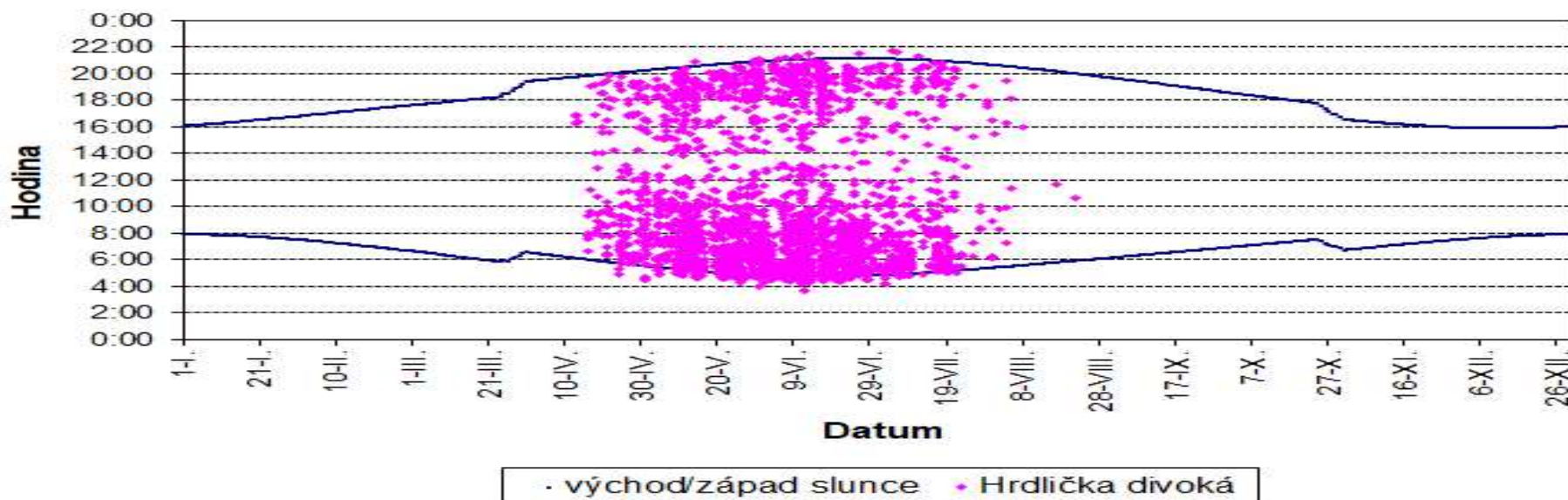
Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*) [n = 4 171]

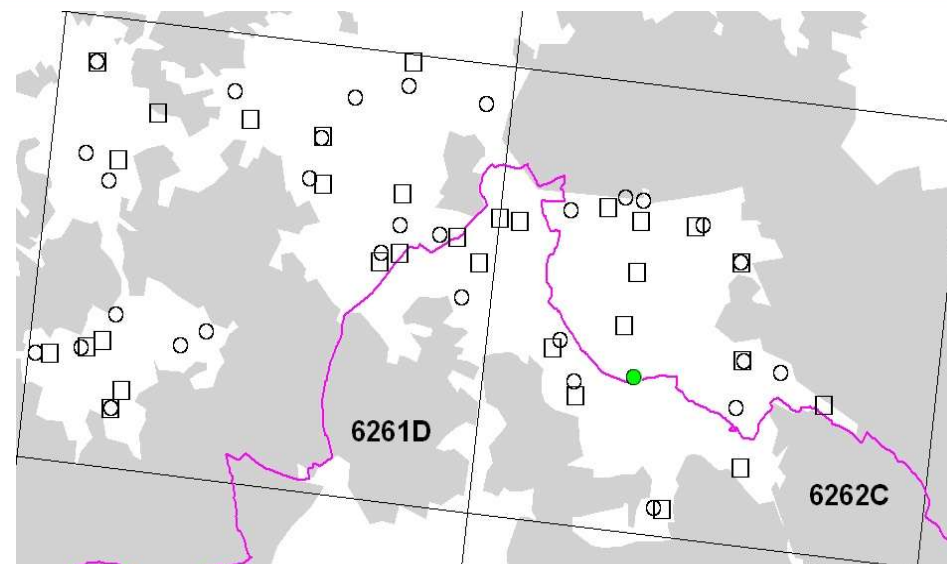
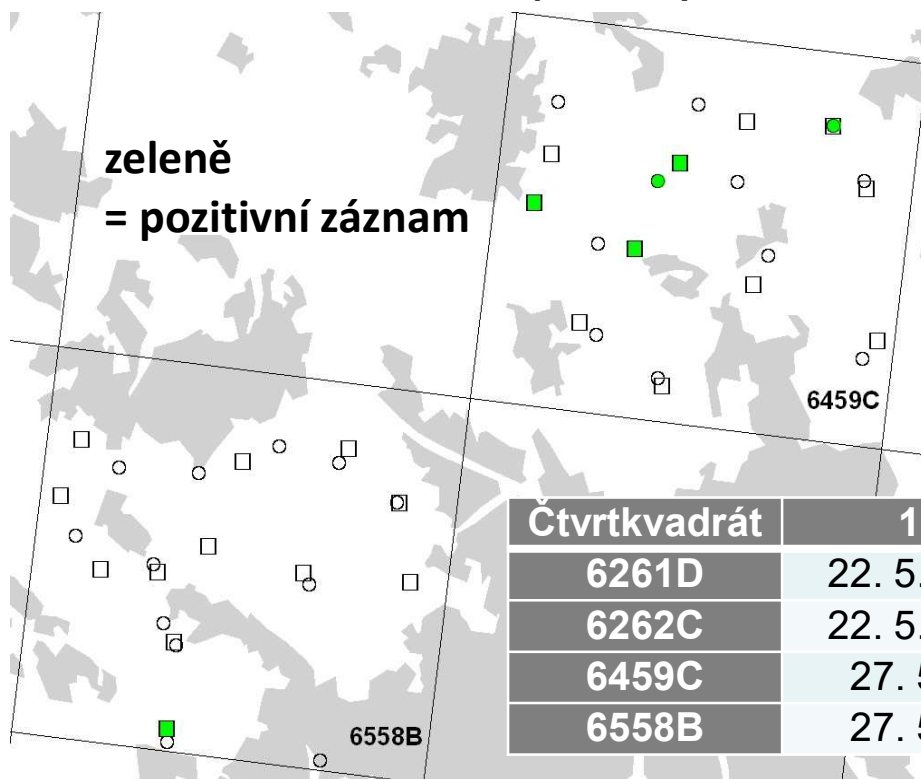

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

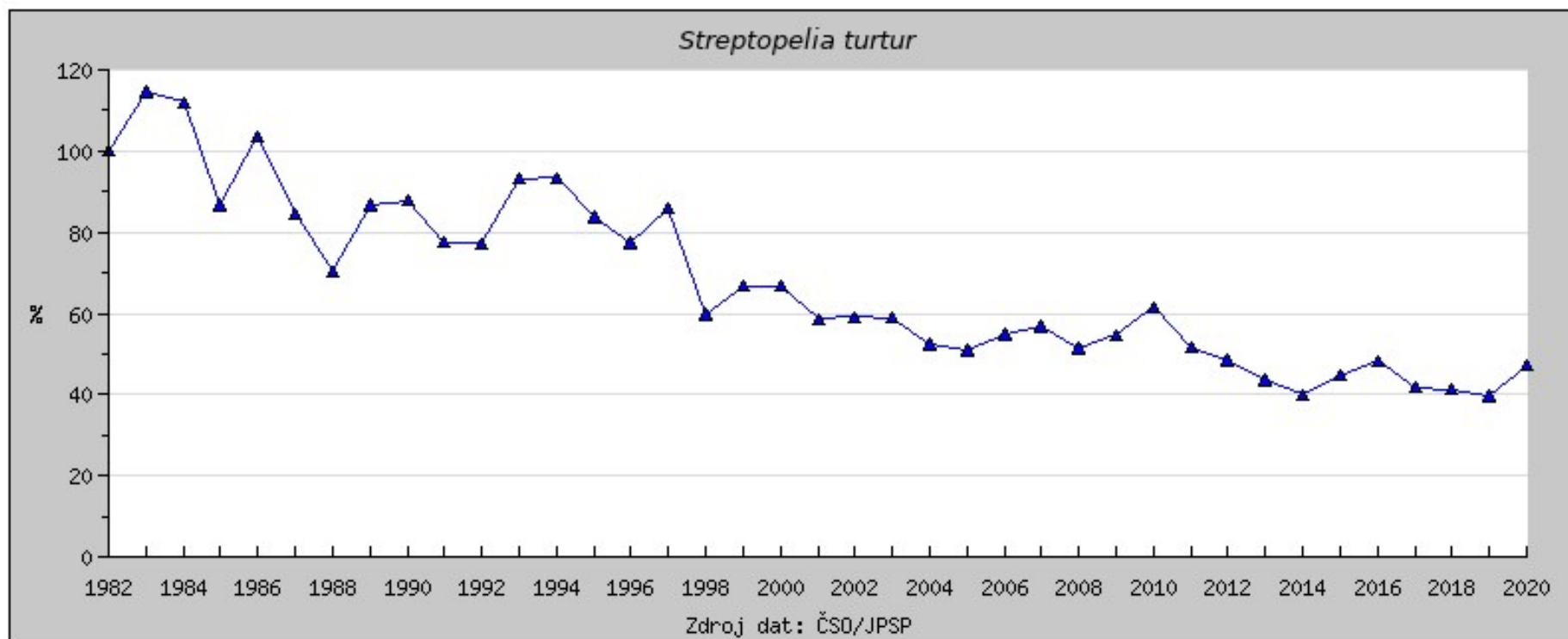
Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

Trend početnosti v rámci ČR

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

Trend: mírný pokles

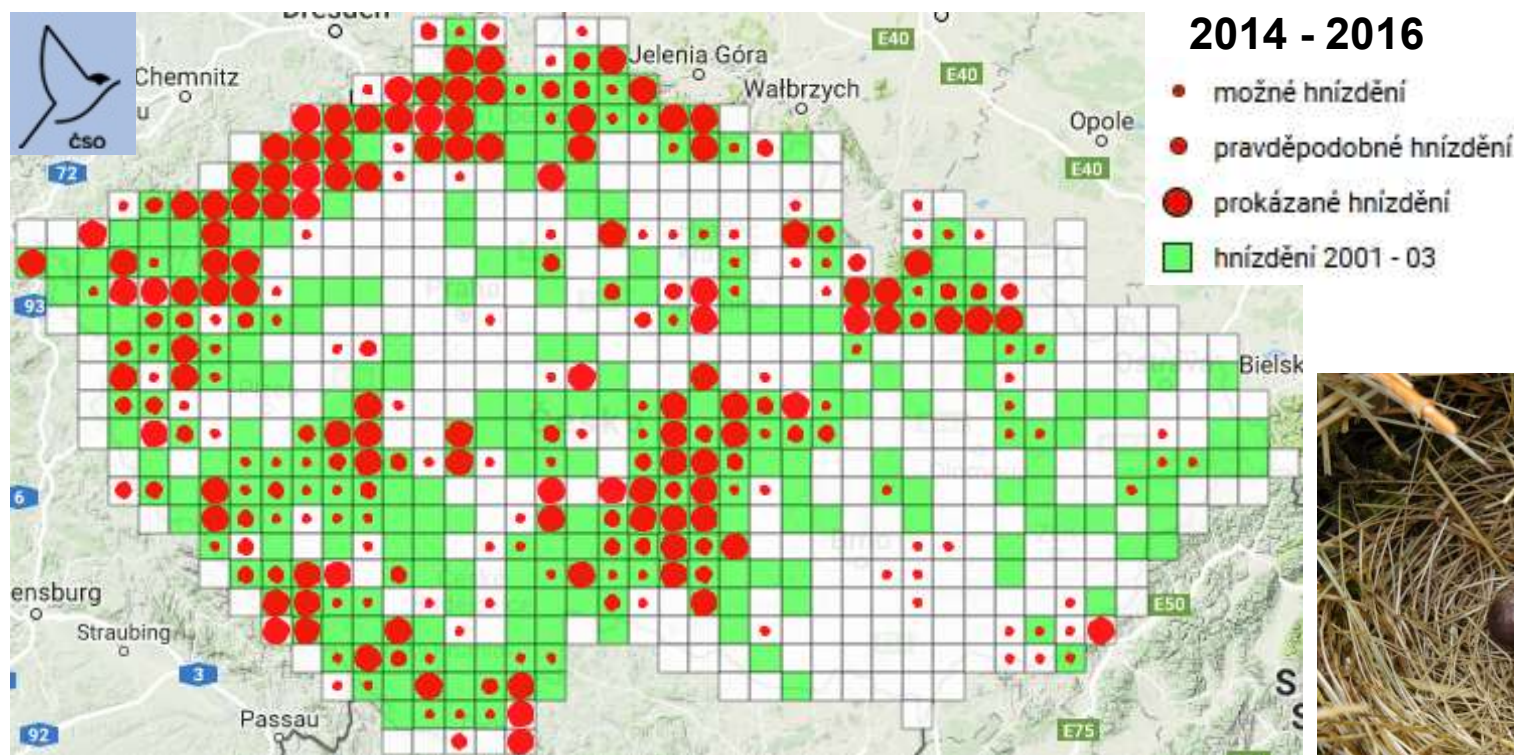

jpsp.birds.cz

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*)

Nejvýznamnější druhy ptáků zemědělské krajiny hnízdící v Kraji Vysočina z pohledu ČR

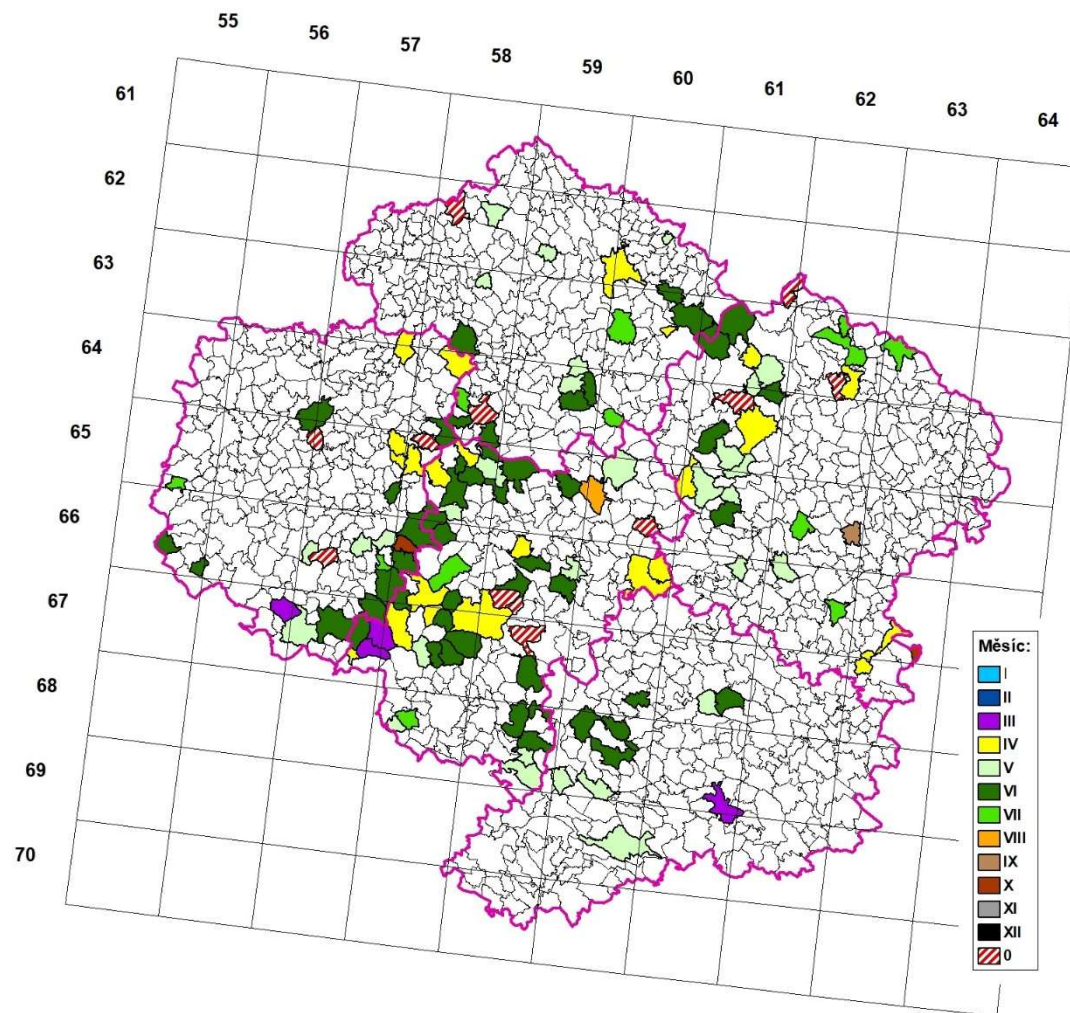

atlas.birds.cz

Linduška luční (*Anthus pratensis*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

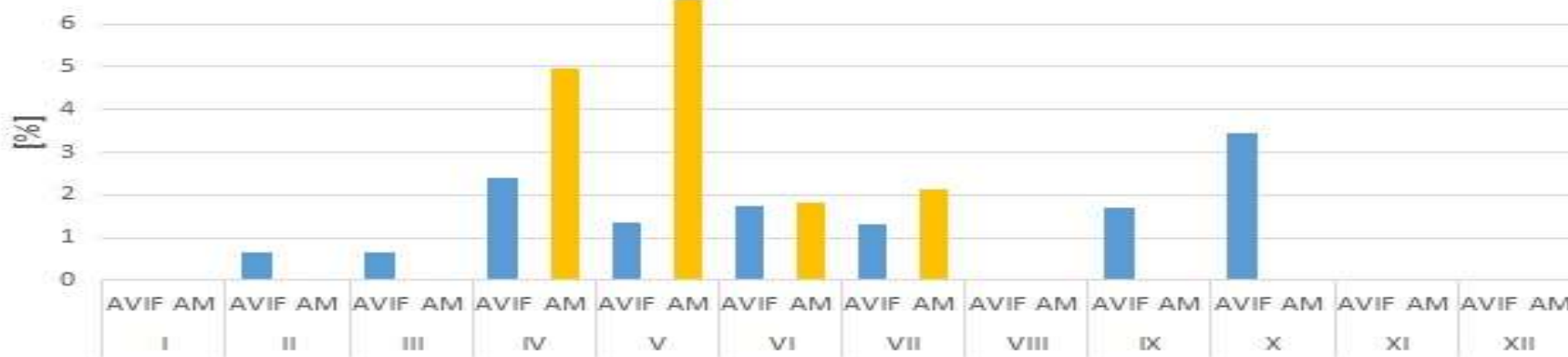
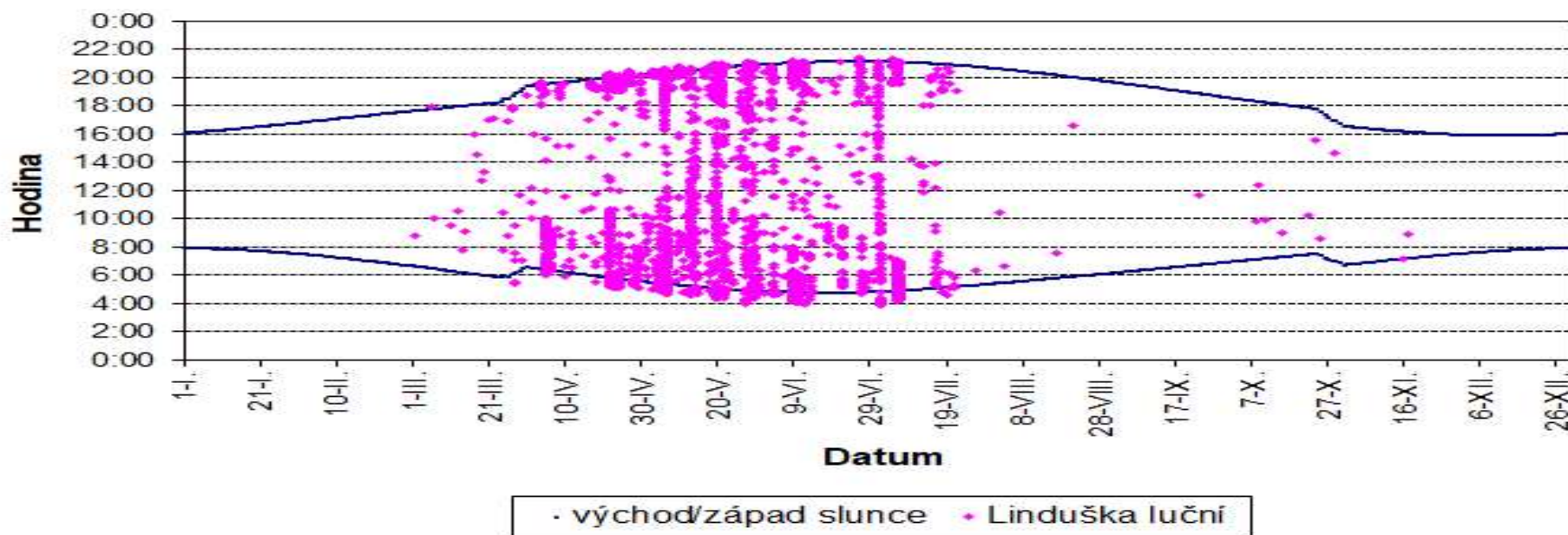
Linduška luční (*Anthus pratensis*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Linduška luční (*Anthus pratensis*) [n = 3 895]

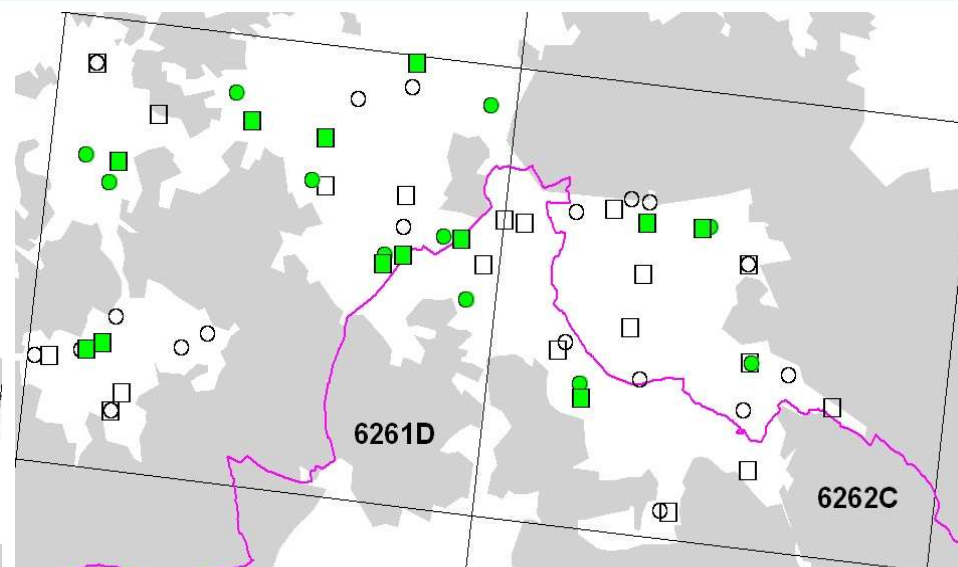
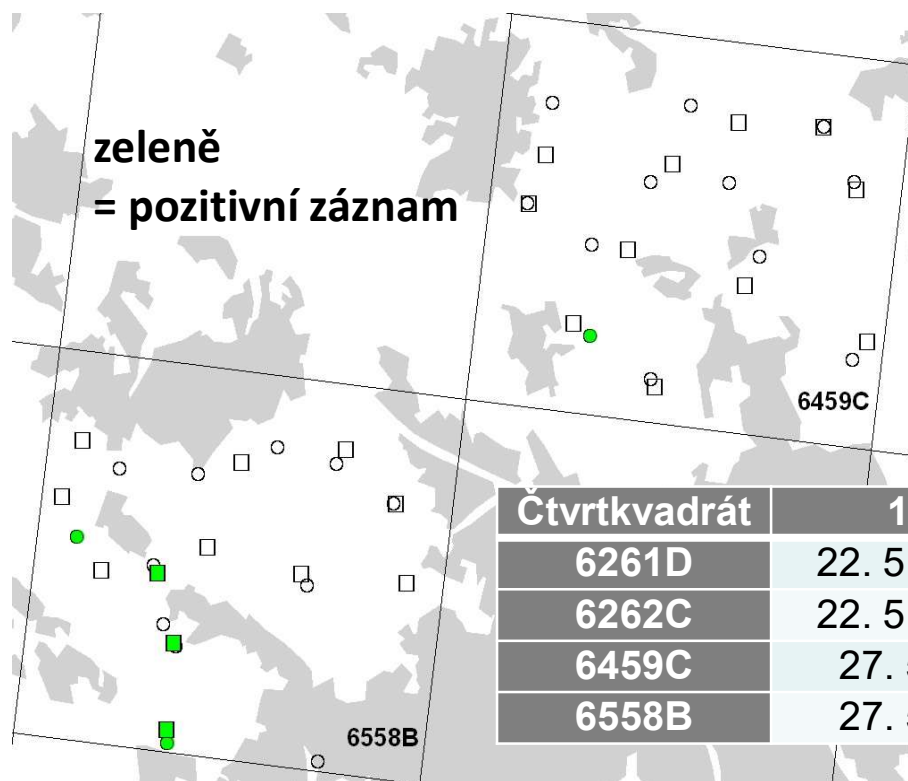

Linduška luční (*Anthus pratensis*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Ctvrťkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

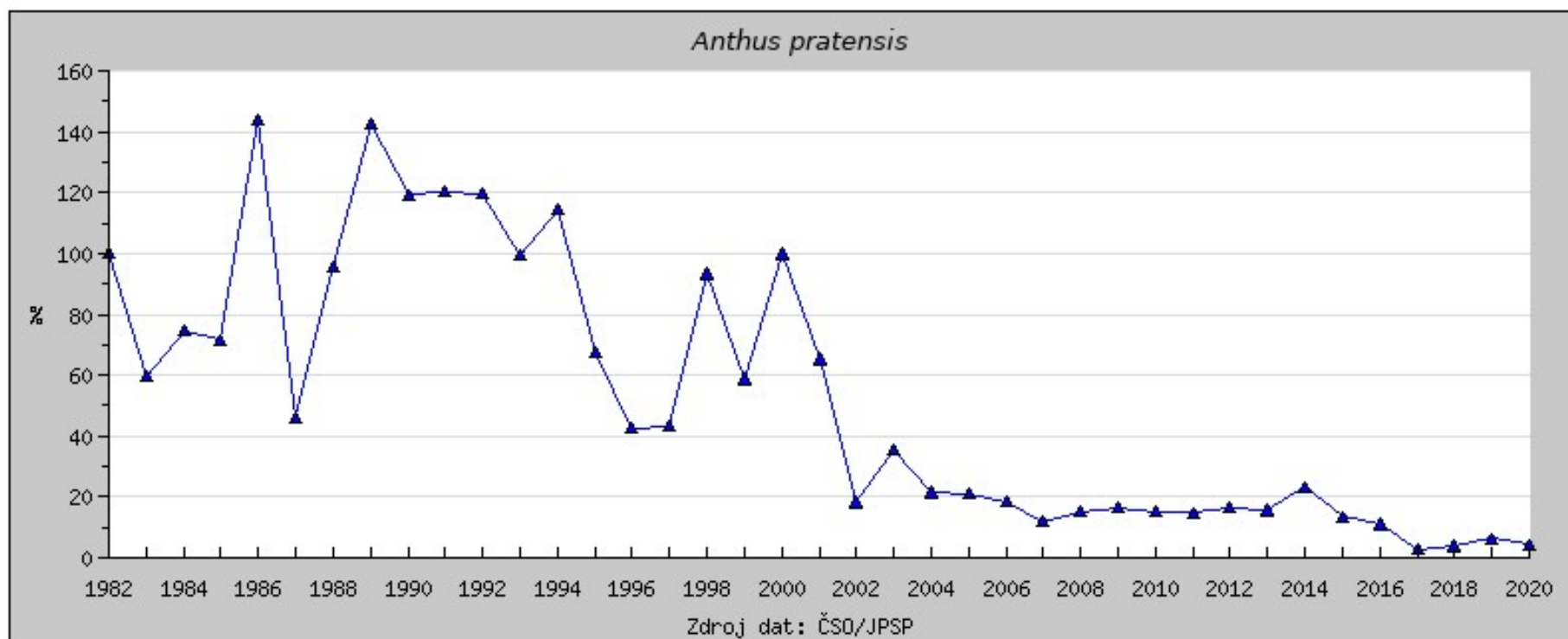
Linduška luční (*Anthus pratensis*)

Trend početnosti v rámci ČR

Linduška luční (*Anthus pratensis*)

Trend: silný pokles

jpsp.birds.cz

Linduška luční (*Anthus pratensis*)

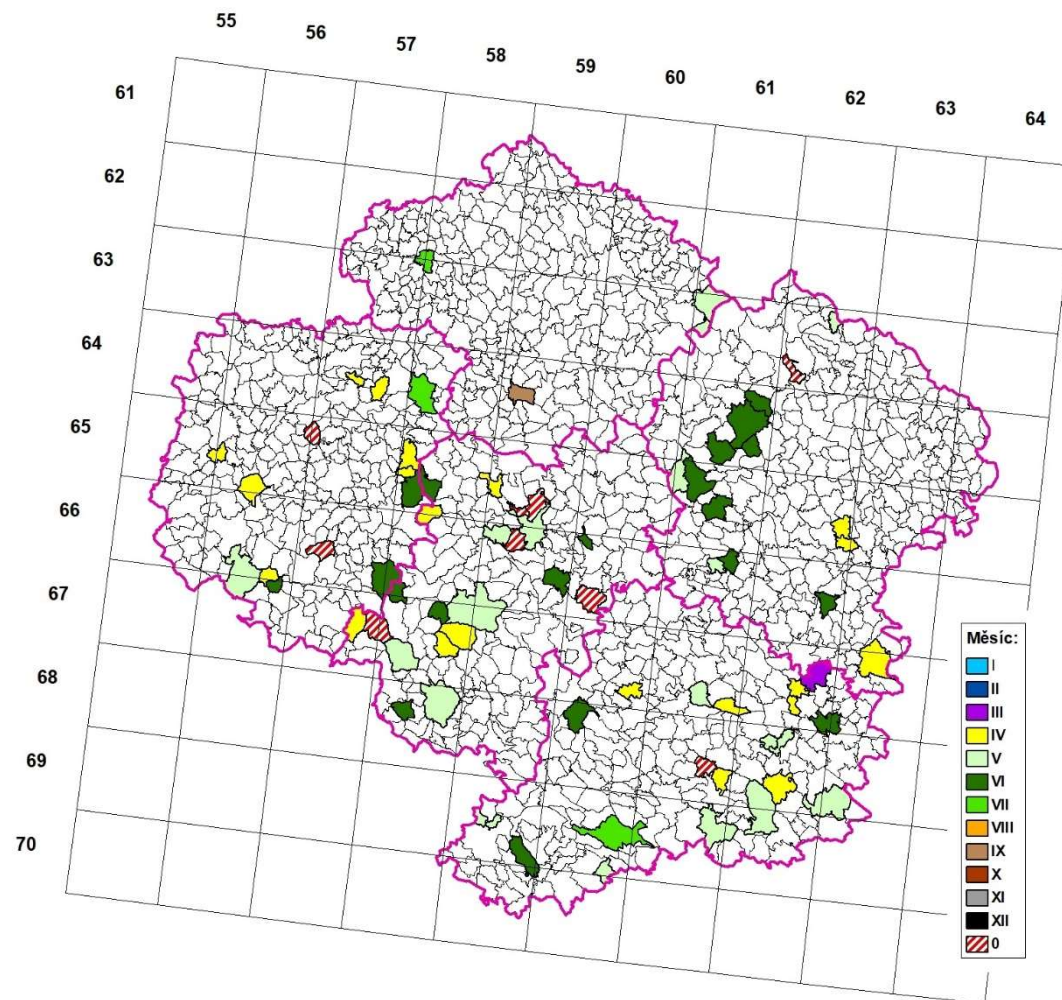

Hnízdo lindušky luční (*Anthus pratensis*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

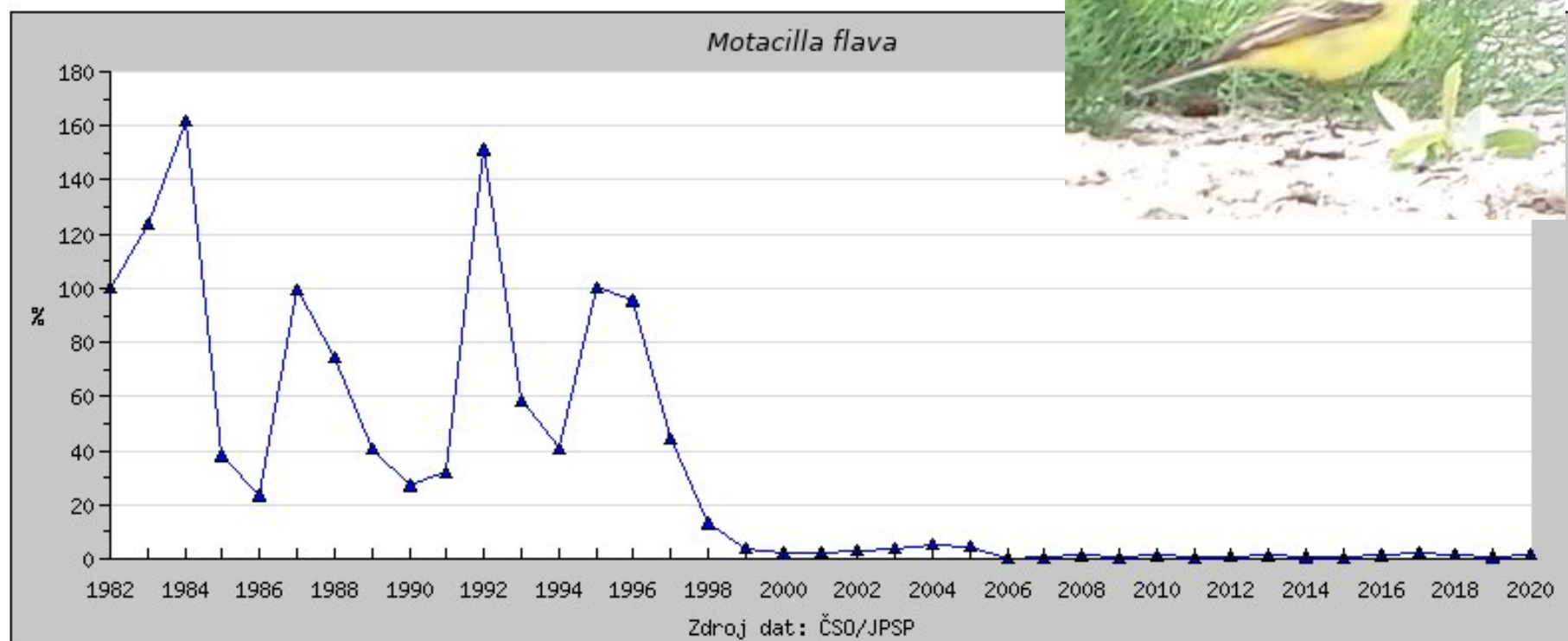
Konipas luční (*Motacilla flava*)

Trend početnosti v rámci ČR

Konipas luční (*Motacilla flava*)

Trend: silný pokles

jpsp.birds.cz

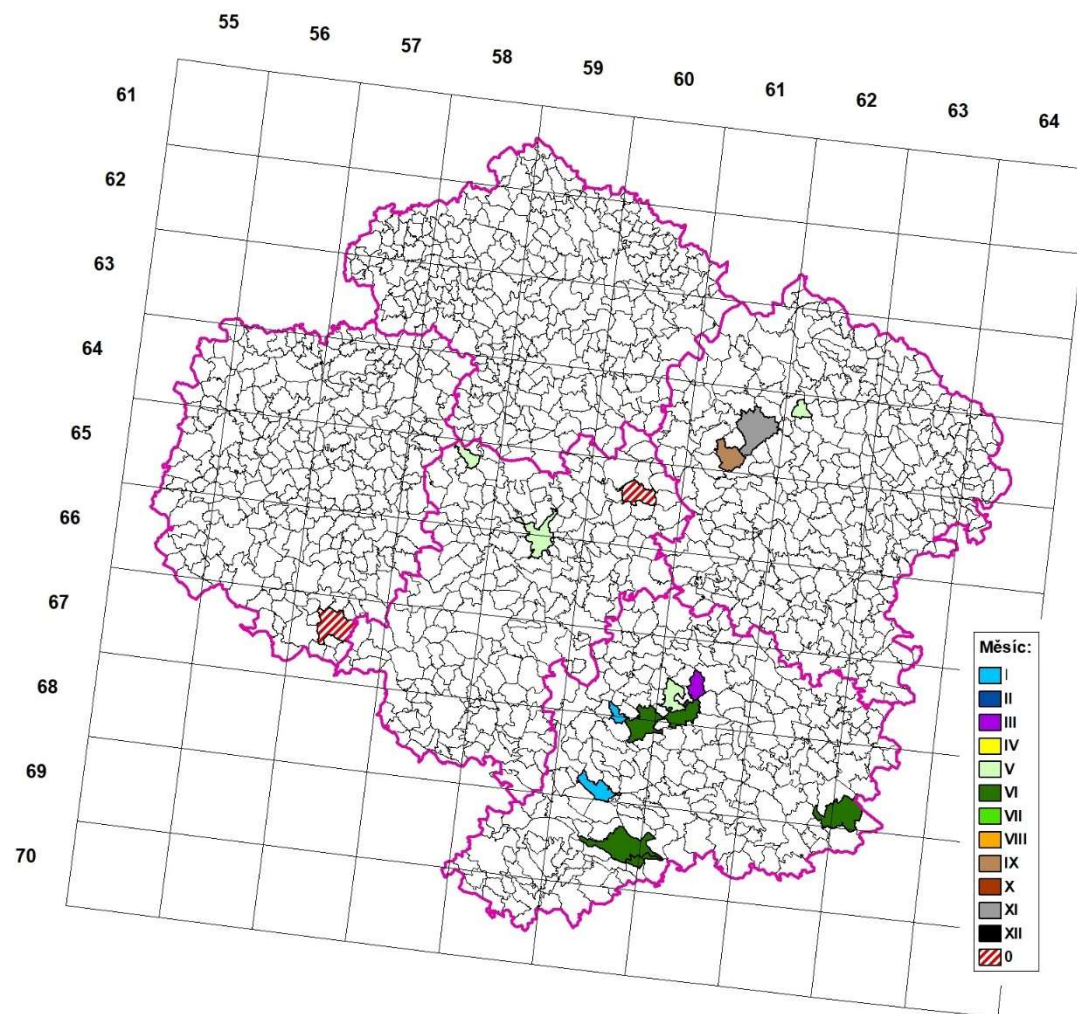
Konipas luční (*Motacilla flava*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

12. 5. 2018 – nosí potravu

[www.prirodavysočin.cz](http://www.prirodavysoчины.cz)

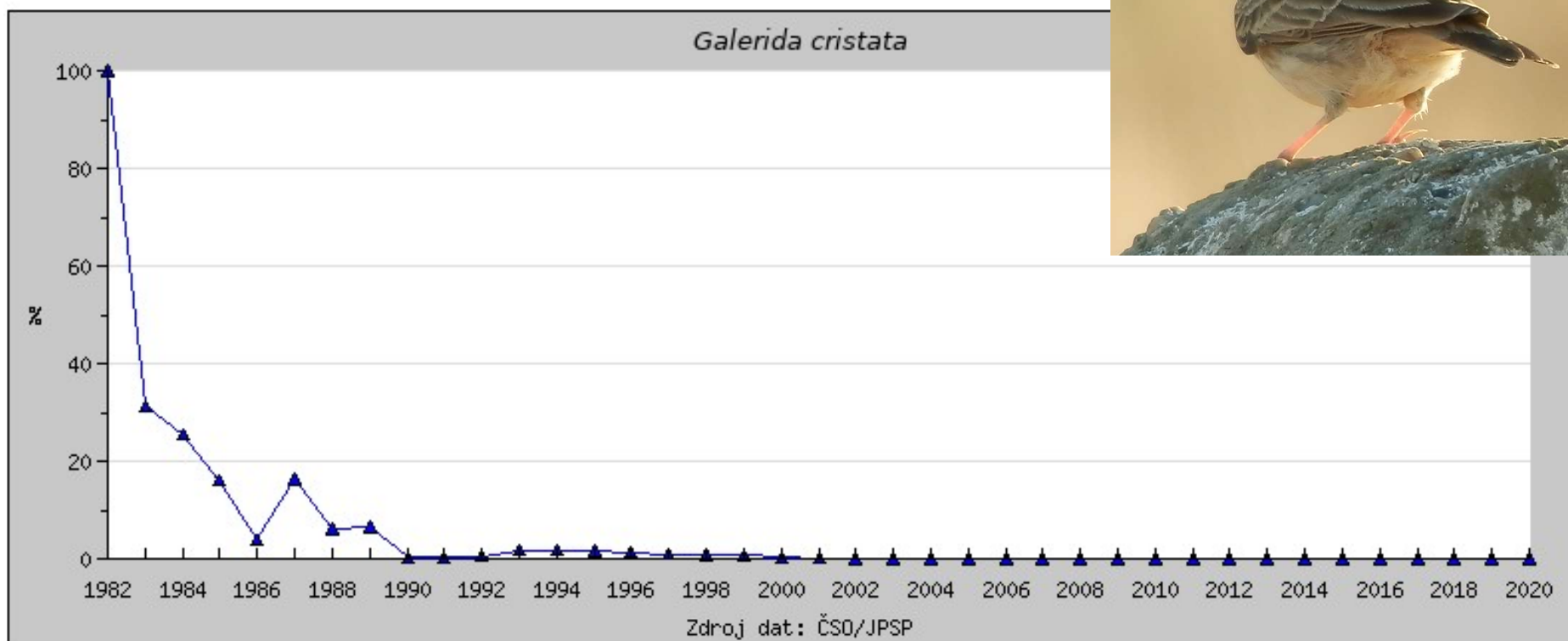
Chocholouš obecný (*Gallerida cristata*)

Trend početnosti v rámci ČR

Chocholouš obecný (*Galerida cristata*)

Trend: silný pokles

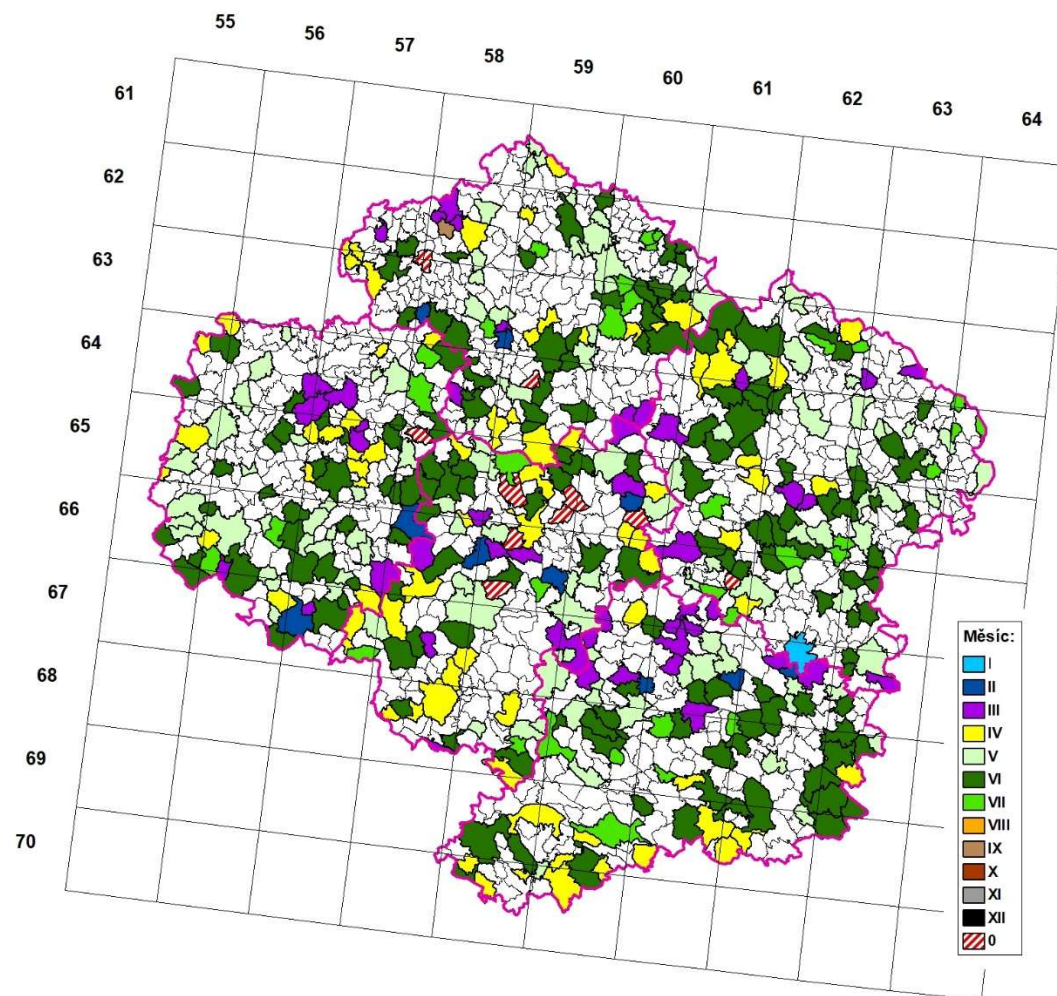

jpsp.birds.cz

Chocholouš obecný (*Gallerida cristata*)

**2001 – 2017:
záznamy v jednotlivých
katastrálních územích
v Kraji Vysočina**

www.prirodavysociny.cz

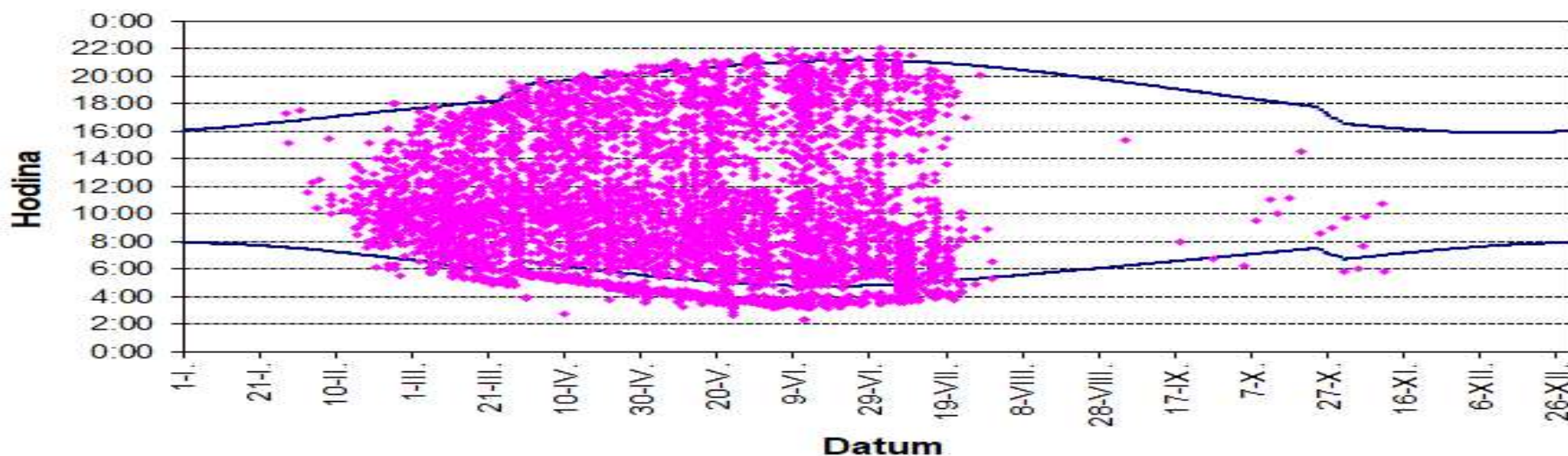
Skřivan polní (*Alauda arvensis*)

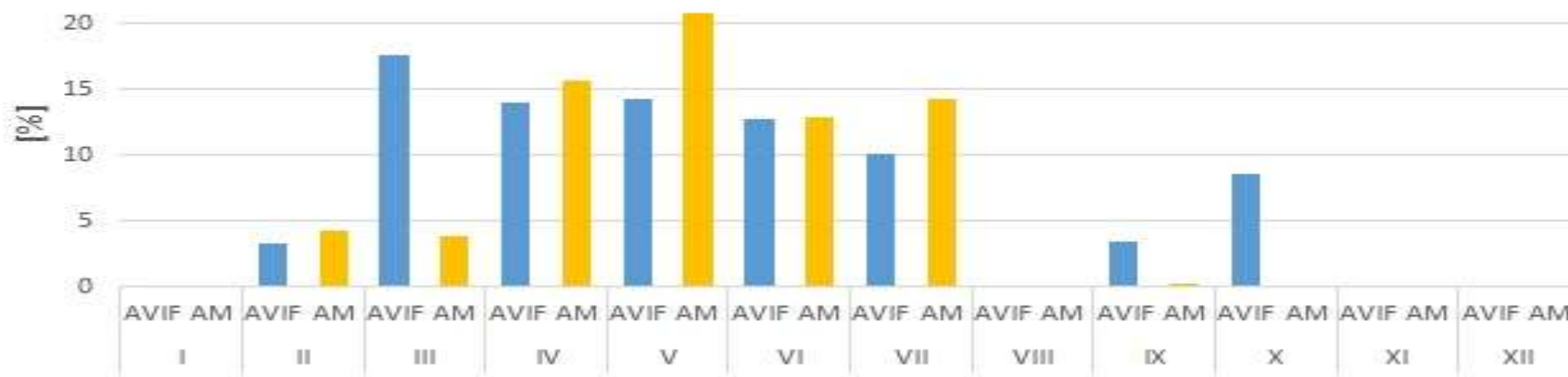
Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Skřivan polní (*Alauda arvensis*) [n = 6 948]

· východ/západ slunce · Skřivan polní

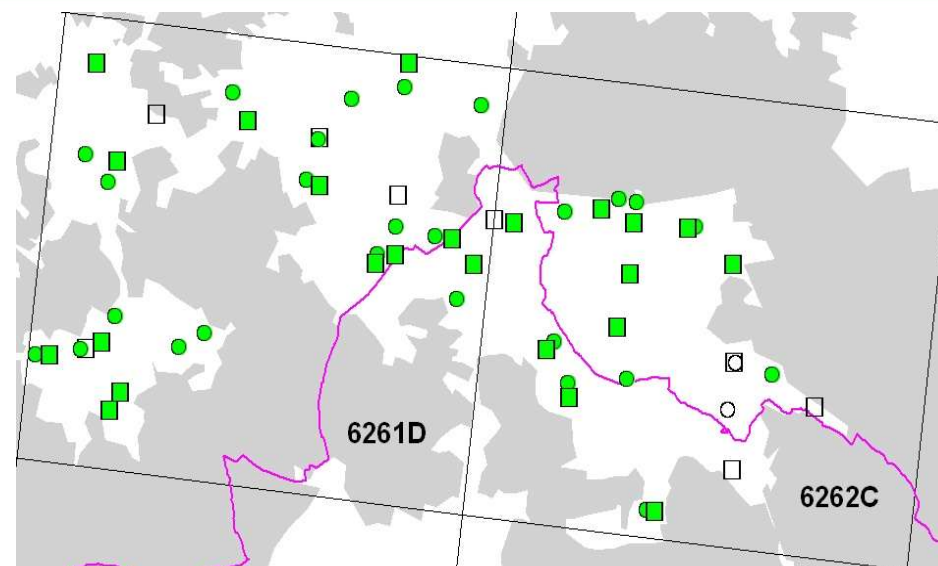
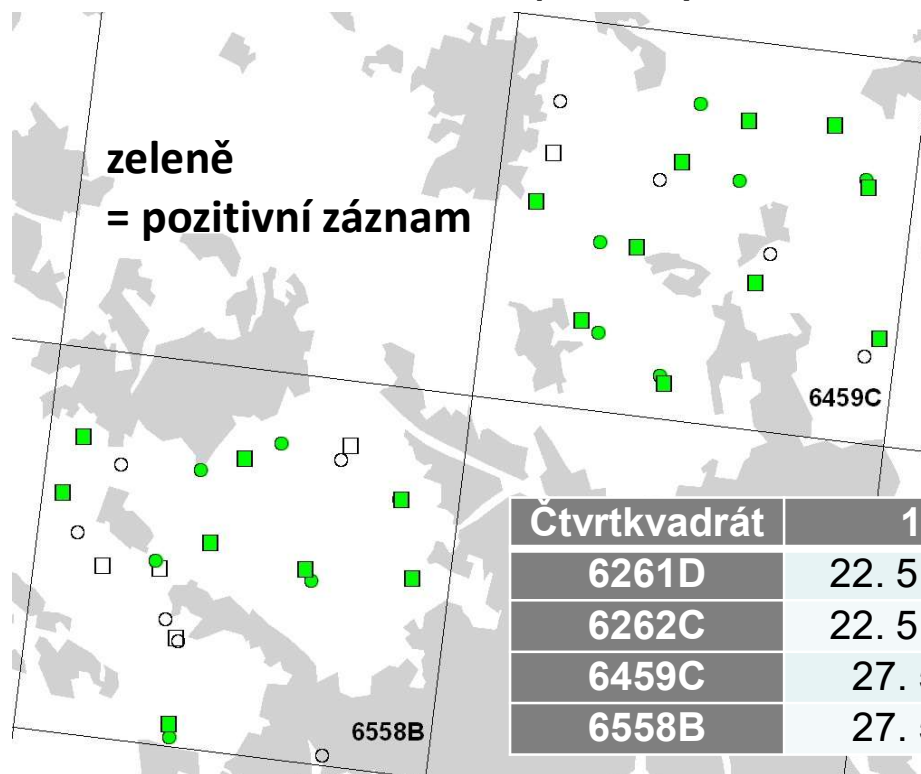

Skřivan polní (*Alauda arvensis*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrťkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

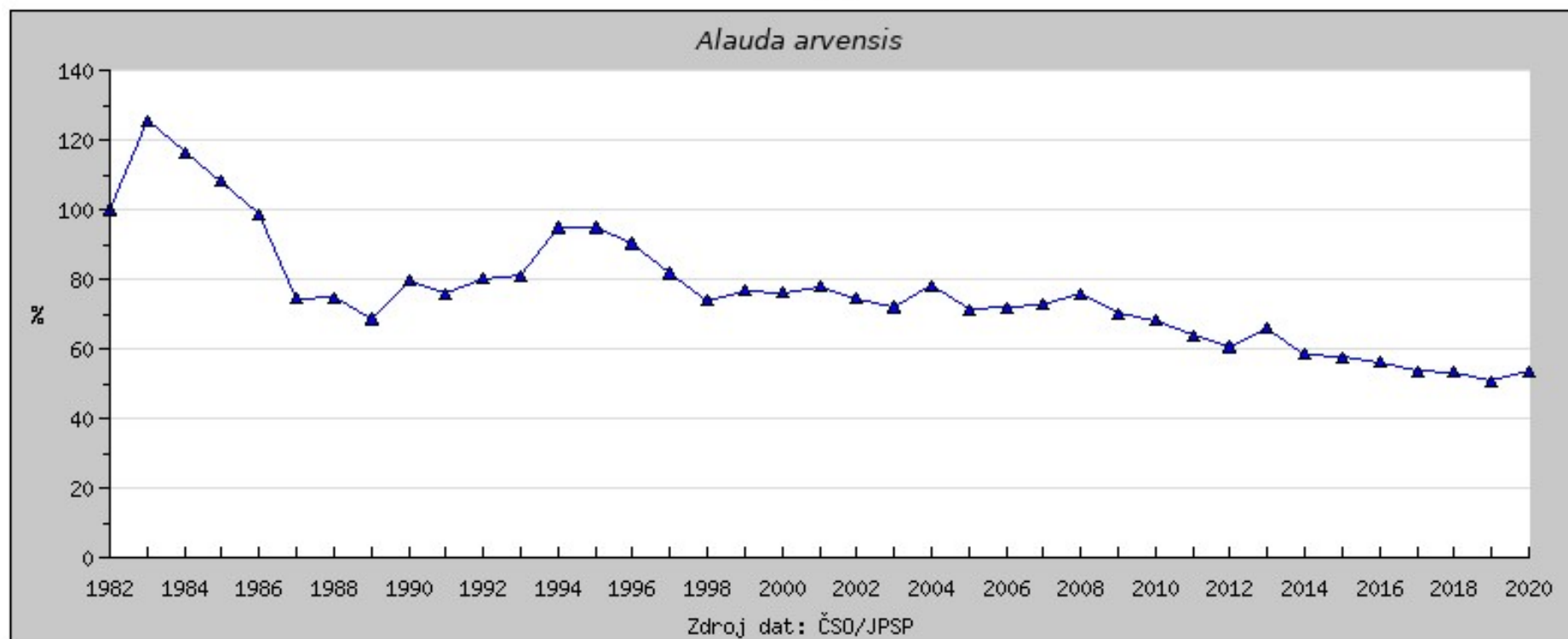
Skřivan polní (*Alauda arvensis*)

Trend početnosti v rámci ČR

Skřivan polní (*Alauda arvensis*)

Trend: mírný pokles

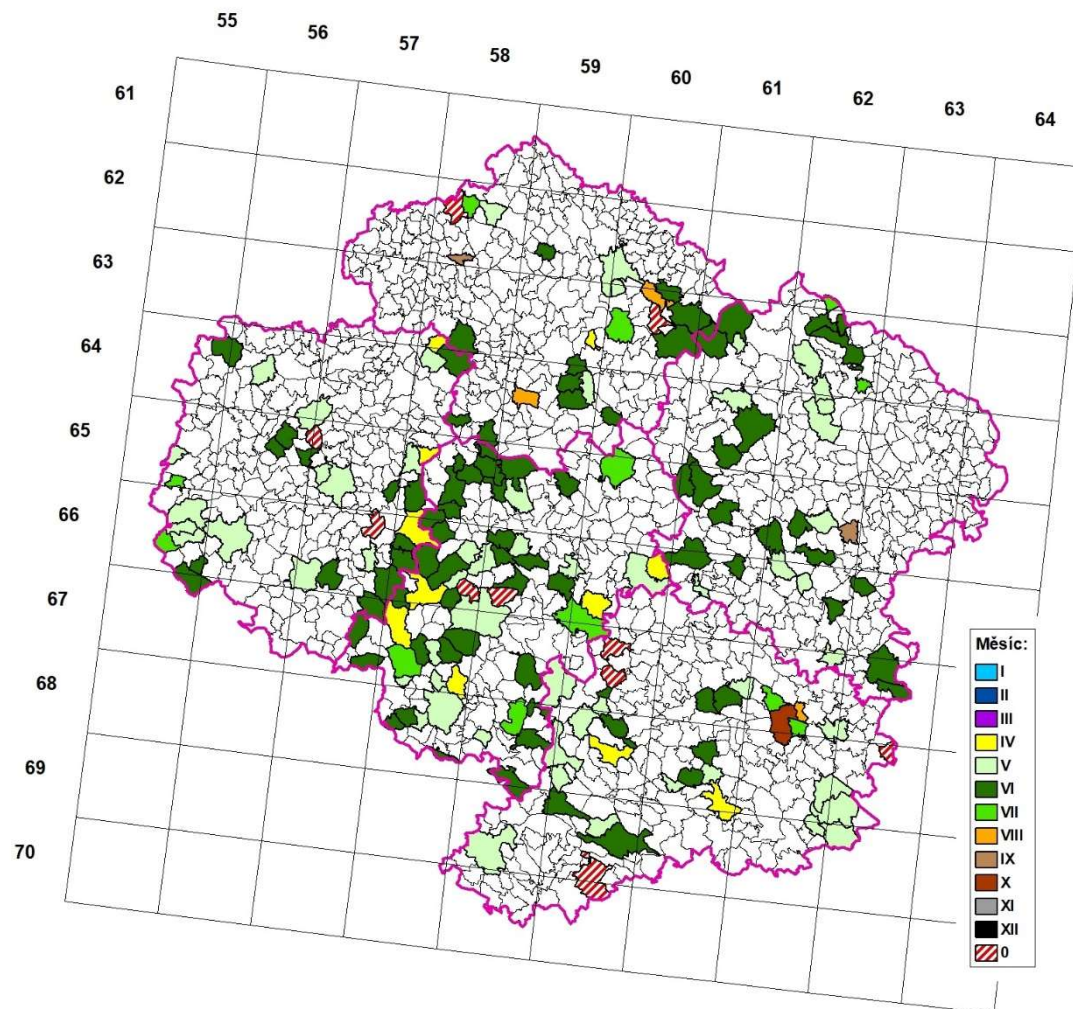

jpsp.birds.cz

Skřivan polní (*Alauda arvensis*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

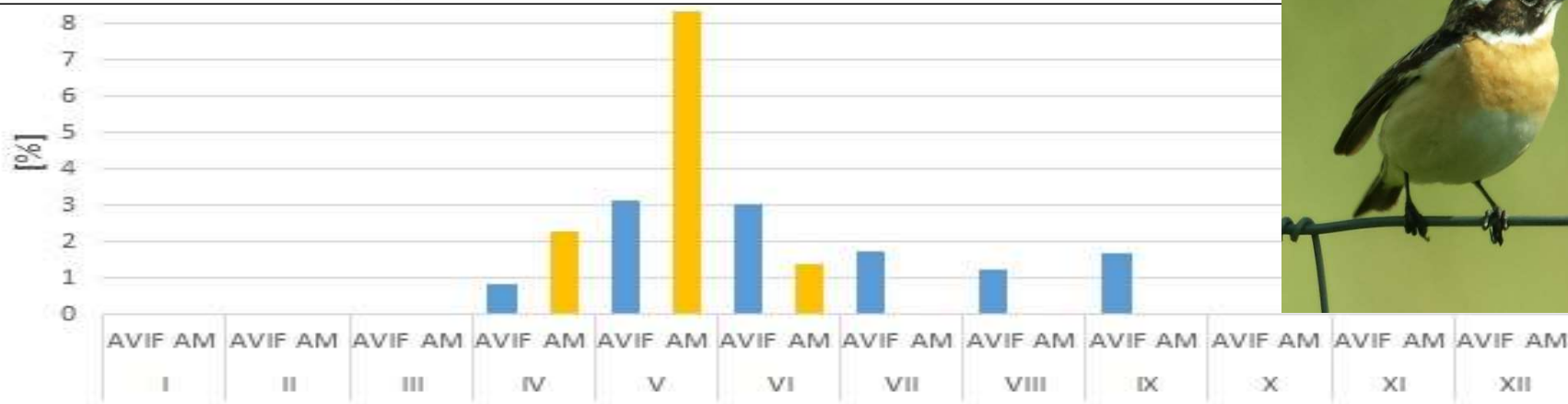
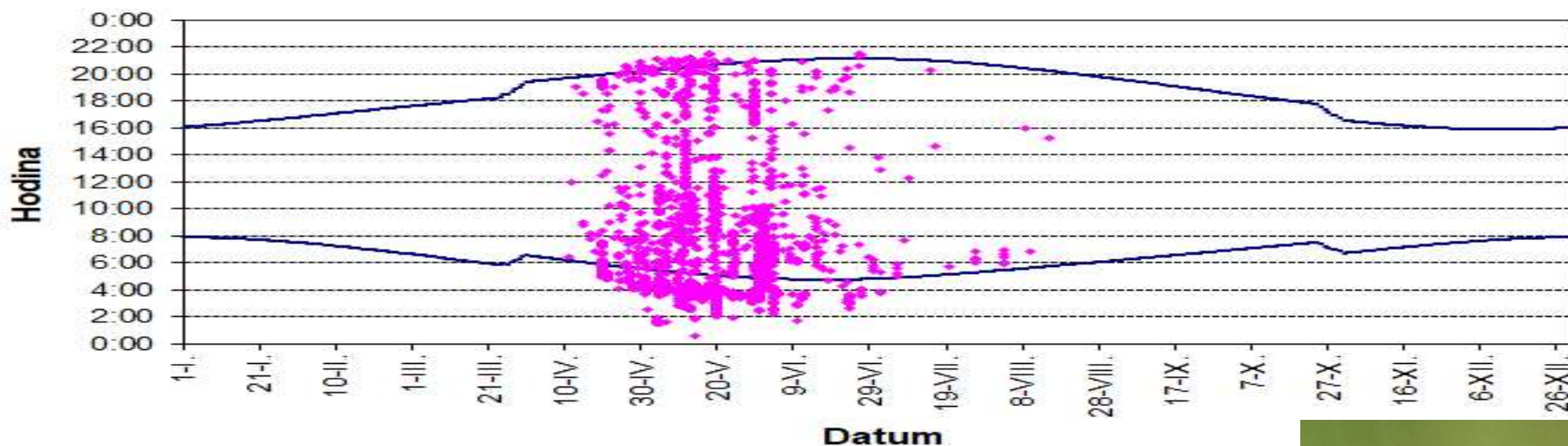
Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*) [n = 3 663]

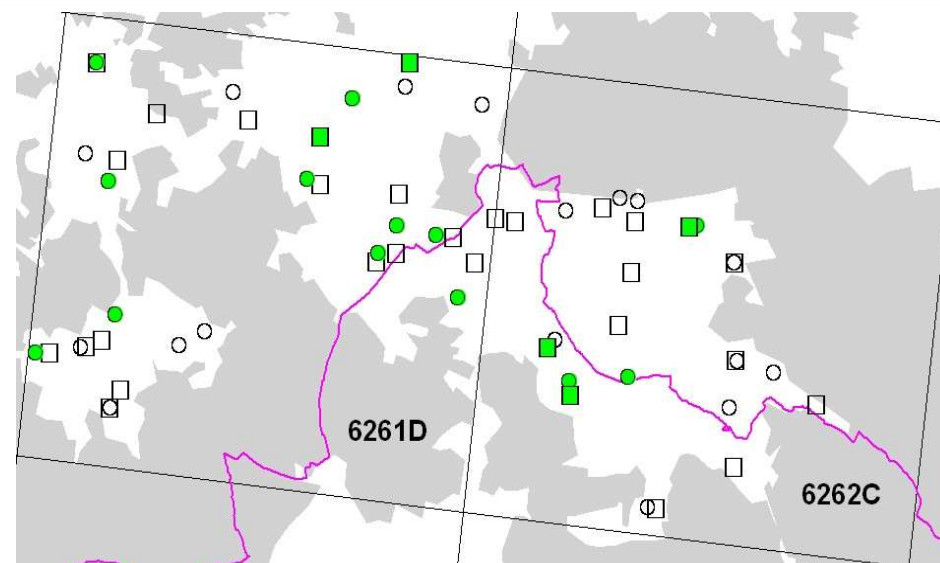
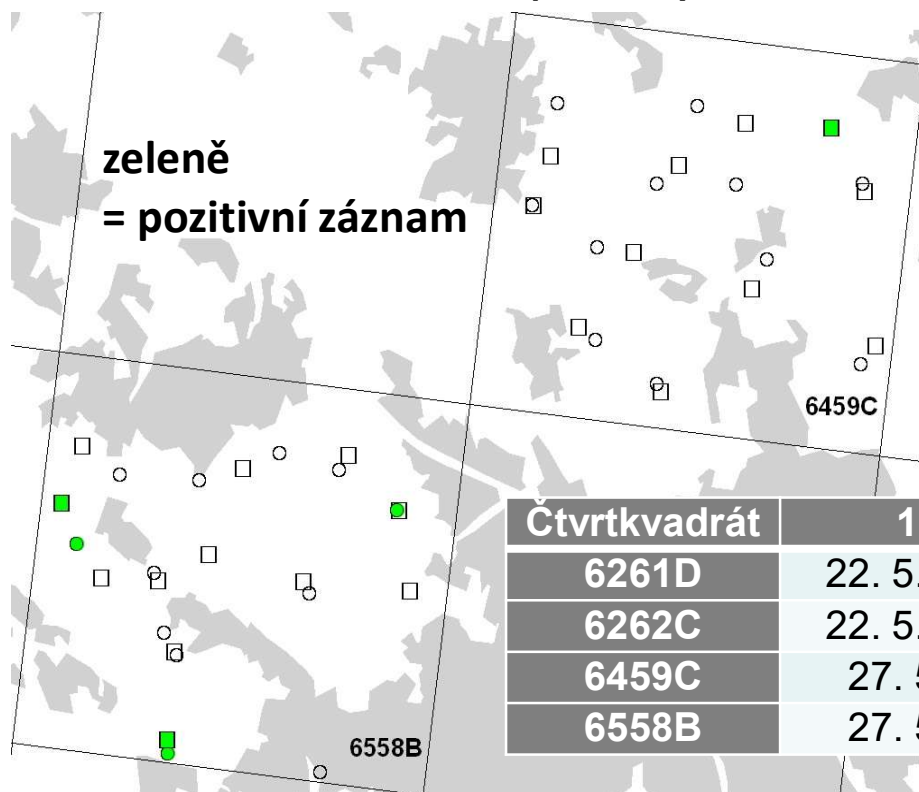

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

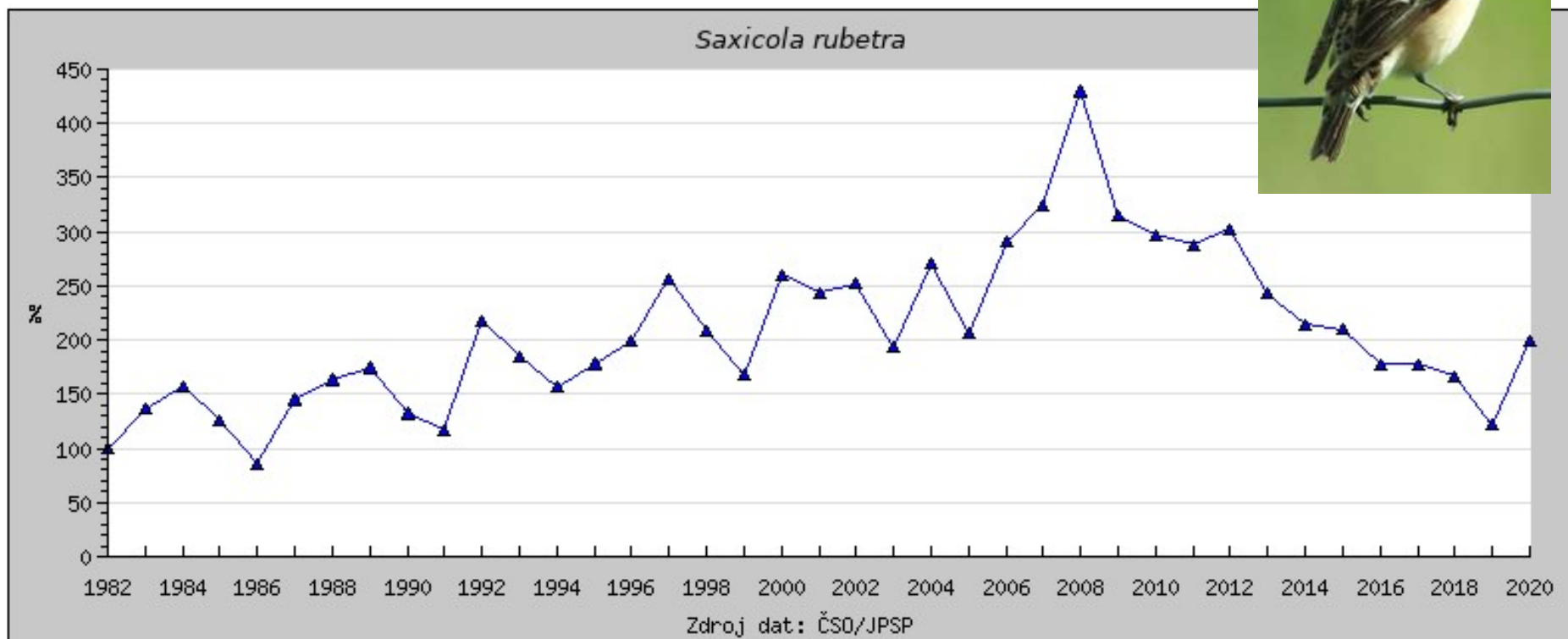
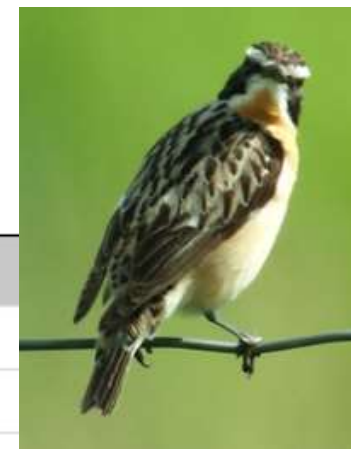
Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*)

Trend početnosti v rámci ČR

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*)

Trend: mírný vzestup

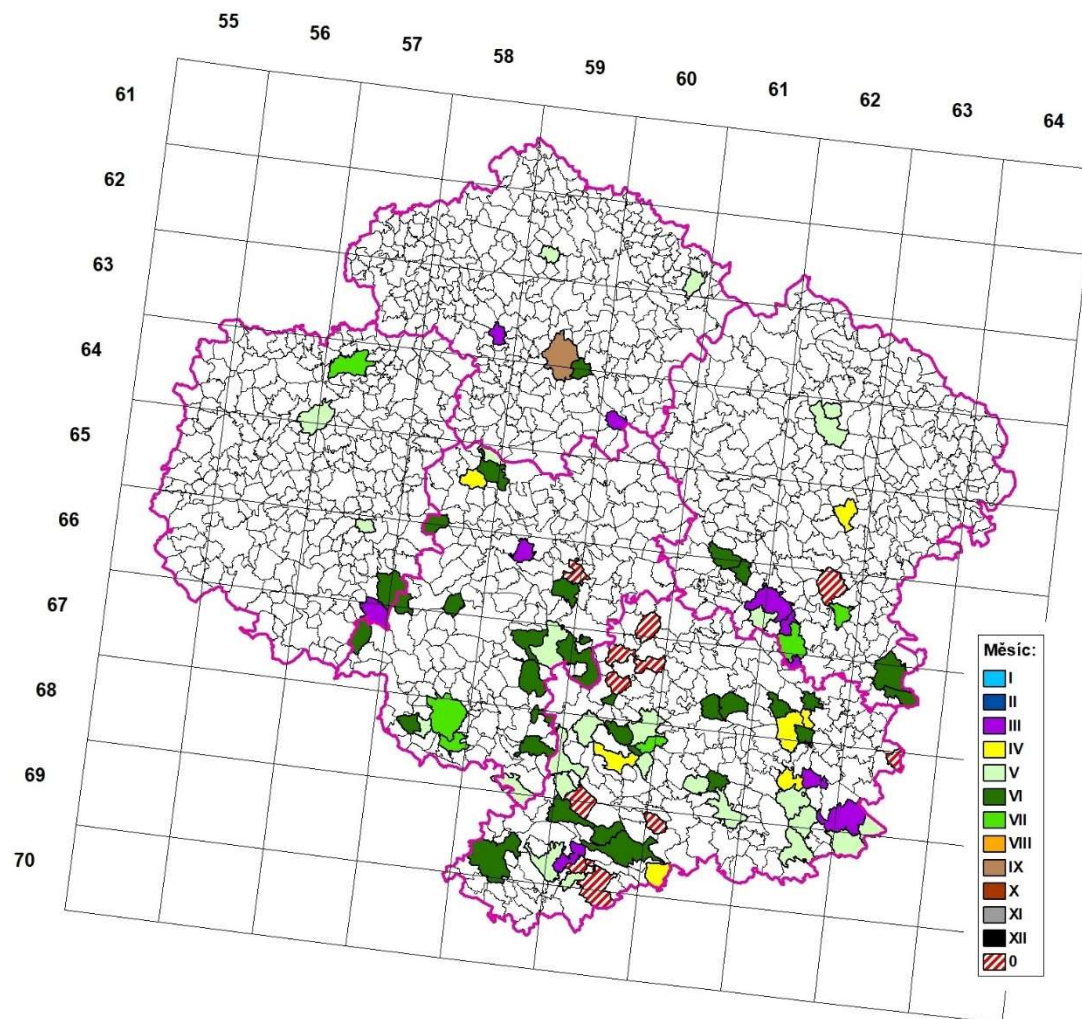

jpsp.birds.cz

Bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

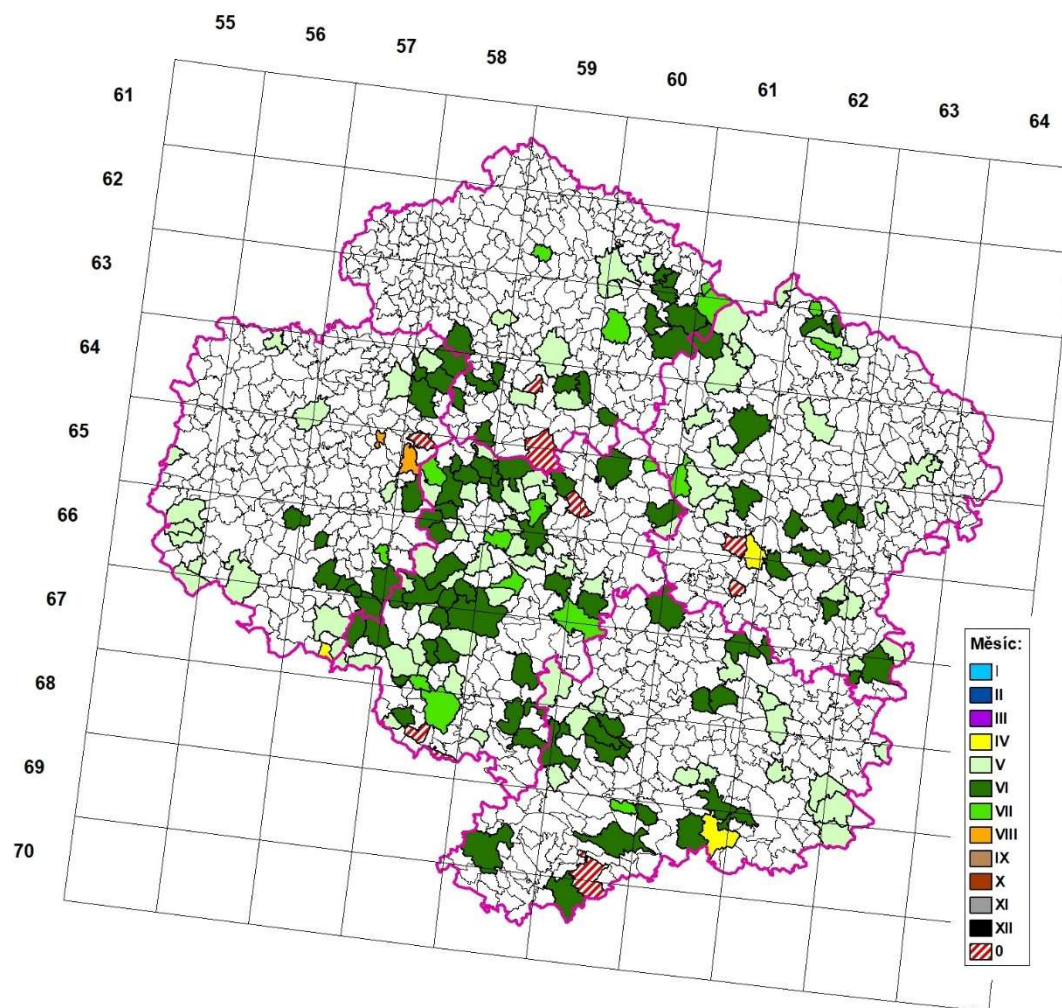

www.prirodavysociny.cz

Bramborníček černohlavý (*Saxicola rubicola*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

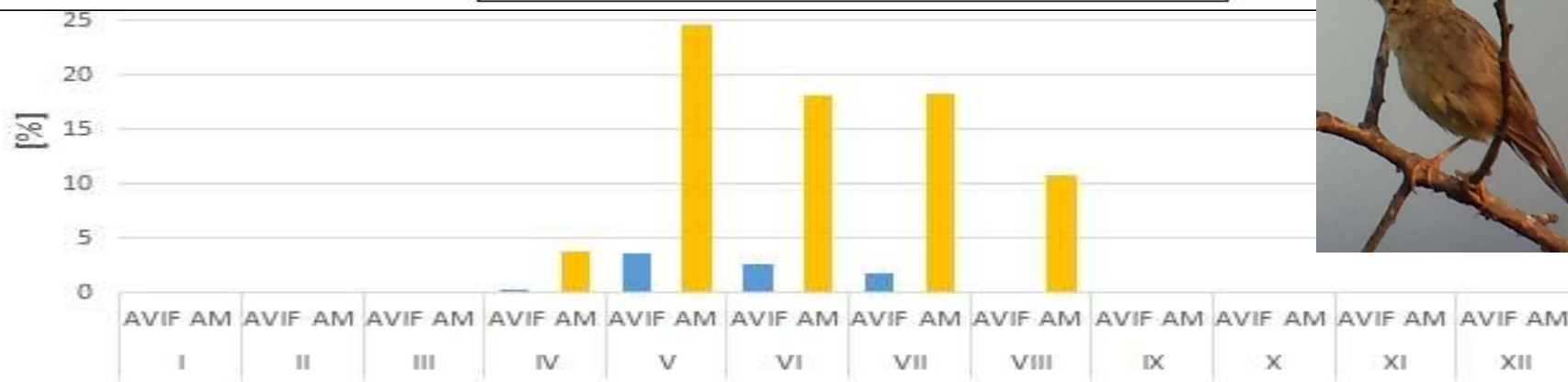
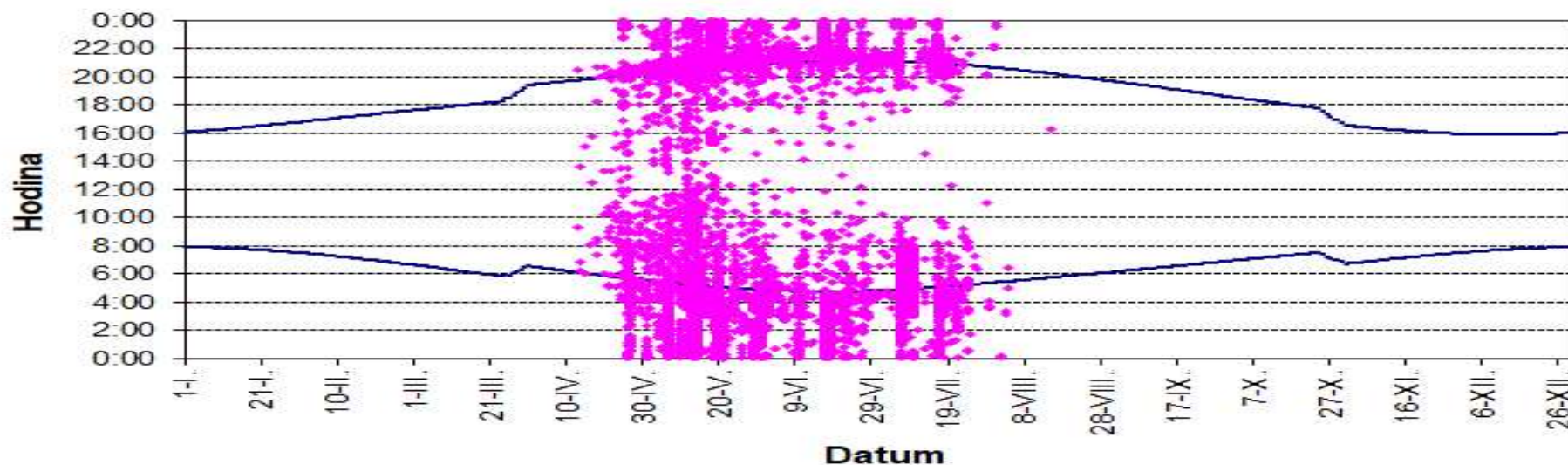
Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*) [n = 12 206]

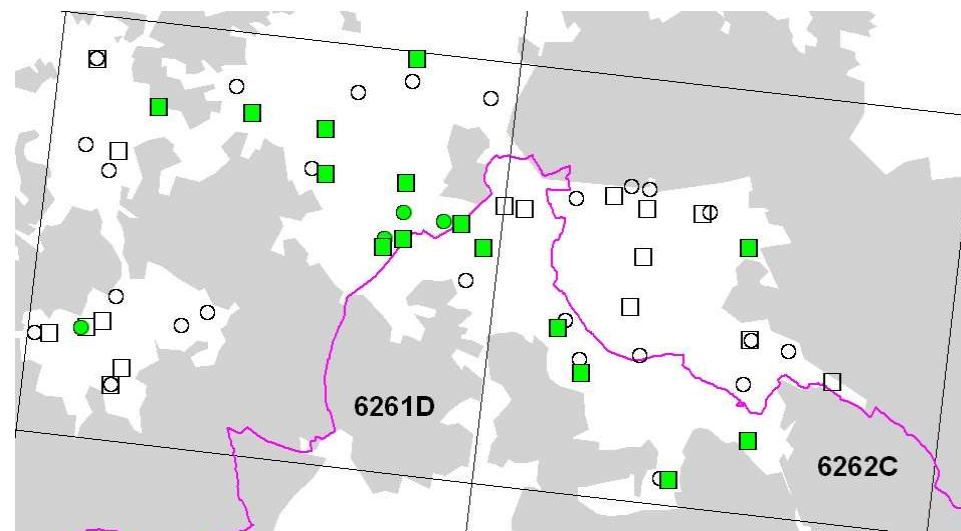
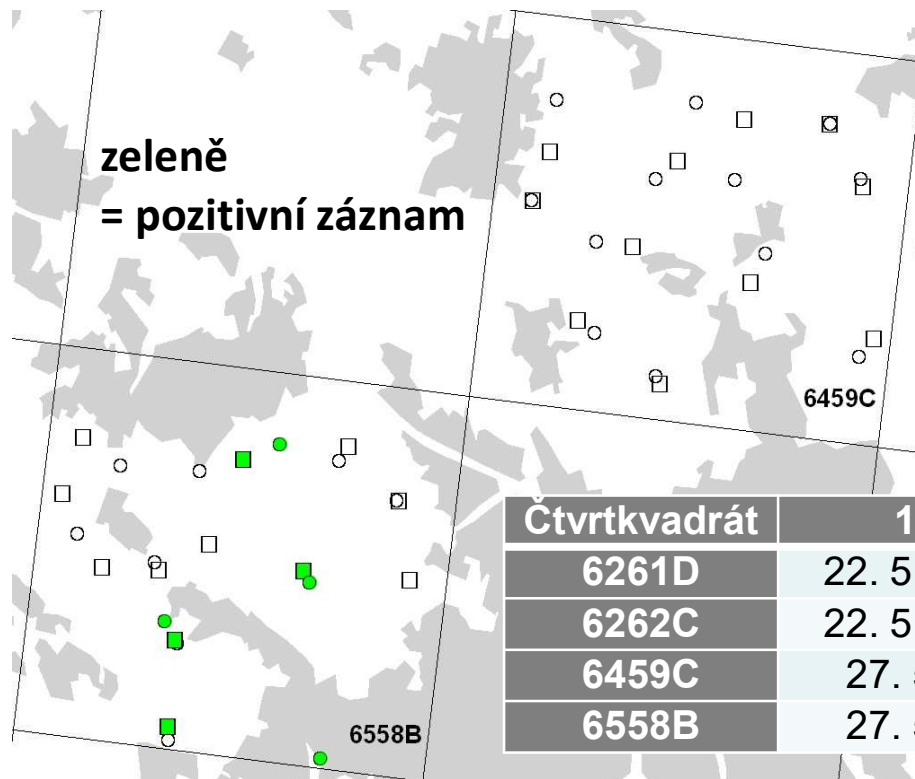

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

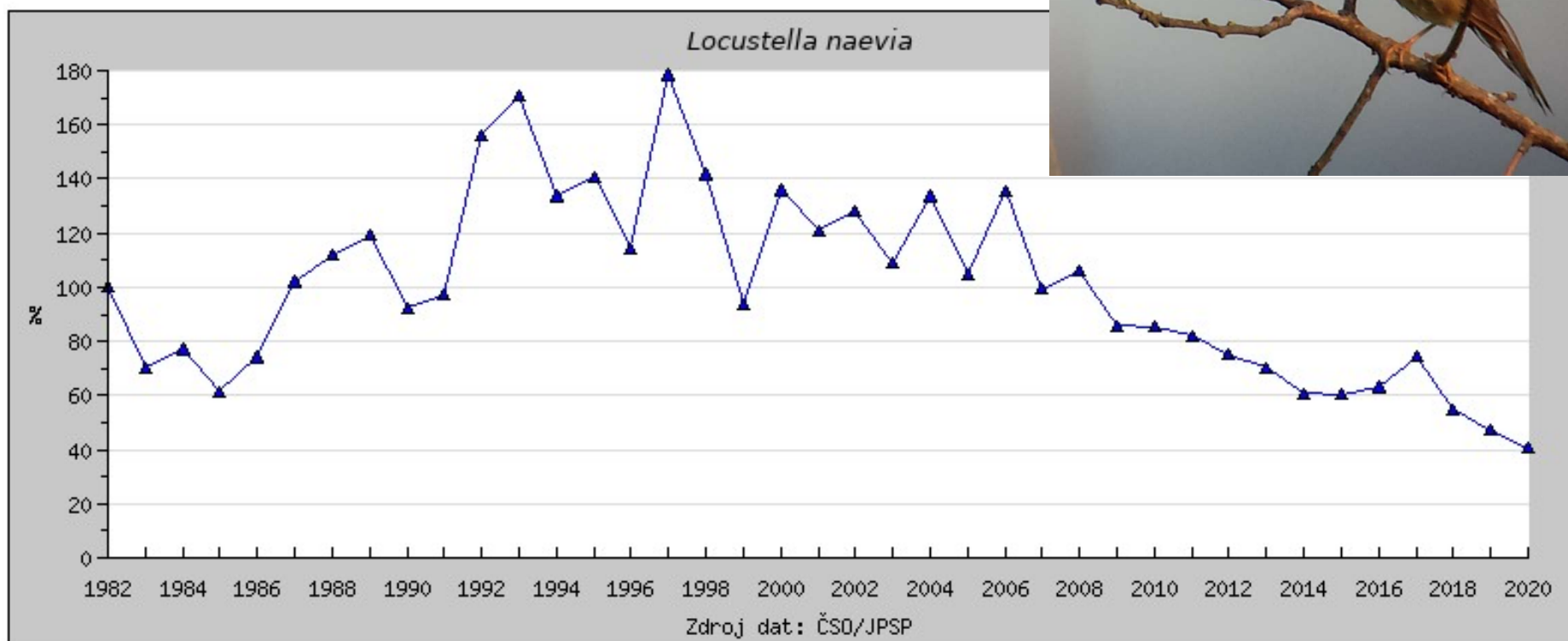
Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*)

Trend početnosti v rámci ČR

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*)

Trend: mírný pokles

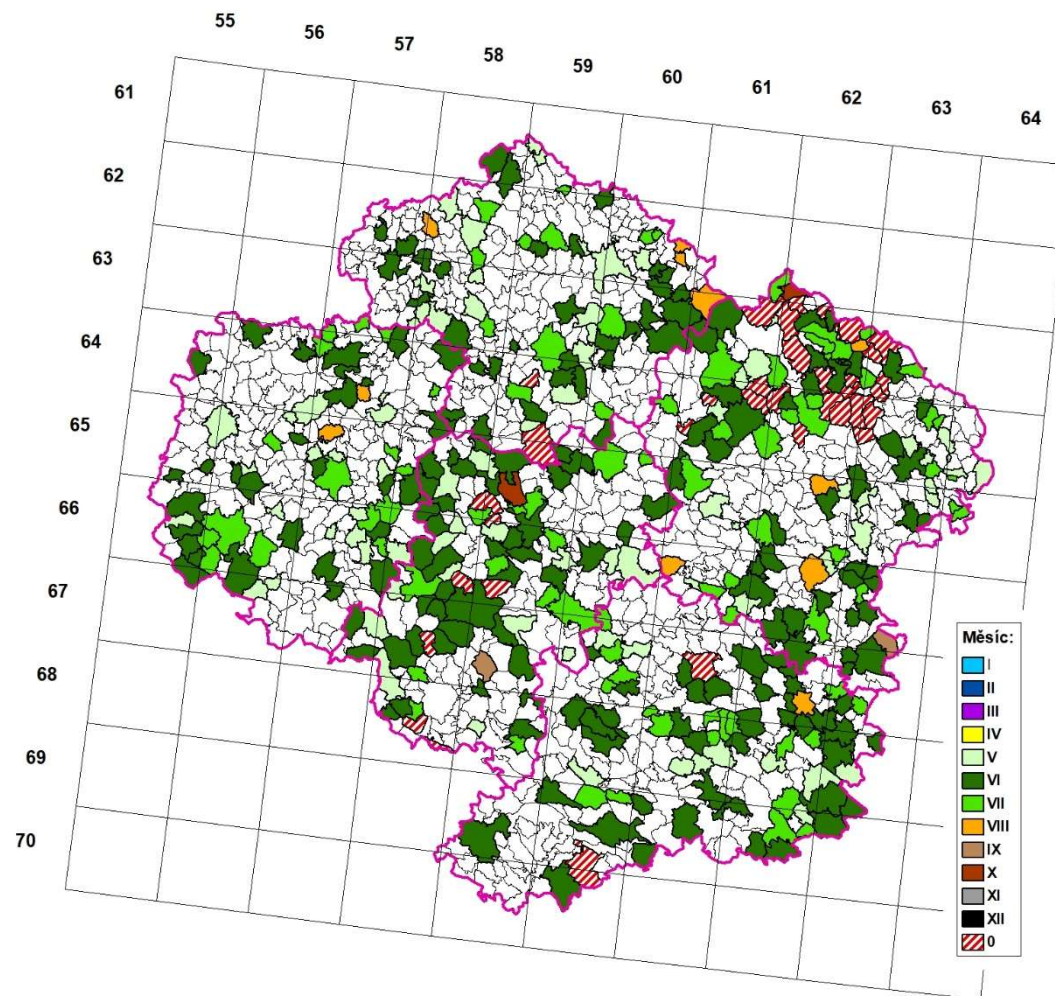

jpsp.birds.cz

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

www.prirodavysociny.cz

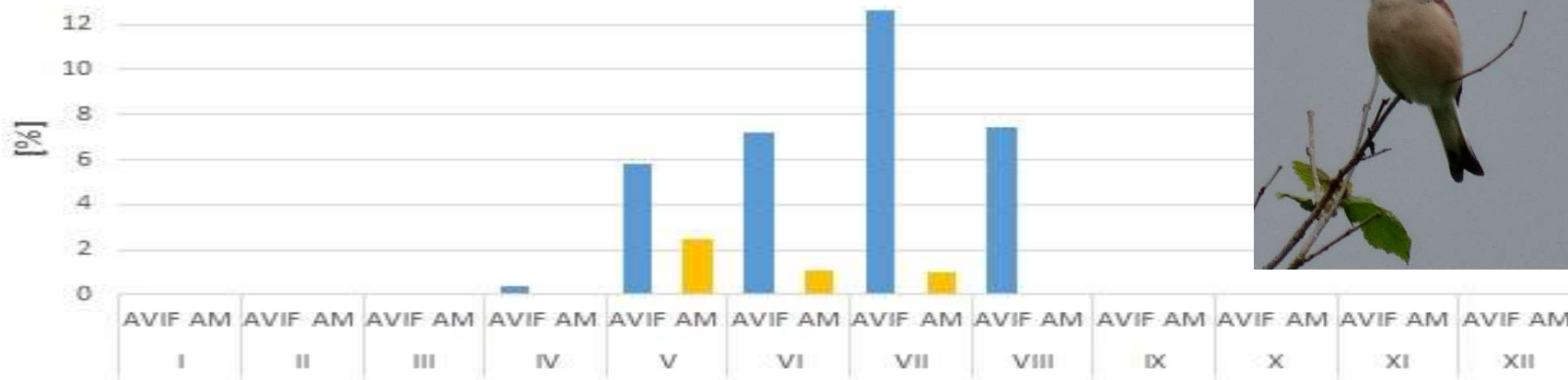
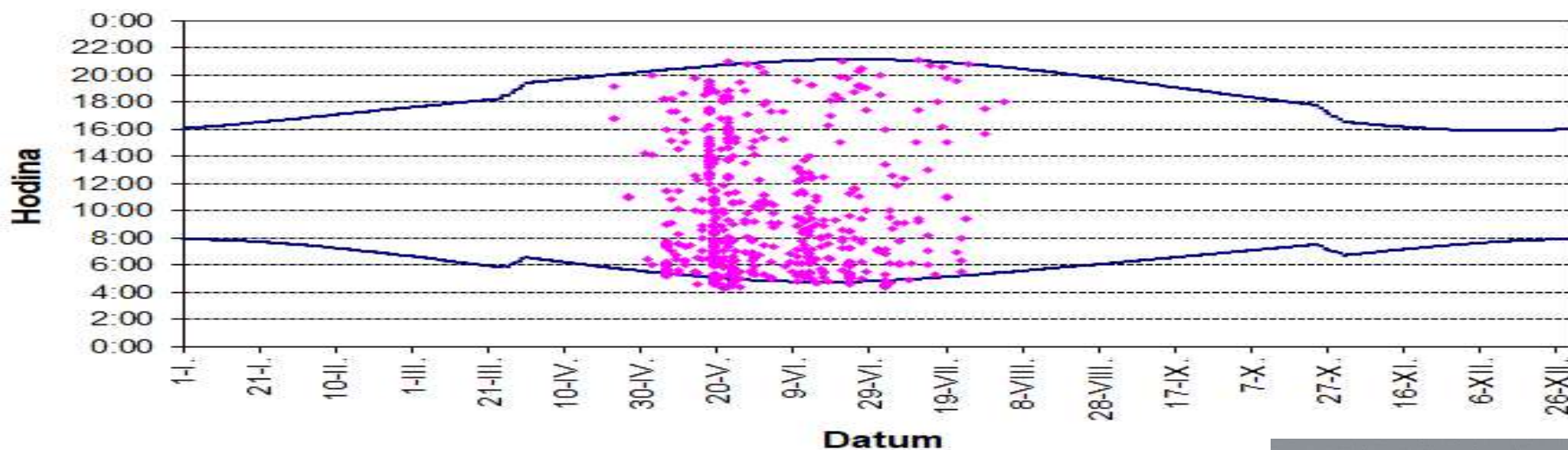
Řuhák obecný (*Lanius collurio*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Řuhýk obecný (*Lanius collurio*) [n = 756]

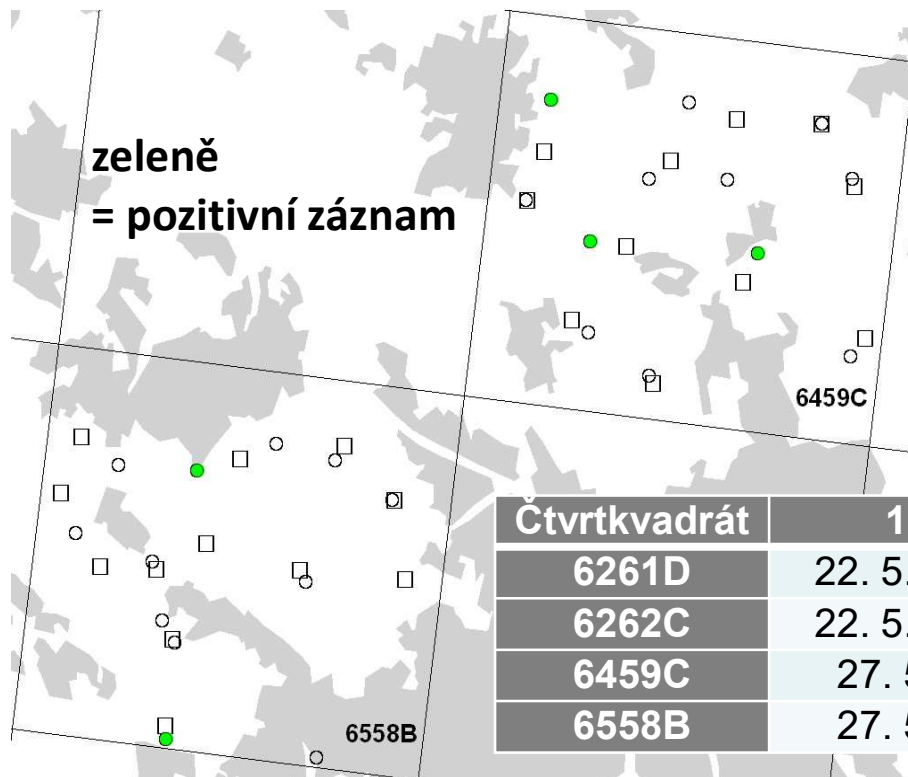

Řuhýk obecný (*Lanius collurio*)

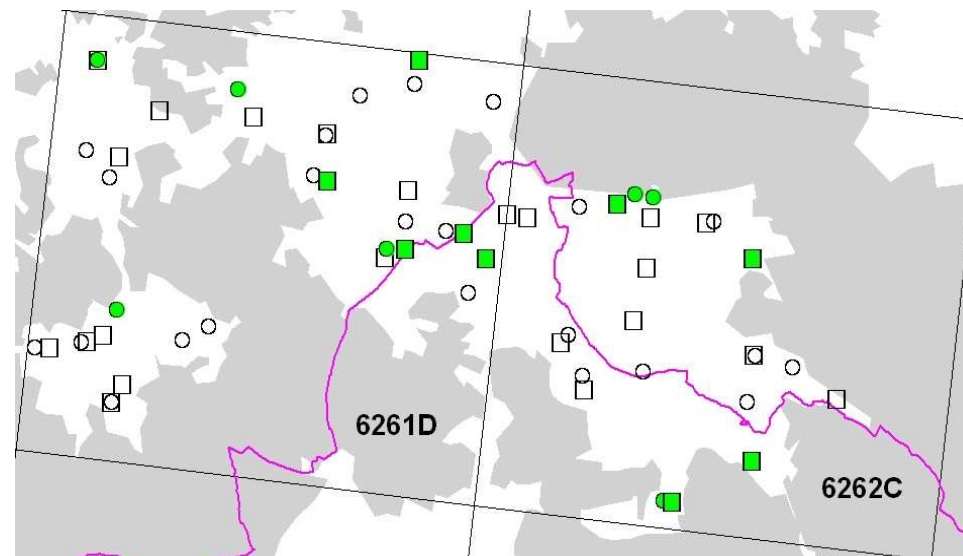

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

zeleně
= pozitivní záznam

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

Řuhák obecný (*Lanius collurio*)

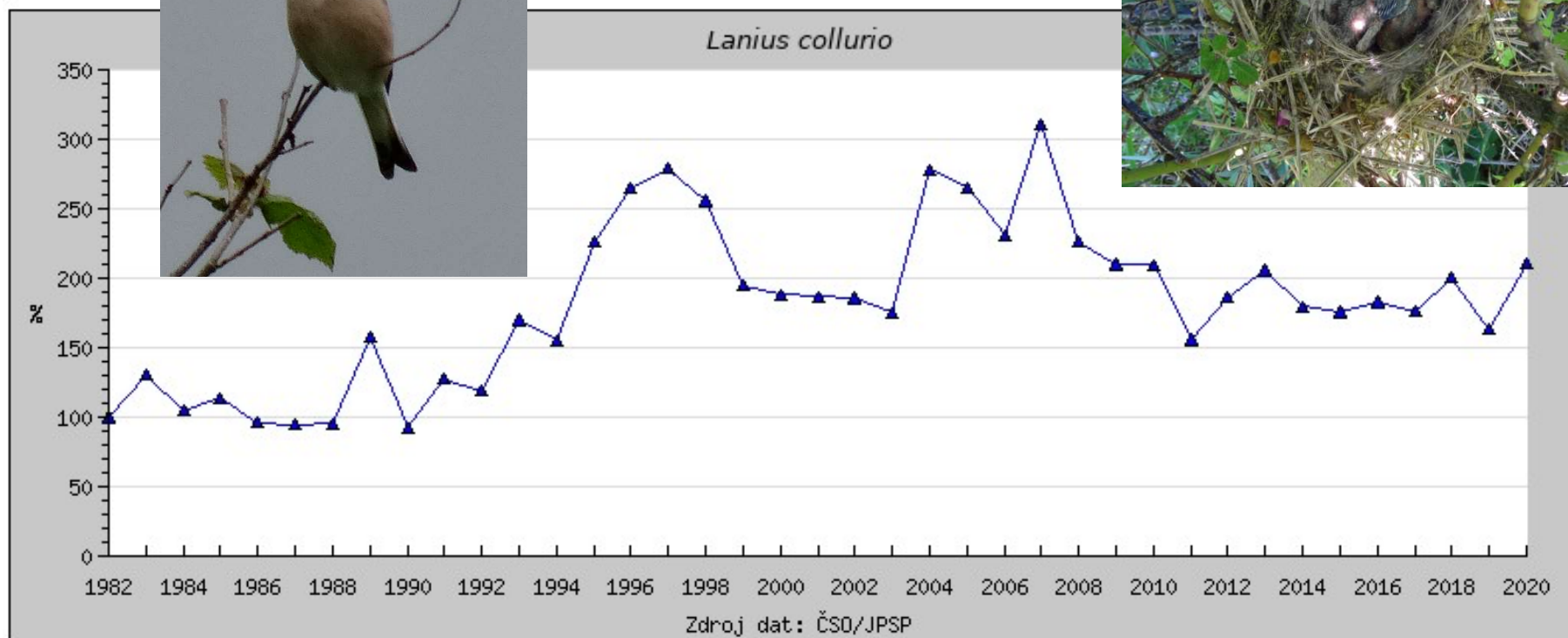

Trend početnosti v rámci ČR

Žuhák obecný (*Lanius collurio*)

Trend: mírný vzestup

jpsp.birds.cz

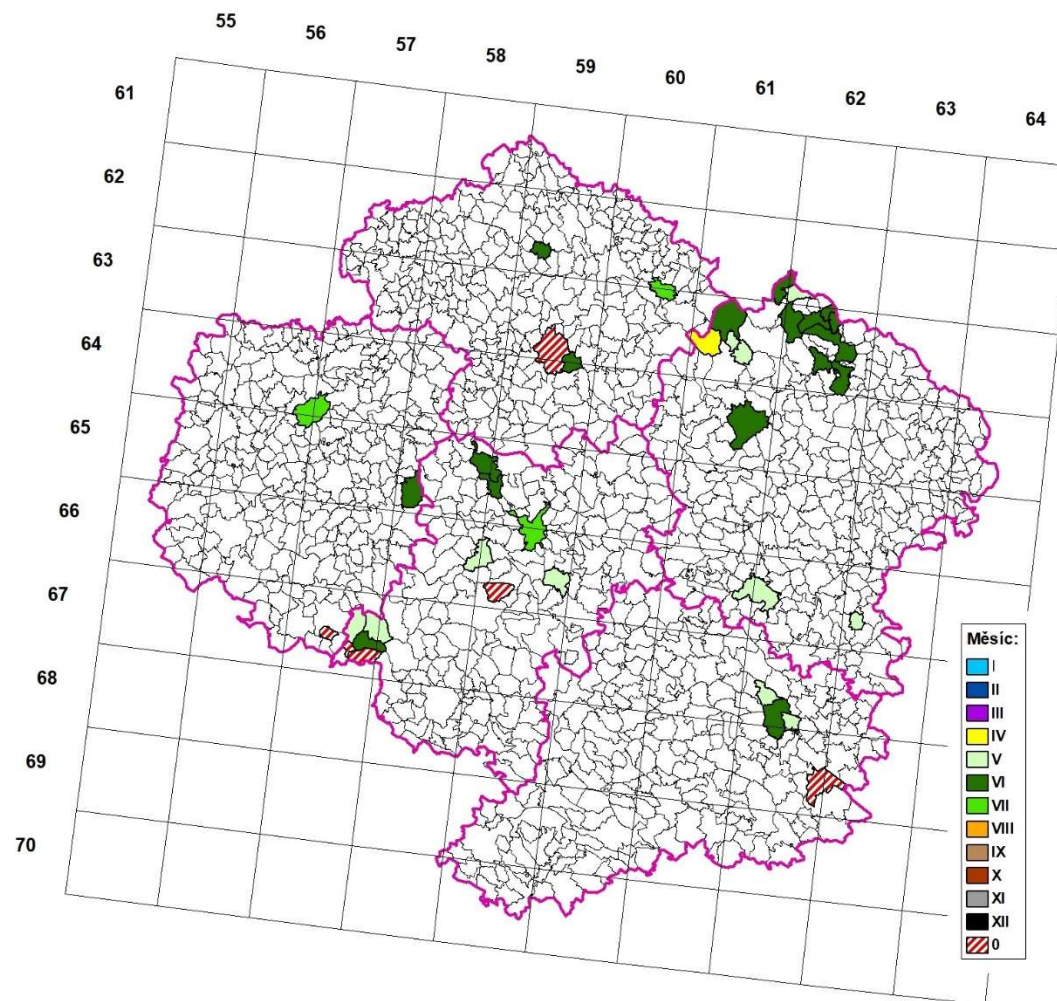
Žuhák obecný (*Lanius collurio*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

Foto: Václav Hlaváč

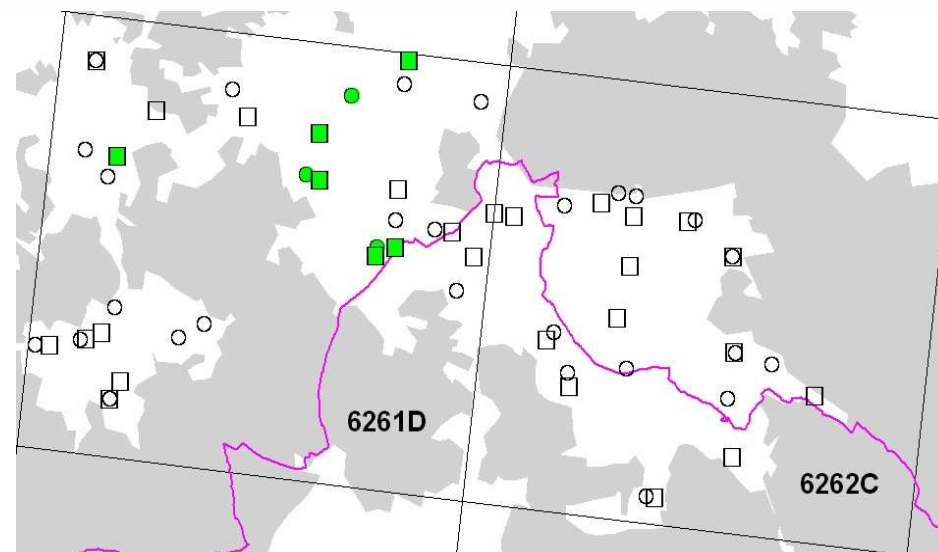
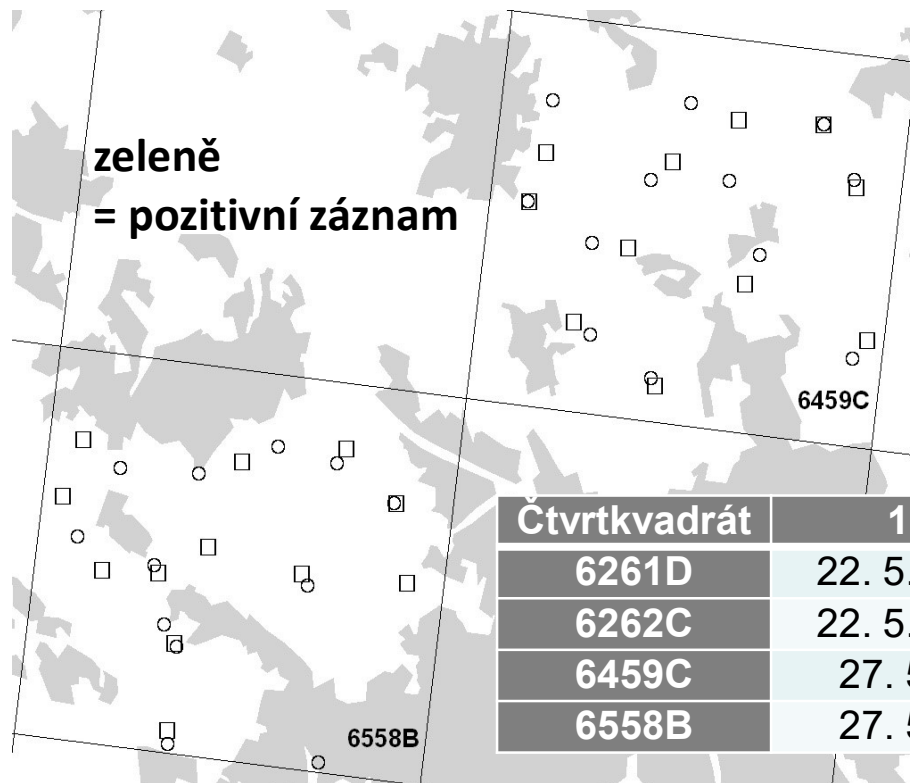
www.prirodavysociny.cz

Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

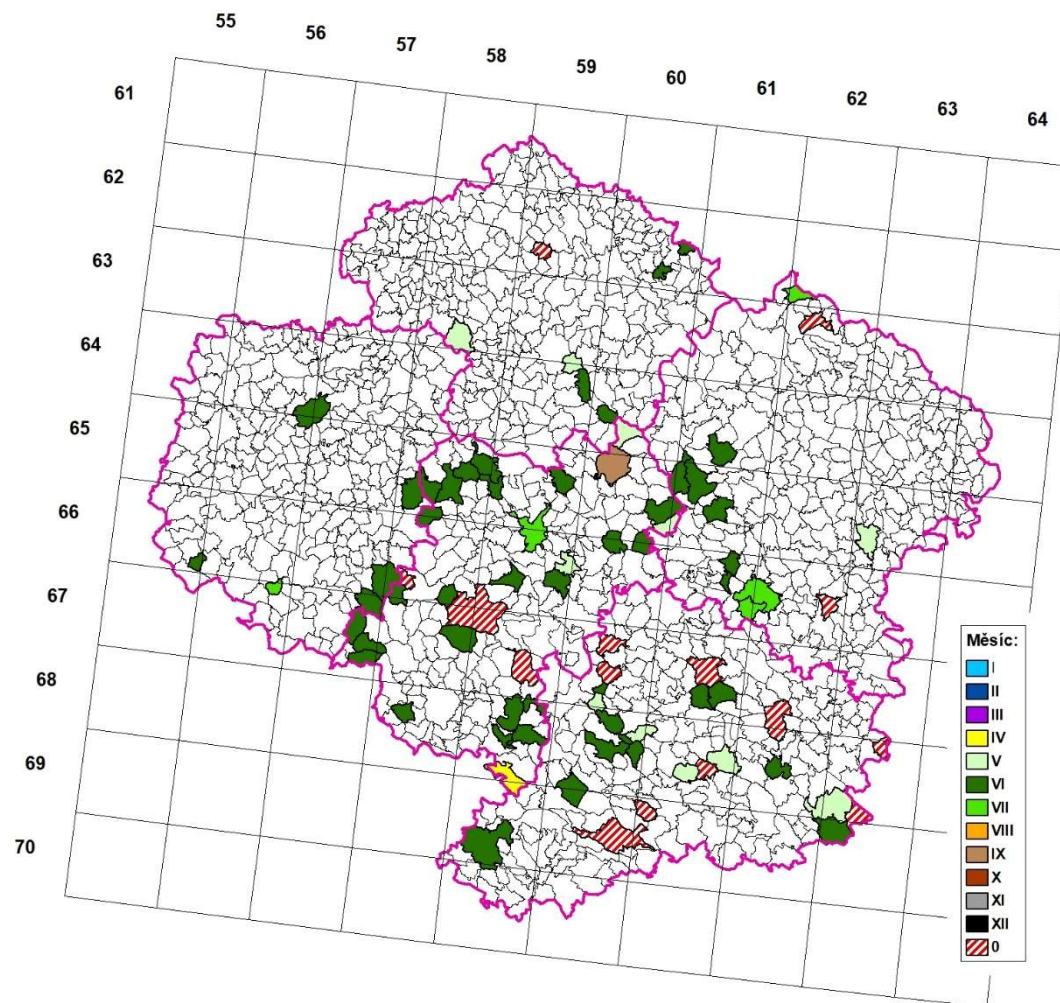

Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*)

Foto: Václav Hlaváč

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

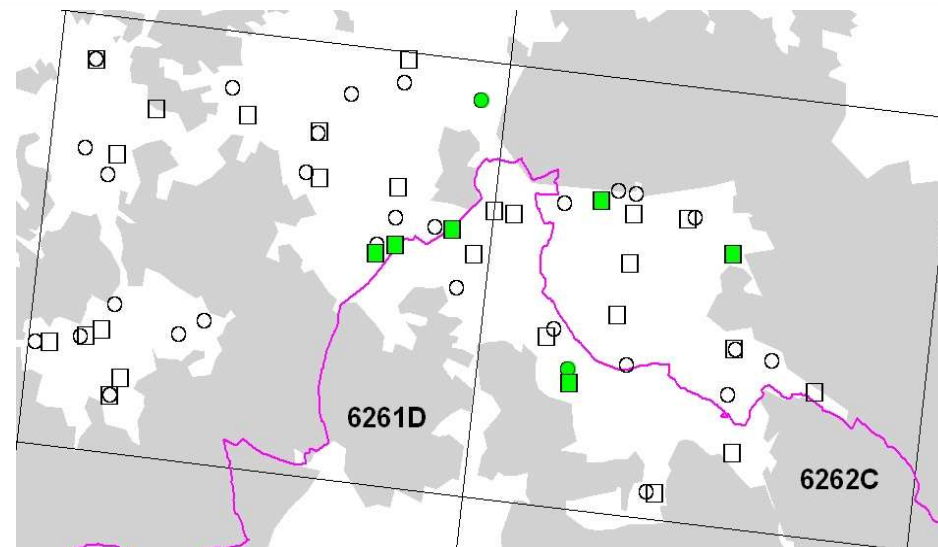
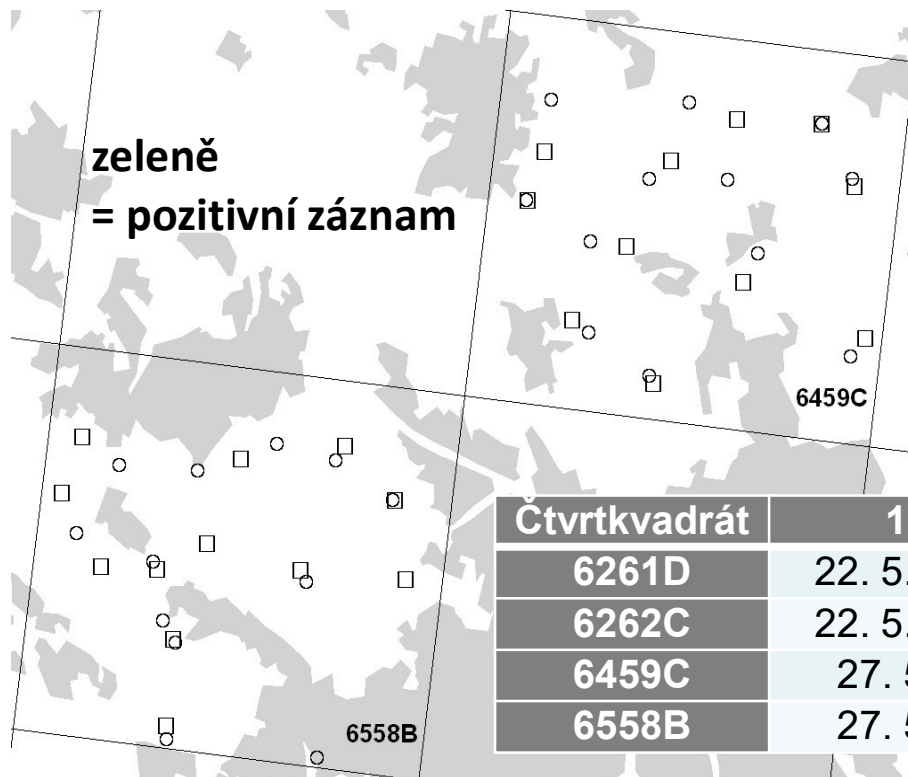
www.prirodavysociny.cz

Strnad luční (*Emberiza calandra*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

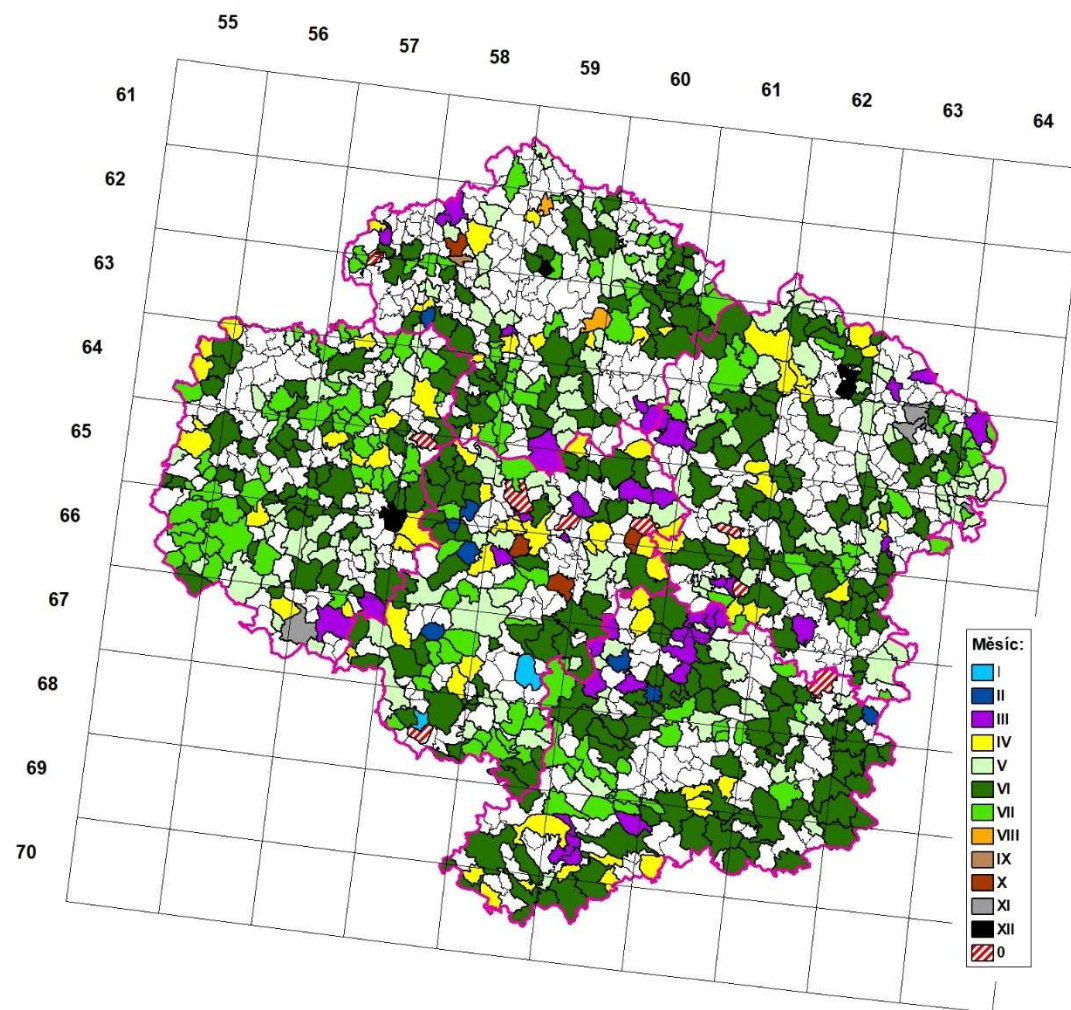
Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

Strnad luční (*Emberiza calandra*)

2001 – 2017: záznamy v jednotlivých katastrálních územích v Kraji Vysočina

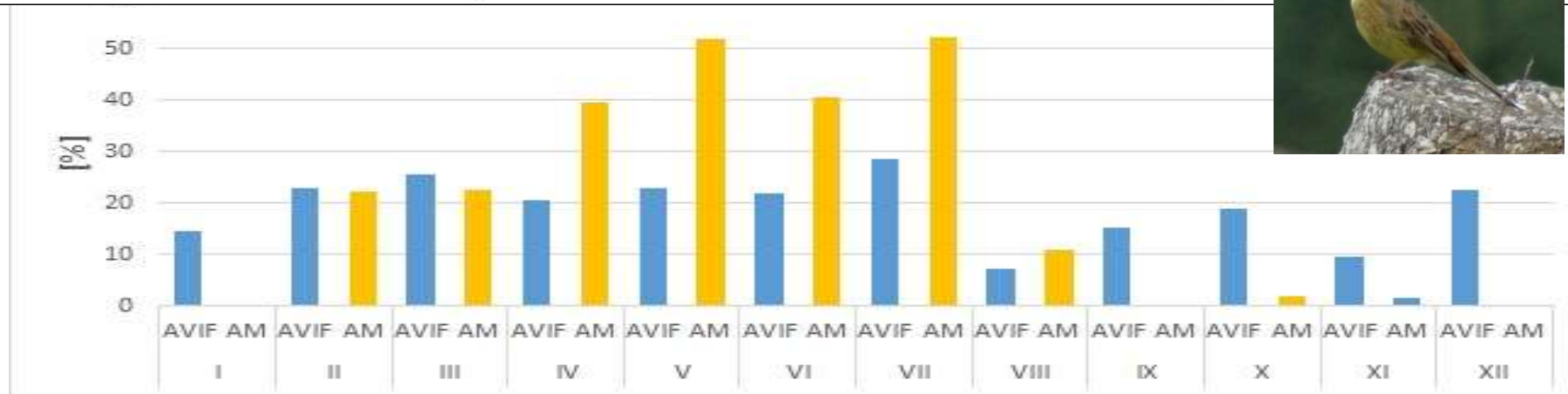
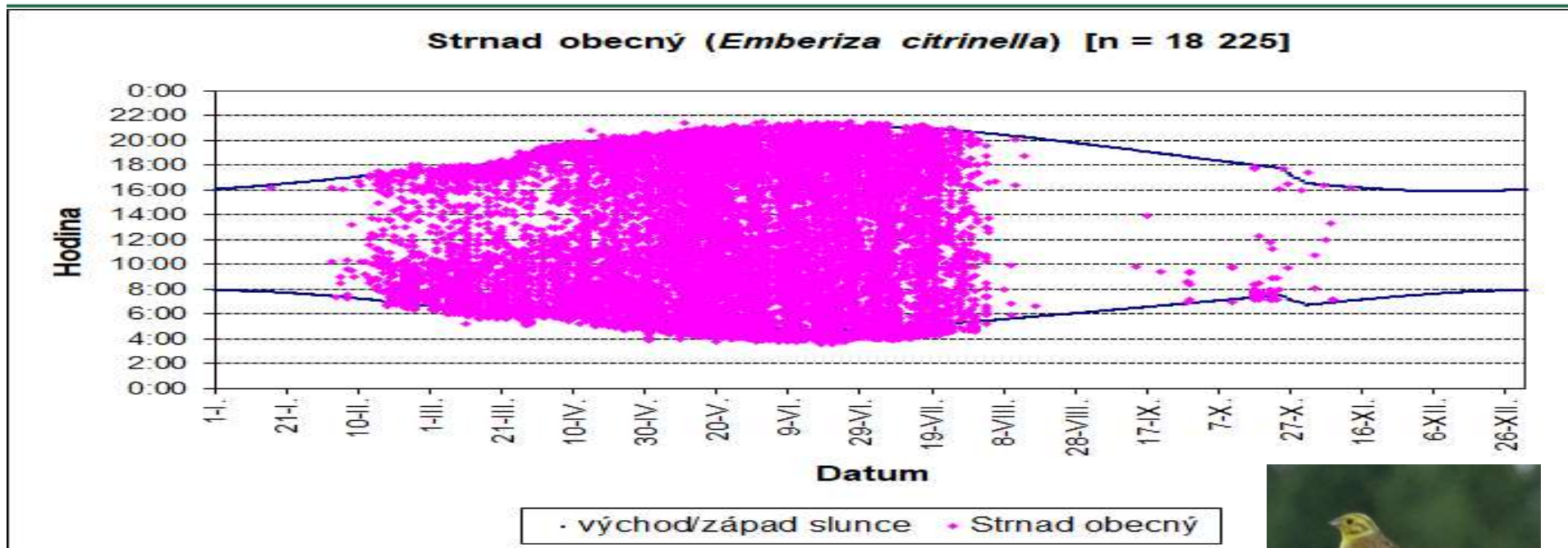

www.prirodavysociny.cz

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

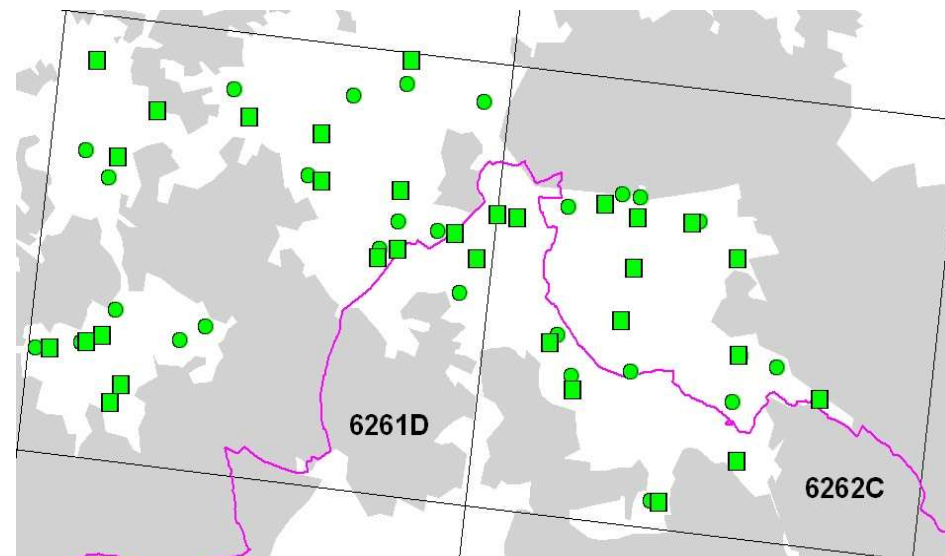
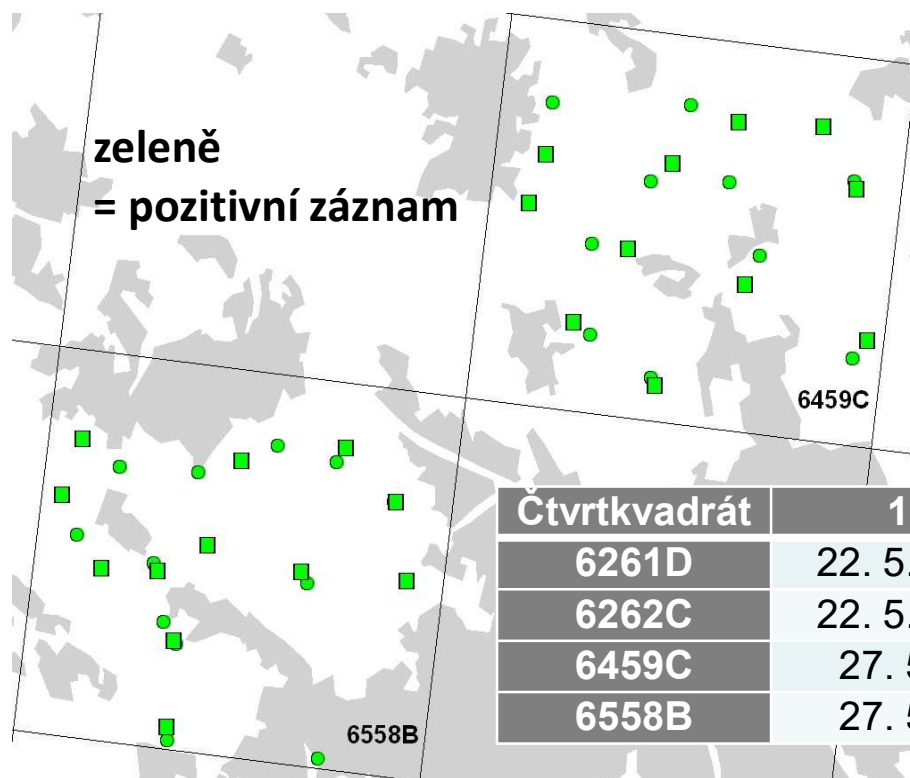

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Plošné nahrávání v otevřené krajině 2020

okr. Havlíčkův Brod (6459C)
okr. Jihlava (6558B)

CHKO Žďárské vrchy (6261D, 6262C)

- = 1. termín
- ◻ = 2. termín
- šedá plocha = lesy
- fialová čára = hranice krajů

Čtvrtkvadrát	1. termín	2. termín
6261D	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6262C	22. 5. – 26. 5. 2020	30. 6. – 3. 7. 2020
6459C	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020
6558B	27. 5. – 2. 6. 2020	29. 6. – 1. 7. 2020

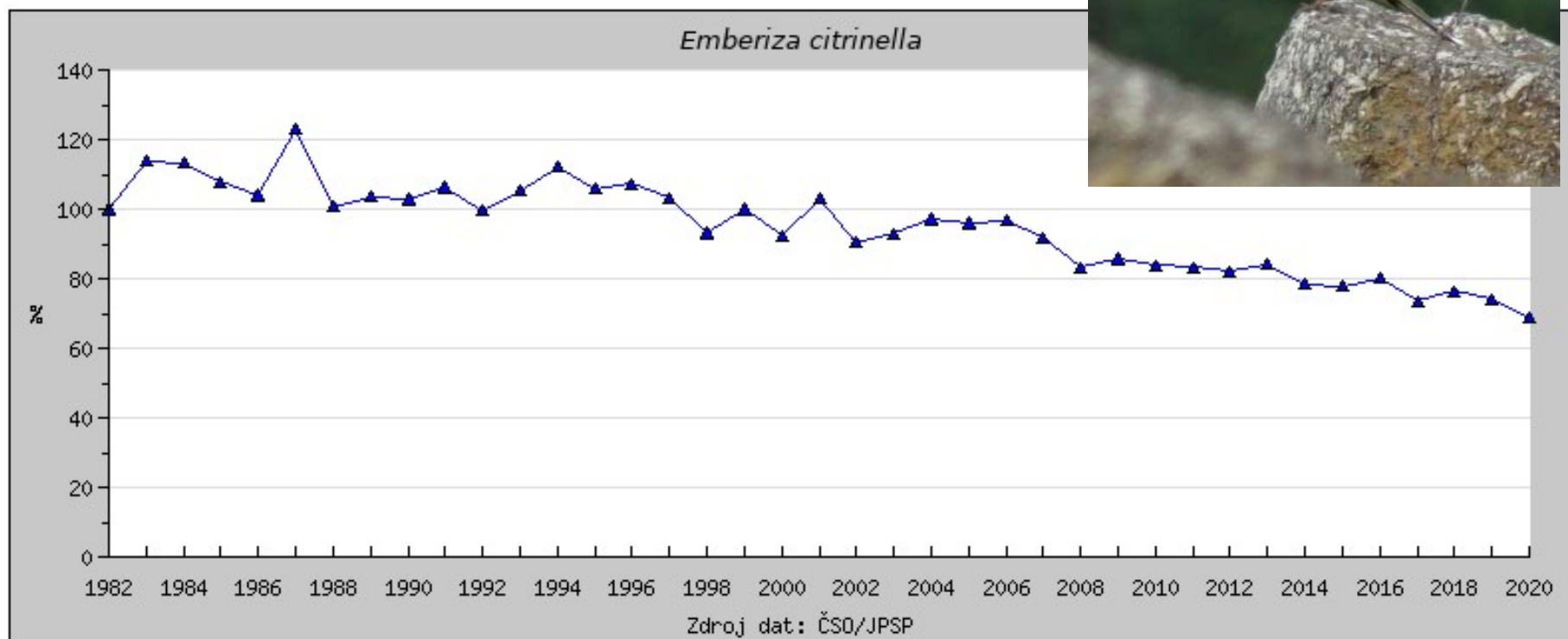
Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Trend početnosti v rámci ČR

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Trend: mírný pokles

jpsp.birds.cz

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*)

Polní a luční ptáci

Problém:

Intenzivní hospodaření =>

- nedostatek potravních zdrojů
- nedostatek hnízdních možností
- nedostatek úkrytů

Klíčové ohrožující faktory:

- Ztráta mozaikovitě krajiny
- Chemizace
- Zemědělské práce v hnízdním období

- A) Ochrana biotopu a případná péče o něj
- B) Ochrana hnízdiště a případná péče o něj
- C) Ochrana hnízda a případná péče o něj

lokality

mikrolokality

nepravidelné bodové stanoviště

- A) Ochrana biotopu a případná péče o něj
- B) Ochrana hnízdiště a případná péče o něj
- C) Ochrana hnízda a případná péče o něj

lokality

mikrolokality

nepravidelné bodové stanoviště

Jaký přístup ochrany přírody zvolit?

Conservation

„konzervace“

„bezzásahový režim“

X

Protection

„protektce“

„aktivní management“

Velká plocha

X

Více malých ploch

Konektivita

(propojování izolovaných ploch)

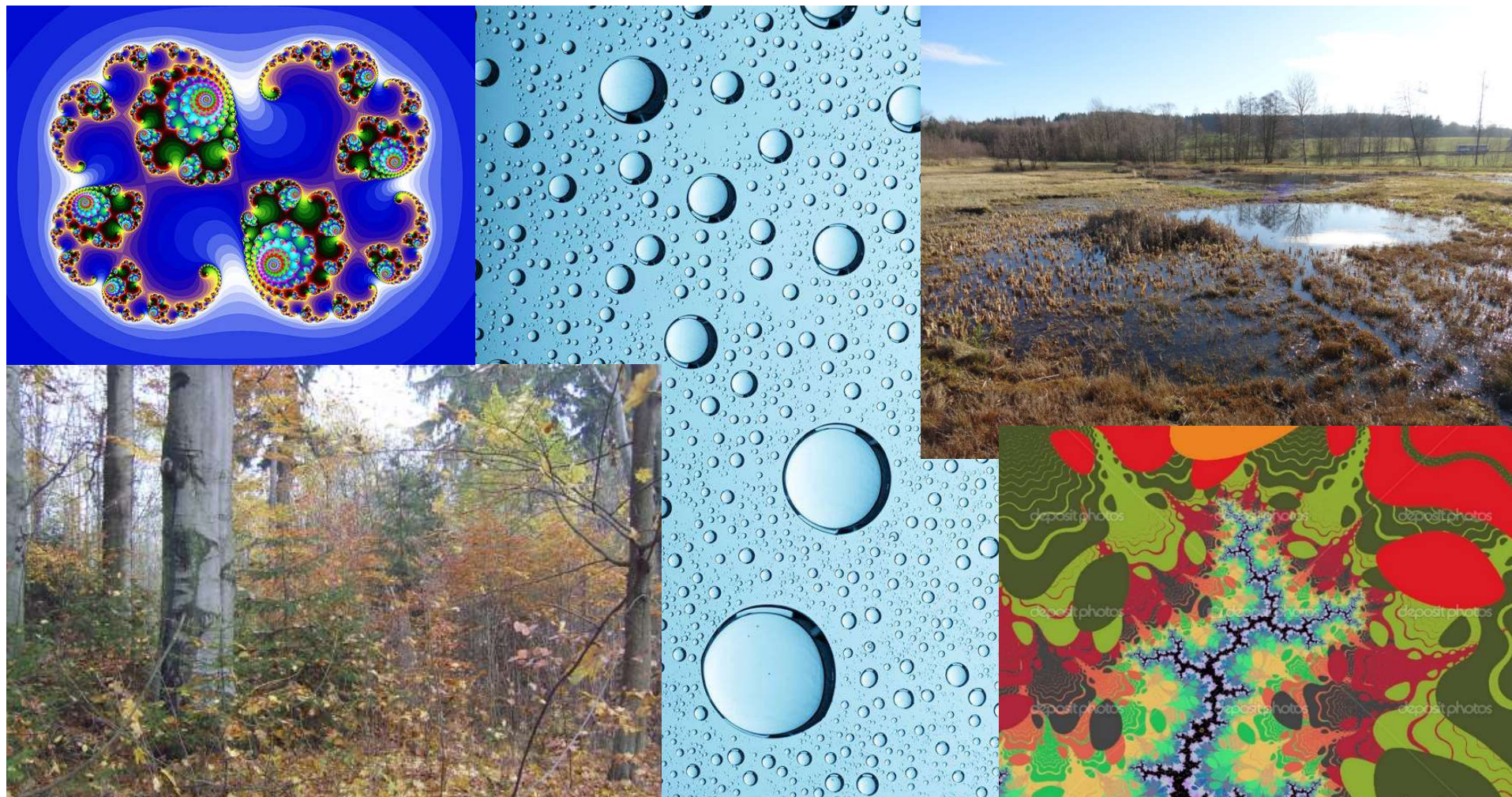
X

Fragmentace

(rozčleňování homogenních ploch)

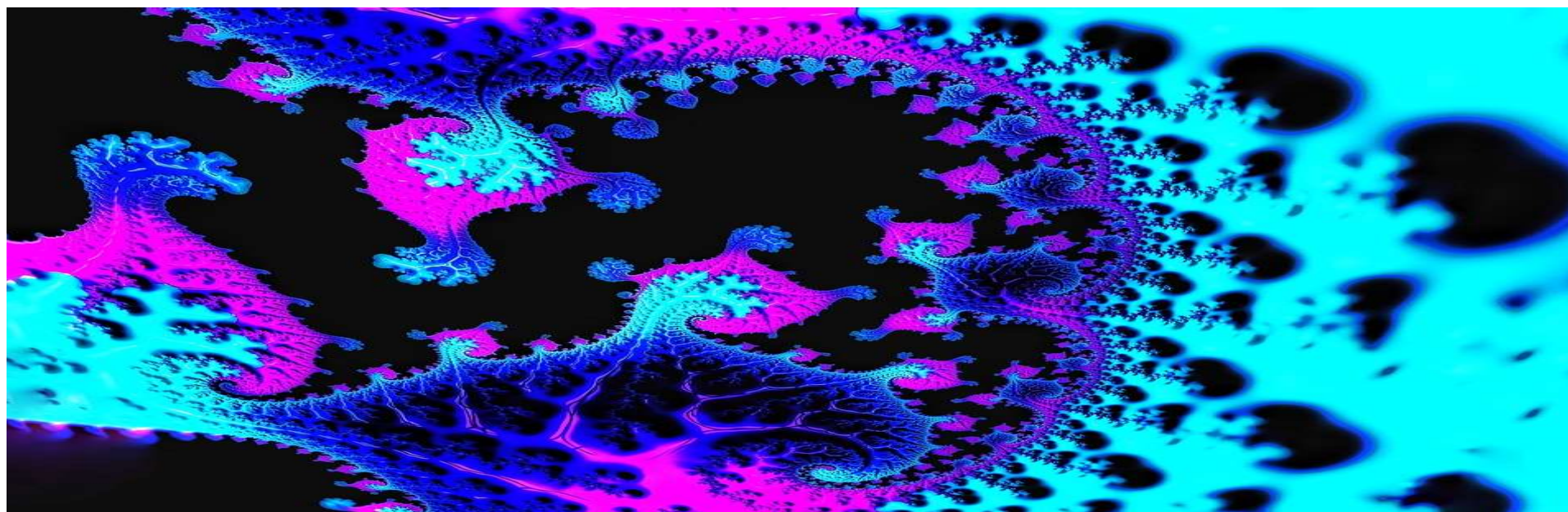
Fraktální ochrana přírody

Fraktální ochrana přírody

- Přírodní struktury mají většinou fraktální charakter.
- Fraktální struktura zabezpečuje střídání podmínek v různých prostorových škálách a zajišťuje heterogenitu malých i velkých plošek.
- Existence rozmanitých přírodních podmínek pro rozmanité druhy.

Fraktální struktura

Mozaikovitá seč
PR Chvojnov
Jihlavsko

Šachovnicová seč
PR Šimanovské rašeliniště
Jihlavsko

Princip šachovnicové seče

1. seč: pásová seč
2. seč: pásová seč kolmo na pásy v 1. seči

Vzniknou tak plochy:

- 1x sečené v 1. seči (25 %),
- 1x sečené v 2. seči (25 %),
- 2x sečené (při 1. i 2. seči: 25 %),
- nesečené (25 %)

Vhodné pro zachovalé lokality nezasažené invazními a expanzními druhy (případně je potřeba takové plochy ještě dokosit)

PR Šimanovské rašeliniště, Jihlavsko

foto Antonín Zajíček

Vývoj perleťovce na vachtě
2021

NPP Hojkovské rašeliniště
Jihlavsko

Studenti a pedagogové
Gymnázia Jihlava:

Ctibor Hotovec, Jiří Hrodek,
Soňa Jurkovičová, Nikola
Šeneklová, Matěj Venhoda,

Antonín Zajíček, pod vedením
Tomáše Krásenského

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Jaroslav Koziara
Polsko/Ukrajina

www.artisaway.com/blog/jaroslav-koziaras-aerial-gardens/

Land art

Čína, *foto Zhao Tianhua/China Daily*, www.chinadaily.com.cn

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Ponechávání nedosečků i na hospodářských loukách

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Ponechávání nedosečků i na hospodářských loukách

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Nedoseček, PR Volákův kopec, CHKO Žďárské vrchy

Indonésie, *foto Conny Fuchs, www.123rf.com*

Mozaika na orné půdě

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

železnice

meandrující
řeka

silnice

**Mozaiku na ornou
půdu jen tak
nevrátíme, ale
můžeme zvýšit
heterogenitu
prostředí
revitalizací
napřímených toků**

železnice

napřímená řeka

silnice

Horní Jihlava (50. léta 20. st. x současnost), Jihlavsko

Využití neobhospodařovatelných ploch

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Jarní vláčení luk, Pelhřimovsko

Jarní vláčení luk, Havlíčkovobrodsko

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Jarní vláčení luk, Havlíčkovobrodsko

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Jarní vláčení luk, Žďársko

Omezit:

- Termínově
- Nestihne-li se v termínu, pak pouze třeba polovina lokality, ale již zákaz v okolí rybníků, vodních toků, ochranná pásma MZCHÚ...

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Odvodňování polních mokřádků, Jihlavsko

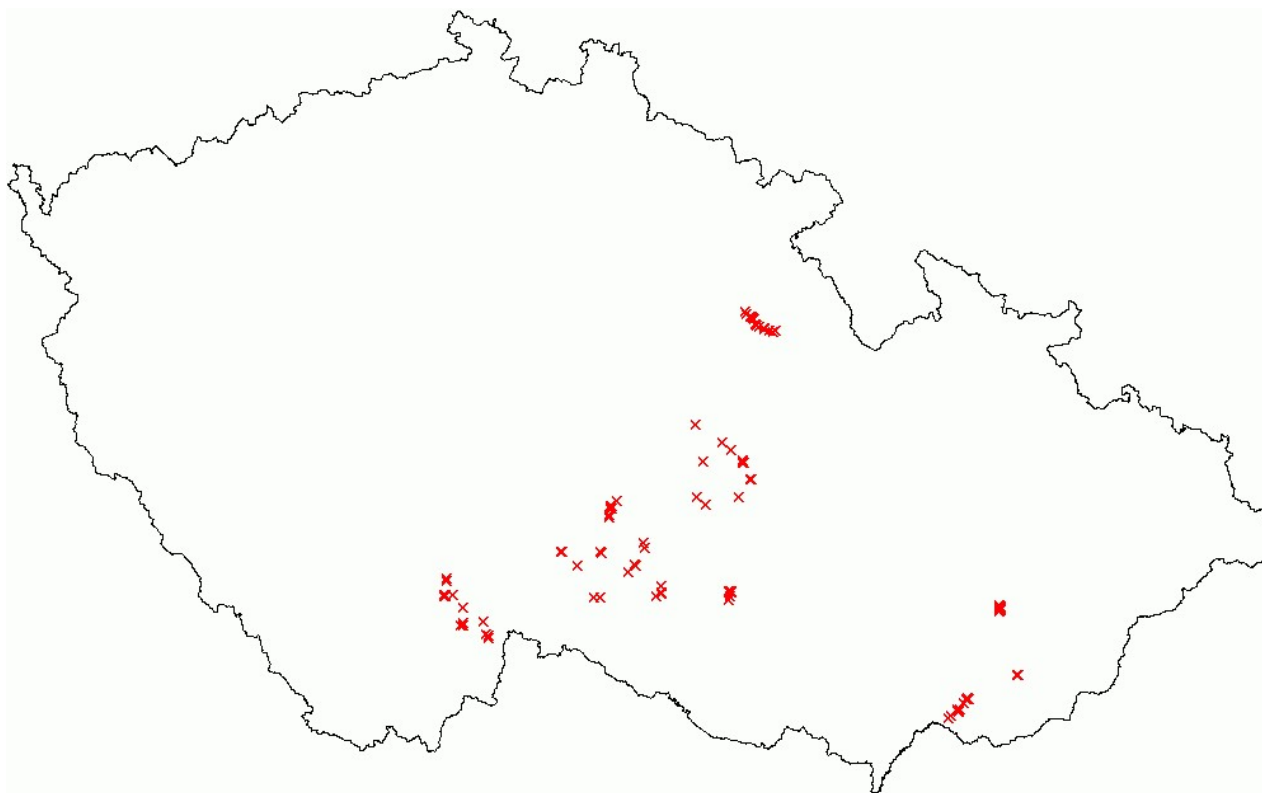
Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Podmáčená pastvina, Havlíčkovobrodsko

Agroenvironmentální opatření (AEO): Louky pro bahňáky (dnes toto opatření již neexistuje)

Akustický monitoring aktivních půdních bloků tohoto opatření v r. 2012
(Kodet et Kodetová, nepubl.)

Agroenvironmentální opatření (AEO): Louky pro bahňáky (dnes toto opatření již neexistuje)

příklad zneužití zemědělských dotací (plocha vedená jako aktivní půdní blok tohoto opatření v r. 2012, zda byla platba realizovaná či nikoliv není autorovi známo)

Plochy AEO pro bahňáky, nudapláž, Kroměříž

Agroenvironmentální opatření (AEO): Louky pro bahňáky (dnes toto opatření již neexistuje)

příklad zneužití zemědělských dotací (plocha vedená jako aktivní půdní blok tohoto opatření v r. 2012, zda byla platba realizovaná či nikoliv není autorovi známo)

Plochy AEO pro bahňáky, suchá lada zarůstající keři, Tlumačov

Agroenvironmentální opatření (AEO): Louky pro bahňáky (dnes toto opatření již neexistuje)

příklad zneužití zemědělských dotací (plocha vedená jako aktivní půdní blok tohoto opatření v r. 2012, zda byla platba realizovaná či nikoliv není autorovi známo)

Plochy AEO pro bahňáky, letiště, Veselí nad Moravou

Agroenvironmentální opatření (AEO): Louky pro bahňáky (dnes toto opatření již neexistuje)

příklad zneužití zemědělských dotací (plocha vedená jako aktivní půdní blok tohoto opatření v r. 2012, zda byla platba realizovaná či nikoliv není autorovi známo)

Plochy AEO pro bahňáky, dlouhodobě nesečená niva, Týniště

Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO): orná půda vymezená v LPIS jako hnízdiště čejky chocholaté

Plochy AEKO pro čejku, Herálec, Havlíčkovobrodsko

Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO): Biopásy

Pro ptáky jsou nejvýznamnější biopásy podél křovinatých mezí nebo vedle rybníků s rákosinou (kombinace úkrytu a potravní zdroj).

Nejméně významné jsou pro ptáky biopásy podél lesa (ty jsou navíc často zcela spasené srnčí zvěří).

Mirošov, Jihlavsko, 18.10.2007

Kodet V. et Nováková J., 2007: Monitoring vlivu biopásů na diverzitu a početnost ptáků v zemědělské krajině. – *Závěrečná zpráva projektu, Česká společnost ornitologická, Praha: 1–90.*

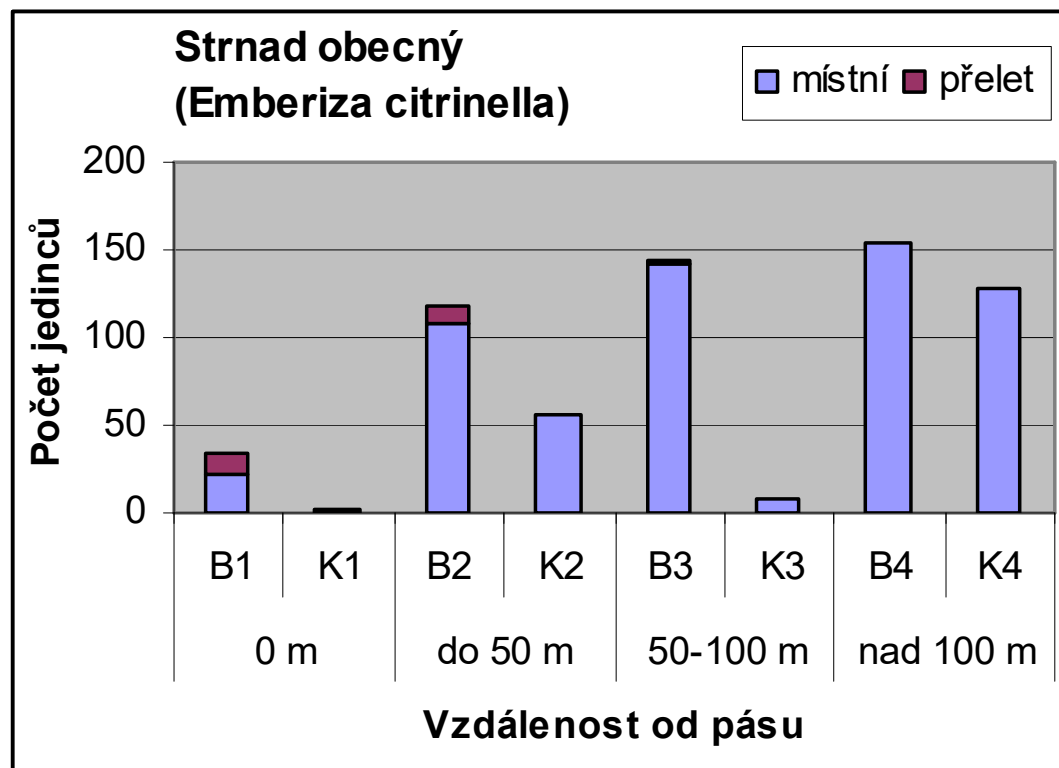
Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO): Biopásy

B = Biopás

K = Kontrolní plocha
(stejná struktura biotopů
bez biopásu)

Mirošov, Jihlavsko, 13.10.2007

Kodet V. et Nováková J., 2007: Monitoring vlivu biopásů na diverzitu a početnost ptáků v zemědělské krajině. – *Závěrečná zpráva projektu, Česká společnost ornitologická, Praha: 1–90.*

Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO): Biopásy

Mimořádně zajímavý biopás fungoval na podzim kolem rybníka, jehož břehové porosty tvořily rákosiny. (Vatín, CHKO Žďárské vrchy, 21.9.2007)

Do rákosin se slétala hejnka ptáků nocovat a pohyb mezi rákosinou a biopásem byl velký. Nejpočetnějšími druhy byly strnad obecný, strnad rákosní a vrabec polní. (Vatín, CHKO Žďárské vrchy, 13.10.2007)

Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO): Biopásy

Lokality s větším počtem biopásů lákaly na podzim nejen zrnožravé ptáky, ale i jejich predátory. Opakovaně byl při výběru ploch pozorován krahujec obecný útočící na hejnka ptáků a na jedné lokalitě se celý podzim zdržoval i mladý sokol stěhovavý. (Mirošov, Jihlavsko, 26.9.2007)

Realizoval soukromý zemědělec bez dotací, *foto Václav Hlaváč*

Biopásy, Lípa, Havlíčkovobrodsko

**Novinka letošního roku (2021): „Protierozní vyhláška“
- max. velikost půdního bloku 30 ha...**

Protierozní pásy, Krahulov, Třebíčsko

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Meze u polních cest, Klatovec, Jihlavsko

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Stepní lokality na Vysočině – historicky často obecní pastviny

Budoucnost ptáků zemědělské krajiny

Obnova pastviny v PR Na Oklice, Jihlavsko

Odstraňování nebezpečných nástrah

orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), foto Vlasta Škorpíková

linky el. vedení: úrazy el. proudem, nárazy, duté sloupy

Odstraňování nebezpečných nástrah

sýček obecný (*Athene noctua*), foto *Ronald van Harxen*

sítě, ostnaté dráty

Záchranný program pro sýčka obecného v ČR

www.zachranneprogramy.cz/sycek-obecny/

foto Václav Hlaváč

Děkuji za pozornost

Vojtěch Kodet

vojtech.kodet@nature.cz

(foto v prezentaci Vojtěch a Dana Kodetovi, není-li uvedeno jinak)

Děkuji za pozornost

Vojtěch Kodet

vojtech.kodet@nature.cz

(foto v prezentaci Vojtěch a Dana Kodetovi, není-li uvedeno jinak)